

PRÍLOHA č. 1
k Programu rozvoja mesta Brezna
2016 – 2022

ANALYTICKÁ ČASŤ

OBSAH

1	ANALÝZA PROSTREDIA	5
1.1	TECHNOLOGICKÉ FAKTORY	5
1.2	EKONOMICKÉ FAKTORY	5
1.3	POLITICKÉ FAKTORY	6
2	VYMEDZENIE ÚZEMIA A JEHO ZÁKLADNÁ GEOGRAFIA	7
2.1	VYMEDZENIE A POLOHA ÚZEMIA	7
2.2	geografická charakteristika	10
2.2.1	Geologický podklad a reliéf	10
2.2.2	Klíma	10
2.2.3	Vodstvo	11
2.2.4	Pôdy	11
2.2.5	Rastlinstvo a živočíšstvo	12
2.2.6	Ochrana územia	12
2.3	HISTORICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA A ADMINISTRATÍVNY VÝVOJ	13
3	VYMEDZENIE ÚZEMIA A JEHO ZÁKLADNÁ GEOGRAFIA	17
3.1	demografický vývoj	17
3.1.1	Vývoj počtu obyvateľov	17
3.1.2	Pôrodnosť	23
3.1.3	Úmrtnosť	23
3.1.4	Prognóza vývoja obyvateľstva	23
3.1.5	Počet obyvateľov v mestských častiach	25
3.1.6	Vzdelanostná štruktúra mesta Brezno	25
3.1.7	Národnostné zloženie populácie mesta Brezno	27
3.1.8	Nezamestnanosť v meste Brezno	29
3.2	Analýza sociologických ukazovateľov	31
3.3	Celkové zhodnotenie socio - demografických údajov	35
4	POLITIKA ZAMESTNANOSTI	36
5	MESTO PRE OBČANA – MODERNÁ SAMOSPRÁVA	38
5.1	Mestský úrad Brezno	38
5.2	Štruktúra zamestnancov	38
5.2.1	Vzdelávanie zamestnancov	39
5.3	Rozvoj informačnej a komunikačnej techniky	39
5.3.1	Informatizácia územnej samosprávy (eGovernment)	39
5.3.2	Informačný systém samosprávy ISS)	40
5.3.3	Webové sídlo mesta	41
5.3.4	e-governtment	42

6	BEZPEČNOSŤ A PORIADOK	44
6.1	Mestská polícia Brezno	44
6.1.1	MsP sleduje, preveruje, zisťuje a kontroluje:	44
6.1.2	MsP pôsobí na úseku ochrany verejného poriadku za účelom predchádzania páchania priestupkov tým, že:	45
6.1.3	Spolupráca MsP s inými orgánmi	46
6.1.4	Príslušníci MsP	46
6.1.5	Preventívna činnosť MsP	47
6.1.6	Ostatná činnosť	47
6.1.7	Výkon MsP	47
7	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ENVIROMENTÁLNA POLITIKA	52
7.1	Odpadové hospodárstvo	52
7.2	Vodné hospodárstvo, zásobovanie pitnou vodou	53
7.2.1	Zásobovanie pitnou vodou	53
7.2.2	Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd	53
7.3	Tvorba krajiny	54
7.3.1	Lesné hospodárstvo a poľnohospodárstvo	55
7.3.2	Protipovodňové opatrenia	56
8	DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	57
8.1	Cestná infraštruktúra	57
8.1.1	Dynamická doprava	58
8.1.2	Statická doprava	61
8.1.3	Mestská hromadná doprava	61
8.1.4	Cyklistická a pešia doprava	61
8.2	Železničná infraštruktúra	62
8.3	Letecká infraštruktúra	63
9	VZDELÁVANIE	64
9.1	úvod	64
9.2	Analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia	64
9.3	Východiská pre strategickú časť	65
9.4	Strategické zámery	65
10	ŠPORTOVÉ KLUBY A ODDIELY, OBČIANSKE ZDRUŽENIA	66
10.1	Športové kluby a oddiely, občianske združenia	66
10.2	Komunálny šport – šport pre všetkých	66
10.3	Materiálno-technické zabezpečenie športu v meste Brezno	68
11	KULTÚRNE TELESÁ, OBČIANSKE ZDRUŽENIA	69
11.1	Kultúrne telesá, občianske združenia	69
11.1.1	Kultúrne telesá, občianske združenia	70
11.1.2	Materiálno-technické zabezpečenie kultúry v meste Brezno	71

12	PROSTREDIE PRE ŽIVOT A BÝVANIE	72
12.1	MESTSKÁ ZELEŇ	72
12.1.1	Správa a údržba plôch verejnej zelene	76
12.1.2	Maloplošné chránené územia (MCHÚ)	77
12.1.3	Veľkoplošné chránené územia	77
12.1.4	NATURA 2000	78
12.1.5	Chránené vtáčie územia (CHVÚ)	79
12.2	OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	79
12.2.1	Úrady a inštitúcie	79
12.2.2	Služby	80
12.2.3	Bývanie	81
12.2.4	Priority	82
13	SOCIÁLNE SLUŽBY A OBLASŤ ZDRAVOTNÍCTVA	83
13.1	Legislatíva	85
13.1.1	Sociálne služby podľa druhu	85
13.1.2	Sociálne služby podľa formy poskytovania	86
13.1.3	Sociálne služby podľa poskytovateľa	86
13.2	sieť sociálnych zariadení	87
13.3	analýza vonkajšieho prostredia	90
13.3.1	participujúce združenia a organizácie	92
14	ZAMESTNANOSŤ, PODNIKANIE A CESTOVNÝ RUCH	99
14.1	Zamestnanosť	99
14.2	Podnikateľské prostredie	103
14.3	Cestovný ruch	105
14.3.1	Cestovný ruch v zime	105
14.3.2	Cestovný ruch v lete	106
14.3.3	Cestovný ruch spojený s tradičnými podujatiami	107
14.3.4	Cestovný ruch spojený s historickými pamiatkami	107
14.3.5	Spolupráca mesta s organizáciami cestovného ruchu	109
14.3.6	Podnikateľské prostredie	110
14.4	Strategická časť	111
14.4.1	Zamestnanosť	112
14.4.2	Podnikateľské prostredie	112
14.4.3	Cestovný ruch	113
	ZOZNAM OBRÁZKOV, MÁP, GRAFOV A TABULIEK	114

1 ANALÝZA PROSTREDIA

Pri analýze vonkajšieho prostredia je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov, t. j. faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja mesta ich treba zobrať do úvahy.

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku do zahraničia za prácou a kariérou,
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, množstvo informácií, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

1.1 TECHNOLOGICKÉ FAKTORY

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšuje produktivitu i kvalitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné nielen prostredníctvom elementárnych technológií (televízia s teletextom, rozhlas, káblová televízia a pod.). K dispozícii sú aj vyspelejšie technológie z oblasti počítačov (bežná počítačová technika a periférne zariadenia, internet a mobilné telefóny) a domácej zábavy (domáce kiná, prehrávače hudby a videa, tablety, videokamery, herné konzoly a pod.).

1.2 EKONOMICKÉ FAKTORY

Až do roku 2008 sme zaznamenávali pozitívny makroekonomický vývoj a rast životnej úrovne obyvateľov. V posledných rokoch na Slovensku, ako aj v Európe a inde vo svete postihla ekonomiku kríza. Týka sa oblastí výroby, dopravy, obchodu, finančného kapitálu, spotreby. Obdobie krízy nepriaznivo vplyva na podniky, podnikateľov, verejný sektor, neziskový sektor, ako aj samotných obyvateľov.

Banskobystrický kraj aj predtým patril z hľadiska výkonnosti ekonomiky medzi slabšie kraje v SR, a to vo všetkých ukazovateľoch – regionálny hrubý domáci produkt, priemerné mzdy, výška investícií a prírastok pracovných miest. Znižuje sa spotreba a tým aj dopyt. Sociálno-ekonomické podmienky

najmä mladých ľudí s rodinami a dôchodcov spôsobujú obmedzenie výdavkov takýchto domácností na základné potreby. Z ročných výdavkov slovenských domácností v roku 2011 tvorili 50 % výdavky na potraviny a dopravu (potraviny a nealkoholické nápoje 22 %, bývanie, voda a elektrina, plyn a iné palivá 20 %, doprava 8 %), na druhej strane na rekreáciu a kultúru Slováci míňajú iba 7 %, na zdravie 3 % a na vzdelávanie menej ako 1 % celkových výdavkov domácností. Sociálno-ekonomická situácia niektorých skupín obyvateľstva je taká nepriaznivá, že sú odkázaní na pomoc obce či štátu. Vzdelávacie, kultúrne a športové aktivity sa stávajú pre niektoré skupiny obyvateľov nedostupné z ekonomických dôvodov.¹

1.3 POLITICKÉ FAKTORY

Za najvýznamnejšie politické faktory ovplyvňujúce všetky oblasti v medzinárodnom meradle môžeme považovať vstup SR do NATO (29.3.2004), vytvorenie EÚ (1.5.2004) a vytvorenie Schengenského priestoru (21.12.2007), či zavedenie eura (1.1.2009) a v neposlednom rade globalizáciu ekonomiky a životného štýlu.

Oficiálne prieskumy verejnej mienky v oblasti vnímania politiky v SR uvádzajú ako morálny problém spoločnosti najmä korupčné správanie predstaviteľov justície, verejnej správy, najmä štátnej správy a to v oblasti čerpania eurofondov. Podľa svetovo najcitovanejšieho rebríčka korupcie, Indexu vnímania korupcie Transparency International, sa v roku 2011 Slovensko tretí rok za sebou prepadáva. V Indexe merajúcom vnímanie korupcie vo verejnom sektore za rok 2011 dosiahlo skóre 4,0 a celkovo obsadilo 66. miesto zo 183 skúmaných krajín. Oproti predošlému roku kleslo Slovensko o 7 priečok a 0,3 bodu. Je to piate najhoršie umiestnenie z krajín Európskej únie, kde horšie skončili Taliansko, Rumunsko, Grécko a Bulharsko. Podľa rebríčka, ktorý reflektuje prácu vlád z roku 2010, je z krajín V4 najlepšie Poľsko (41.miesto), potom Maďarsko (54.) a Česká republika (57.). Celkovo najčistejšími krajinami sú podľa rebríčka Nový Zéland, Dánsko a Fínsko. Naopak, najskorumpovanejšími sú Severná Kórea a Somálsko.²

Na dopady ekonomickej krízy v rámci EÚ sú prijímané politické rozhodnutia najmä na úrovni EÚ a slovenskej vlády. Dôraz sa kladie na znižovanie verejných výdavkov a zvyšovanie príjmov do štátneho rozpočtu, čo negatívne ovplyvňuje podnikanie i aktivity samospráv.

Tieto faktory negatívne ovplyvňujú vnímanie samosprávy ako korektného a zodpovedného partnera a len veľmi pomaly s vynaložením veľkého úsilia získava dôveryhodnosť občanov. Najdôležitejšia v tomto smere je otvorená komunikácia s občanmi a s inštitúciami, dôraz je potrebné kláť predovšetkým na transparentnosť v hospodárení s verejnými prostriedkami a na kvalitu, zodpovednosť a profesionalitu pracovníkov samosprávy.

¹ *portal.statistics.sk – Hlavné oblasti – Sociálne štatistiky – Preddefinované tabuľky – Štatistika príjmov a výdavkov domácností za rok 2011)*

² <http://www.transparency.sk/sk/vystupy/rebricky/>)

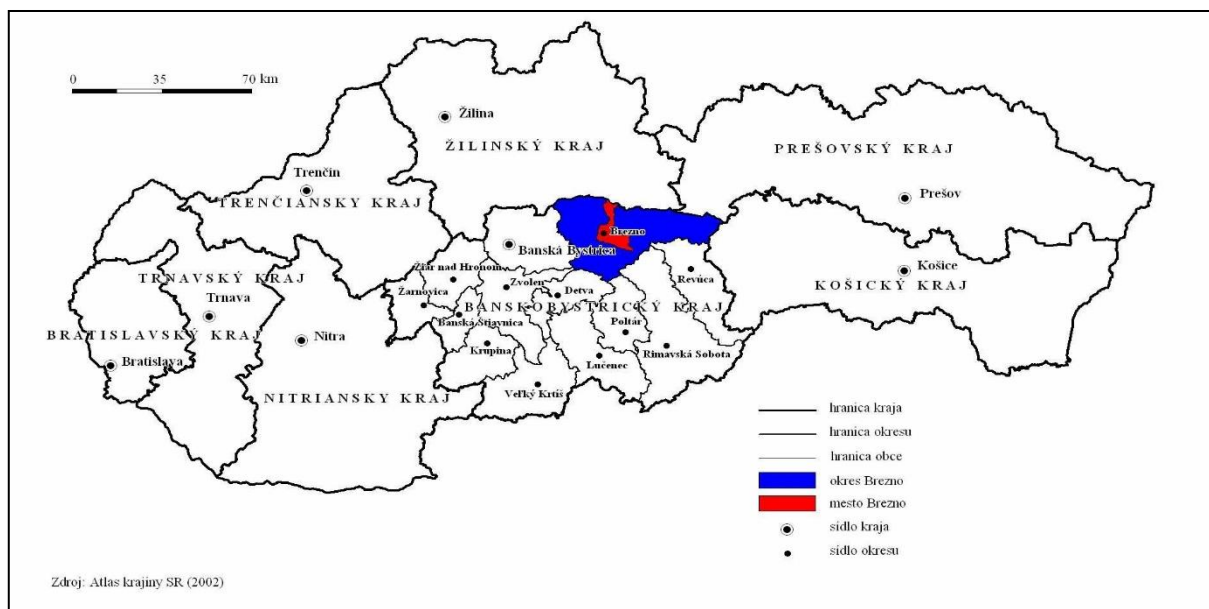

2 VYMEDZENIE ÚZEMIA A JEHO ZÁKLADNÁ GEOGRAFIA

2.1 VYMEDZENIE A POLOHA ÚZEMIA

Predmetné územie mesta Brezno je vymedzené na báze administratívnych hraníc. Zahŕňa katastrálne územie mesta Brezno s jeho siedmimi časťami (Brezno mesto, Mazorníkovo, Bujakovo, Predné Halny, Zadné Halny, Rohozná a Podkoreňová).³ Mesto Brezno je administratívnym i prirodzeným centrom okresu Brezno (Mapa č. 1). Rozloha vymedzeného územia je takmer 122 km² a k 1. januáru 2015 tu žilo 20 769 obyvateľov.⁴

Mapa č. 1 Postavenie Brezna v rámci SR

³ Územný plán člení katastrálne územie mesta Brezno na urbanizované a neurbanizované územie: Urbanizované územie je v návrhu územného plánu mesta Brezno rozdelené do pätnástich urbanistických okrskov: 1a. Centrum, 1b. Brezenec, 2. Kieпка, 3. Sever, 4. Sídliisko Západ a Stred, 5. Kasárne-Nemocnica-Banisko, 6. Priemyselná zóna I, 7. Chamarovo, 8. Sídliisko Mazorníkovo, 9. Vrchdolinka, 10. Priemyselná zóna II, 11. Podkoreňová-Ivančíkovo, 12. Predné Halny, 13. Zadné Halny, 14. Bujakovo, 15. Rohozná.

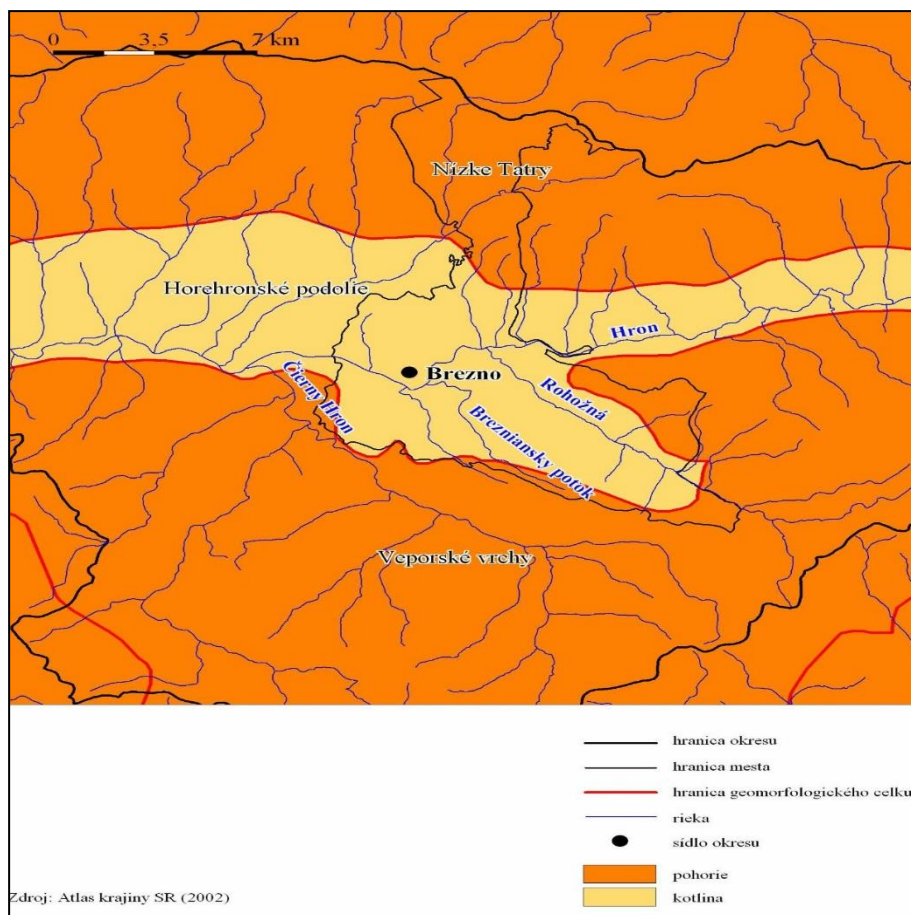
Neurbanizované územie katastra je v návrhu územného plánu mesta Brezno rozdelené do šiestich sektorov: I. Lúčky, II. Drábsko-Košíkovo-Šimunička, III. Pred Rohoznou-Kozlovo-Za Brezinkou, IV. Skalka, V. Vagnár, VI. Mlynná dolina (PHSR mesta Brezno 2004).

⁴ Stred mesta leží na 48° 48' severnej geografickej šírky a 19° 38' východnej geografickej dĺžky v nadmorskej výške 489 m. Rozpätie nadmorskej výšky sa v predmetnom území pohybuje od 486 m na nive Hrona až po 2 043 m na vrchu Ďumbier v pohorí Nízkych Tatier na severe katastrálneho územia.

Územie mesta sa nachádza v centrálnej časti stredného Slovenska, pričom významná časť intravilánu sa rozprestiera v rámci Breznianskej kotliny, tvoriacej podcelok v rámci úzkeho kotlinového Horehronského podolia, zovretého medzi Veporskými vrchmi z juhu a Nízkymi Tatrami zo severu. Dôležitú úlohu pri vzniku a rozvoji osídlenia mesta mala aj konfigurácia riečnej siete, najmä hlavného toku – Hrona – a jeho prítokov z okolitých pohorí, pričom v centrálnej časti územia na brehoch Hrona sa začali usadzovať prví obyvatelia.

Mapa č. 2 Geografická poloha mesta Brezna

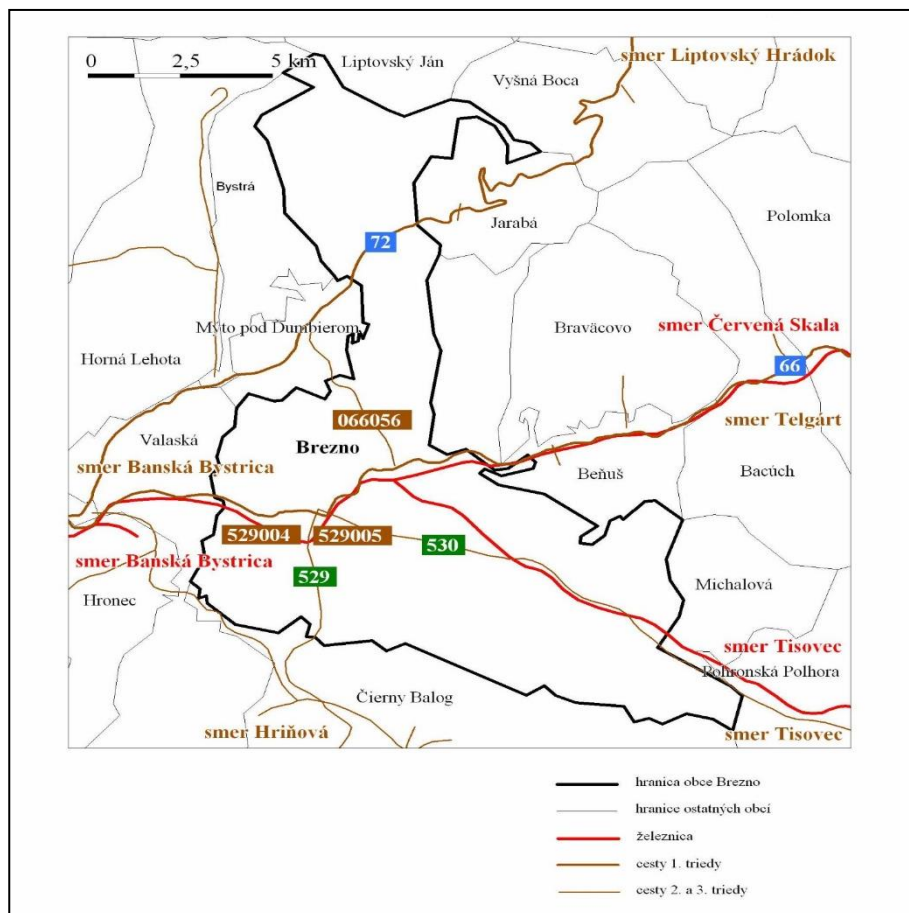

Význam a pôsobenie polohy na rozvoj mesta sa počas historického vývoja menili. Archeologický nález z doby bronzovej nájdený na území mesta potvrdil existenciu obchodných ciest vedúcich pozdĺž rieky Hron a priesmykmi v príhlých horských masívoch Horehronia už v dobe prehistorickej. Územie však zostalo do konca 12. storočia mimo hospodárskeho i politického záujmu uhorských panovníkov.

Mestom prechádza železničná trať č. 172 v smere Banská Bystrica – Brezna – Červená Skala, ktorá má regionálny charakter. Najdôležitejšou cestnou komunikáciou prechádzajúcou mestom v západo-východnom smere je cesta I. triedy I/66, ktorá sa v Banskej Bystrici napája na medzinárodný cestný ťah E 77, prebiehajúci v smere Maďarsko – Šahy – Banská Bystrica – Trstená – Poľsko. Najbližšie letisko medzinárodného významu s civilnou prepravou je v Poprade v dostupnosti 80 km. Najbližší verejný prístav vnútrozemskej vodnej dopravy je v Štúrove resp. Komárne vzdialený 190 resp. 220 km.

Mapa č. 3 Základné prvky dopravnej infraštruktúry mesta Brezna

Z hľadiska územného členenia je Brezno sídlom okresu, druhého v poradí medzi trinástimi okresmi Banskobystrického kraja podľa rozlohy (1 265 km²) a zároveň šiesteho najrozsiahlejšieho okresu v SR. Z hľadiska správneho členenia je Brezno centrom jedného zo siedmich obvodov Banskobystrického kraja, zahŕňajúc okres Brezno.

Najbližším významnejším mestom v okolí je krajské sídlo Banská Bystrica (45 km), čo svedčí o centrálnej polohe Brezna v rámci kraja vzhľadom na krajské mesto. Od Bratislavy je Brezno vzdialené 250 km, pričom bližším veľkomestom, než hlavné mesto SR, sú Košice (200 km), Budapešť (230 km) i Kraków (240 km). Brezno má dobrú centrálnu polohu v rámci Slovenska, avšak vzhľadom na súčasné metropolitné regióny Európy sa nachádza skôr v periférnej polohe.

2.2 Geografická charakteristika

2.2.1 Geologický podklad a reliéf

Podložie územia Brezna je zložené najmä z relatívne mladých treťohorných hornín (neogén) v oblasti kotliny, pričom v rámci horskej časti katastra prevládajú staršie prvohorné horniny v jadre a druhohorné v obale pohorí. Z litogeografického hľadiska možno v rámci územia teda vnímať dve hlavné oblasti.

Prvou je kotlinová časť katastra (intravilán vlastného mesta a územie na juh od rieky Hron až po hranice katastra a tiež oblasť Bystrianskeho podhoria na sever od rieky Hron), ktorú tvoria neogénne štrky, piesky a pyroklastiká andezitov, čiastočne i apleogéne pieskovce, ílovce a slieňovce.

Druhou je horská oblasť v severnej tretine katastra (masív Ďumbiera), ktorá je budovaná jednak žulami a kryštalicými bridlicami (jadro) a tiež vápencami a dolomitmi. Podložie katastra pokrýva najmä predkvartérny pokryv svahovín a sutín. Kvartérne sedimenty pokrývajúce kotlinovú časť katastra sú zväčša riečneho (fluviálneho) pôvodu, sedimenty riek Hron a Rohožná sú tvorené humóznymi hlinami alebo hlinito-piesčitými hlinami dolinných nív. Proluviálne sedimenty hlinitých až hlinito-piesčitých štrkov náplavových kužeľov sa nachádzajú v oblasti juhozápadne od sútoku Rohožnej s Hronom. Svahové delúviá tvorené hlinami a prvkami skeletu dominujú po oboch brehoch Rohožnej. Na územie Brezna zasahujú tri geomorfologické celky – Horehronské podolie, Nízke Tatry a Veporské vrchy.

Centrálne územie mesta (intravilán) leží v Horehronskom podolí, rozprestierajúc sa prevažne v jej podcelku zvanom Breznianska kotlina. Tá zaberá väčšinu katastrálneho územia po oboch brehoch aluviálnej nivy rieky Hron, pričom na sever od intravilánu na Brezniansku kotlinu nadväzuje Bystrianske podhorie, na ktoré nadväzuje pohorie Nízke Tatry, zaberajúce severnú tretinu katastra mesta. Na Brezniansku kotlinu na juhu a juhovýchode katastra nadväzujú okrajovo i Veporské vrchy. Horehronské Podolie predstavuje zníženinu s pahorkatým reliéfom, ktorú od bloku strmých strání Nízkych Tatier s vysokohorským hôľným až ľadovcovým reliéfom oddeľujú tektonické línie, pričom toto rozhranie medzi Nízkymi Tatrami a Horehronským podolím tvoria prolúviá náplavových kužeľov. Reliéf Veporských vrchov, ktorých stráne zasahujú do katastra okrajovo na južných a juhovýchodných hraniciach Brezna majú hornatinový charakter.

Intravilán mesta sa nachádza z časti na reliéfe poriečnych nív, na ktoré však s rastúcou vzdialenosťou od tokov nadväzujú riečne terasy. Reliéf je tu značne antropogénne transformovaný. Do stavu krajiny, aký poznáme dnes, tu výrazne zasiahli v kvartéri svojou činnosťou rieky. Územie intravilánu, najmä v oblasti sútoku riek Hron a Rohožná, predstavuje zároveň najvhodnejší priestor pre rozvoj socioekonomických aktivít (najmenej členitý pahorkatinový reliéf), s ďalšími možnosťami pre rozširovanie intravilánu i smerom na juh a juhozápad od sútoku riek.

Na pomedzí intravilánu mesta smerom na sever je reliéf členitejší (vrchovinový reliéf) a postupne prechádza do hornatín a na úplnom severe katastra až do veľhornatín (okolie Ďumbiera – najvyššieho vrchu Nízkych Tatier). Vrchovinový až hornatinový reliéf má tiež juh a juhovýchod katastra (svahy Veporských vrchov).

2.2.2 Klíma

Ide o územie, ktoré je silne zaťažované prízemnými inverziami, pričom ide o oblasť s pomerne častým výskytom hmiel. Popri teplote vzduchu sú rozhodujúcim ukazovateľom klímy zrážky. Z globálneho hľadiska sa územie nachádza na rozhraní oceánskeho a kontinentálneho typu klímy v rámci mierneho podnebného pásma. Podľa klimateckej klasifikácie katastrálnym územím Brezna prechádza hranica medzi mierne teplou a chladnou klimatickou oblasťou. Intravilán mesta patrí do mierne teplej oblasti,

konkrétne do jej kotlinového mierne teplého, vlhkého okrsku s chladnou až studenou zimou. Severné svahy Veporských vrchov na južných hraniciach katastra však už patria do chladnej oblasti, konkrétne do mierne chladného okrsku. Podobne južné svahy Nízkych Tatier na severe katastra mesta patria do chladnej oblasti, presnejšie do mierne chladného okrsku, ktorý v najvyšších polohách masívu Ďumbiera prechádza postupne do okrsku chladného horského až okrsku studeného horského v okolí samotného vrchu. Výrazné rozdiely v nadmorskej výške medzi intravilánom (cca 500 m) a extravilánom (až vyše 2000 m) vplývajú i na odlišné výsledné klimatické pomery medzi mestom (intravilánom) a jeho okrajovými časťami (extravilán), kde je nižšia priemerná ročná teplota, vyšší výskyt zrážok či nižší výskyt hmiel.

2.2.3 Vodstvo

Hydrogeograficky patrí záujmové územie do úmoria Čierneho mora, k základnému povodiu Hrona, ktorý zároveň najvýznamnejším vodným tokom v predmetnom území, pričom tvorí os intravilánu pretekajúcu mestom v smere východzápad v dĺžke takmer 12 km. Medzi prítoky rieky Hron v území patrí rieka Rohožná a potoky Brezenec, Drábsko, Lúčky, Kuľbova a Bresná. Podľa hydrologických charakteristík patrí územie Brezna do stredohorskej oblasti, pričom rieky tu majú snehovo-dažďový typ odtoku, s maximálnymi prietokmi v apríli až máji (s menej výrazným podružným zvýšením vodnosti na prelome jesene a zimy) a minimálnymi v januári až februári. Rieka Hron však prešla v území značnou antropogénnou úpravou a reguláciou. V katastrálnom území mesta Brezna nie je vybudovaná žiadna vodná nádrž.

Zásoby podzemných vôd na nive Hrona sú nevýrazné a závisia od podzemných vôd zo susedných pohorí. Brezna leží pod úpäťm Nízkych Tatier, ktoré sú významnou oblasťou prirodzenej akumulácie vôd. Z hydrogeologického hľadiska územie Brezna predstavuje vodohospodársky málo nádejné územie budované horninami s veľmi malou priepustnosťou (pramene s výdatnosťou 2-5 l/s sa vyskytujú len zriedkavo, výnimkou je pramenisko Vagnár a zdroj Kameňolom). V katastrálnom území mesta Brezna sú evidované dva zdroje minerálnych vôd: 1. prameň Horná Kyslá sa nachádza neďaleko autobusovej zastávky Kyslá, vľavo pri hlavnej ceste z Mýta pod Ďumbierom na Čertovicu; 2. prameň Dolná Kyslá sa nachádza asi 10 m nižšie ako Horná Kyslá, vedľa hlavnej cesty Mýto pod Ďumbierom - Čertovica. Voda z prameňov je prírodná, slabo mineralizovaná, hydrouhličitanovo-chloridová, sodná, uhličitá so zvýšeným obsahom kyseliny boritej a lítia, hypotonická, studená.⁵

2.2.4 Pôdy

Na predmetnom území môžeme identifikovať na základe morfogenetickej klasifikácie päť hlavných skupín pôd: iniciálne, hydromorfné, hnedé (sialitické), podzolové a rendzinové. Iniciálne pôdy sú tu zastúpené fluvizemou glejovou na riečnej nive Hrona. Ďalšou azonálnou skupinou pôd na skúmanom území sú hydromorfné pôdy, konkrétne pseudoglej modálny, kultizemný a luvizemný (nasýtený až kyslý), ktorý sa vyskytuje najmä na prolúviach v okolí riek Hron a Rohožná a juhozápadne od ich sútoku. Väčšinu južnej a centrálnej kotlinovej časti územia pokrývajú hnedé pôdy, najmä kambizem modálna kyslá až podzolová. V severnej tretine katastra v pohorí Nízke Tatry prevažujú v zalesnenom území prevažuje podzol kambizemný a na severozápad od intravilánu je oblasť s výskytom rendziny kambizemnej.

Plošne najvýznamnejším pôdnym druhom na území mesta sú hlinité pôdy (neskeletnaté), ktoré sa vyskytujú najmä v centrálnej a južnej časti katastra. V okrajovej južnej a juhovýchodnej časti územia na ne nadväzujú štrkovité piesčito-hlinité pôdy (taktiež na úplnom severe územia – tam silno až veľmi silno kamenité) a na severozápad od intravilánu sú lokalizované stredne kamenité ílovito-hlinité pôdy.

⁵ Letovanec (2001)

Z hľadiska kultúrnej úrodnosti sú z pôdných typov najkvalitnejšie fluvizeme a z pôdných druhov hlinité pôdy. Vzhľadom na nízku až strednú produkčnú bonitu identifikovaných pôd pri priestorovom raste mesta nedochádza ku konfliktnému záberu najbonitnejších poľnohospodárskych pôd. V území prevládajú pôdy vhodné pre lesohospodárske využitie.

2.2.5 Rastlinstvo a živočíšstvo

Pôvodná vegetácia sa v záujmovom území v kotlinovej časti intravilánu a jeho okolia zväčša nezachovala a bola nahradená inými spoločenstvami alebo úplne odstránená (premenou zástavby či pasienky). Prirodzený vegetačný kryt v nižších polohách v oblasti vlastného mesta tvorili najmä dubové až dubovo-hrabové lesy na nivách riek Hron a Rohozná. V území extravilánu by však prirodzene dominovali bukové lesy, vo vyšších polohách zmiešané so smrečínami a bukovo-jedľovými lesmi. Lesná hranica je vo výške 1400 m nadmorskej výšky a nad ňou je pásмо kosodreviny a rozsiahle hôľne pásмо na najvyšších vrchoch katastra. Na Ďumbieri sa striedajú trávnaté hole s rozsiahlym kamenným morom.⁶ V rámci fytogeograficko-vegetačného členenia patrí územie mesta do Bukovej zóny.

Osud pôvodných živočíšnych spoločenstiev je spätý s pôvodnou vegetáciou, odstránením ktorej sa rozpadli, ich jedince sa odsťahovali, vyhynuli alebo prispôbili novým podmienkam. V súčasnosti sa v danom území vyskytujú živočíšne spoločenstvá lesov; polí a lúk; vôd, močiarov a brehov; ako i ľudských sídlisk. Zoogeograficky patrí predmetné územie do podkarpatského úseku Provincie listnatých lesov (kotlinová časť a juh katastra) a západokarpatského úseku Podprovincie karpatských pohorí v rámci Provincie stredoeurópskych pohorí. Vo vyšších polohách Nízkych Tatier žijú i chránené druhy.

2.2.6 Ochrana územia

Územie katastra Brezna na sever od cesty I. triedy I/66 (s výnimkou intravilánu), zaberá ochranné pásмо NP *Nízke Tatry* (3 210 ha z katastra Brezna), ktoré predstavuje 2. stupeň ochrany prírody a krajiny. Najsevernejšiu časť katastra v okolí vrchu Ďumbier zaberá NP *Nízke Tatry* (1 701 ha z katastra Brezna), ktoré sa radí do 3. stupňa ochrany. V katastri mesta sa tiež štyri nachádzajú maloplošné chránené územia, a to prírodné rezervácie *Rohozníanska jelšina* (4,49 ha z katastra Brezna), Horné lazy (34,29 ha z katastra Brezna) a *Breznianska skalka* (11,85 ha z katastra Brezna), ako i národná prírodná pamiatka *Jaskyňa mŕtvych netopierov*, všetky sa zaradujú do najvyššieho, teda 5. stupňa ochrany.

V katastri mesta Brezno sa zároveň nachádzajú tri *Územia európskeho významu*, ktoré sú súčasťou chránených území vyhlasovaných v rámci európskej siete NATURA 2000, konkrétne ide o lokality: 1. Horné lazy, 2. Ďumbierske Nízke Tatry a 3. Alúvium Hrona. Do severnej časti katastra Brezna zasahuje i jedna lokalita ďalšej súčasti NATURA 2000, a to *Chránené vtáčie územie Nízke Tatry*. Väčšina lokalít NATURA 2000 v katastri mesta Brezno sa nachádza v extraviláne a prekrýva sa s NP Nízke Tatry, či jeho ochranným pásмом.

Do severnej časti katastrálneho územia mesta zasahuje *Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) Nízke Tatry*, v rámci ktorej sa nachádzajú zdroje pitnej vody pre skupinový vodovod Bystrá – Brezno.

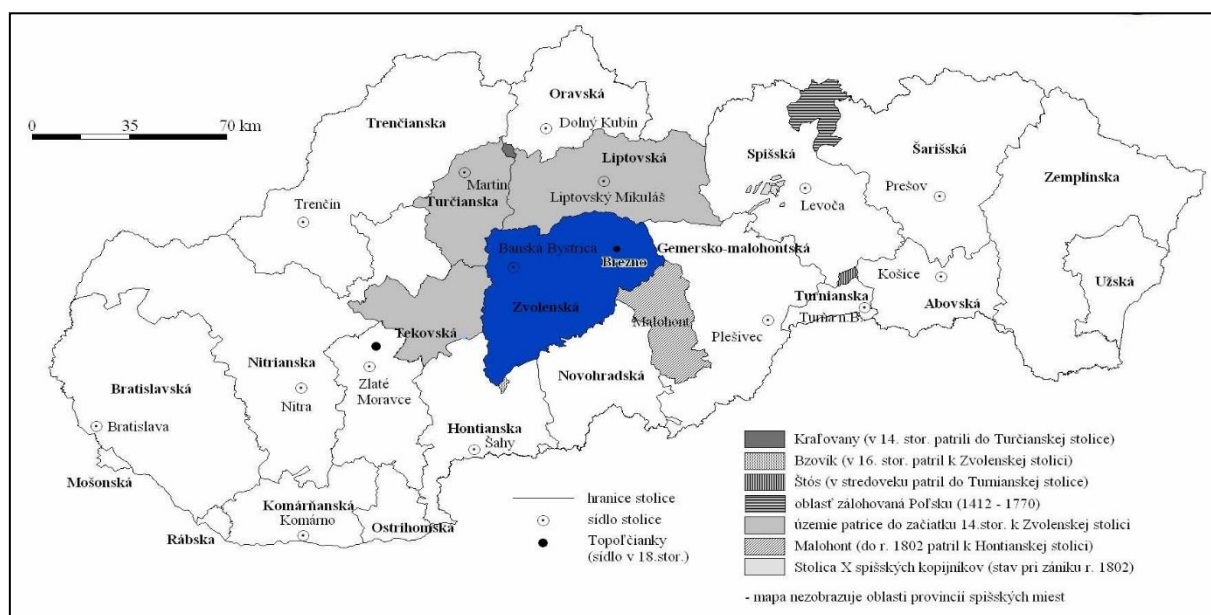
⁶ Letovanec a kol. (2001)

2.3 HISTORICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA A ADMINISTRATÍVNY VÝVOJ⁷

Archeologický nález z doby bronzovej (1200-700 pred n. l.) nájdený v meste Brezno potvrdil existenciu obchodných ciest vedúcich pozdĺž rieky Hron a priesmykmi v príľahlých pohoriach už v dobe prehistorickej, neboli tu však zistené stopy po slovanskom osídlení.

Územie, na ktorom mesto Brezno neskôr vzniklo, zostalo až do konca 12. storočia mimo hospodárskeho i politického záujmu uhorských panovníkov. Horehronie bolo súčasťou Zvolenského komitátu (hradského španstva), ktorý sa na prelome 13. a 14. storočia pretvoril na Zvolenskú stolicu, ktorej nasledovníkom od roku 1867 bola Zvolenská župa. Administratívny vývoj Brezna, pokiaľ ide o príslušnosť k hierarchicky vyšším územným celkom, bol až do začiatku 20. storočia pomerne stabilný.

Mapa č.4 Poloha mesta Brezna v období stoličného zriadenia (13. – 19. storočie)

Prvá písomná zmienka o meste Brezno je z roku 1265. V listine panovníka Bela IV. sa objavuje zmienka o Berezone (resp. Berchune), čo viacerí regionálni historici považovali za pomenovanie už existujúcej osady – predchodcu Brezna. Neskoršiemu konštituovaniu Brezna ako slobodného mesta predchádzali okolnosti spôsobené ničivým pádom Tatárov v roku 1241 do Uhorska a s tým súvisiaci rastúci dopyt po drahých kovoch. Panovníci, ako vlastníci prednostných práv na ťažbu zlata, striebra a medi, videli v rozvíjajúcej sa ťažbe nový zdroj príjmov pre štátnu pokladnicu. Pozývaním zahraničných, najmä skúsených a solventných nemeckých ťažiarov do hornatých oblastí severného Uhorska dali podnet k rozvoju banského podnikania. Banícka kolonizácia tak postupovala v 13. storočí proti prúdu Hrona a mala za následok zakladanie nových osád – Banskej Bystrice, Ľubietovej a Brezna.

V roku 1380 uhorský kráľ Ľudovít I. (Veľký) Anjou udelil osade Bryzna iuxta Gron (dnešné Brezno) mestské privilégia podľa štiavnického práva. Udelením mestských privilégií získali osadníci cirkevnú a správnu autonómiu. Vymedzením rozsiahlych právomocí pre banské účely a slobody v banskom podnikaní stimuloval panovník ich záujem o ťažbu drahých kovov. Počiatočná orientácia na banskú výrobu sa premietla aj do neskorších pomenovaní mesta (Bryzabanya, Brezenibanya, Breznobanya). Baníctvo ovplyvnilo prvotný rozvoj mesta. V nasledujúcom období mesto budovalo predovšetkým na privilégiách, ktoré v súvislosti s banským podnikaním získalo – malo trhové právo, dva mlyny, pivovar,

⁷ Táto časť je spracovaná najmä na základe informácií prevzatých z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Brezno na roky 2004-2006 (Mestský úrad Brezno 2004).

mýtnu stanicu. Patrílo mu rozsiahle územie od Čierneho Hrona a hraníc Malohontu na juhu, až po Bacúch na východe a hrebeň Nízkych Tatier na severe. Na západe pri Valaskej hraničilo s Ľupčianskym hradným panstvom. Práve vklínenie územia mesta medzi dve hradné panstvá Muráň a Ľupča prinášalo mestu nemalé problémy, ktoré nielenže ohrozovali suverenitu mesta predovšetkým zo strany majiteľov hradu Ľupča (Dóczyovci), ale siahali aj na jeho existenciu (v roku 1517 mesto Dóczyovci vypálili).

Obdobie 16. – 18. storočia prinieslo podstatné zmeny v hospodárskom živote mesta. Súviseli so snahou štátu získať prevahu v banskom podnikaní, postupnom vytlačaní súkromných ťažiarov a s rozvojom hutníckeho priemyslu. Neďaleko Brezna – v Hronci, sa položili základy budúceho hrončianskeho železiarskeho komplexu, jedného z vtedy najmodernejších a najväčších hutníckych prevádzok v Uhorsku. V breznianskom banskom regióne zaznamenávame síce čiastočnú renesanciu ťažby drahých kovov v Jarabej a Mýte pod Ďumbierom, ale narastajúca spotreba železa ukázala nové možnosti pre obyvateľov mesta a okolia. Výskyt železných rúd v chotári, dostatok druhotných vstupných surovín, akými boli drevo a vodné zdroje, priniesli novú pracovnú orientáciu. Chotár Brezna, v ňom osady okolo Beňuša a na Čiernom Hrone (dnes časti obce Čierny Balog) sa stali jednou zo surovinových zásobární dreva pre banskobystrickú banskú komoru. Nové pracovné príležitosti v týchto lokalitách prilákali ďalších osadníkov – drevorubačov a uhliarov zo Štajerska a Soľnohradska. Z hospodárskych zmien Brezno profitovalo. V roku 1569 malo mesto približne 1 000 obyvateľov a plynule rástlo, keďže v roku 1677 malo už 1 813 obyvateľov. Udeľovaním rôznych privilégií si štát zabezpečoval možnosť ťažiť drevo v chotári mesta.

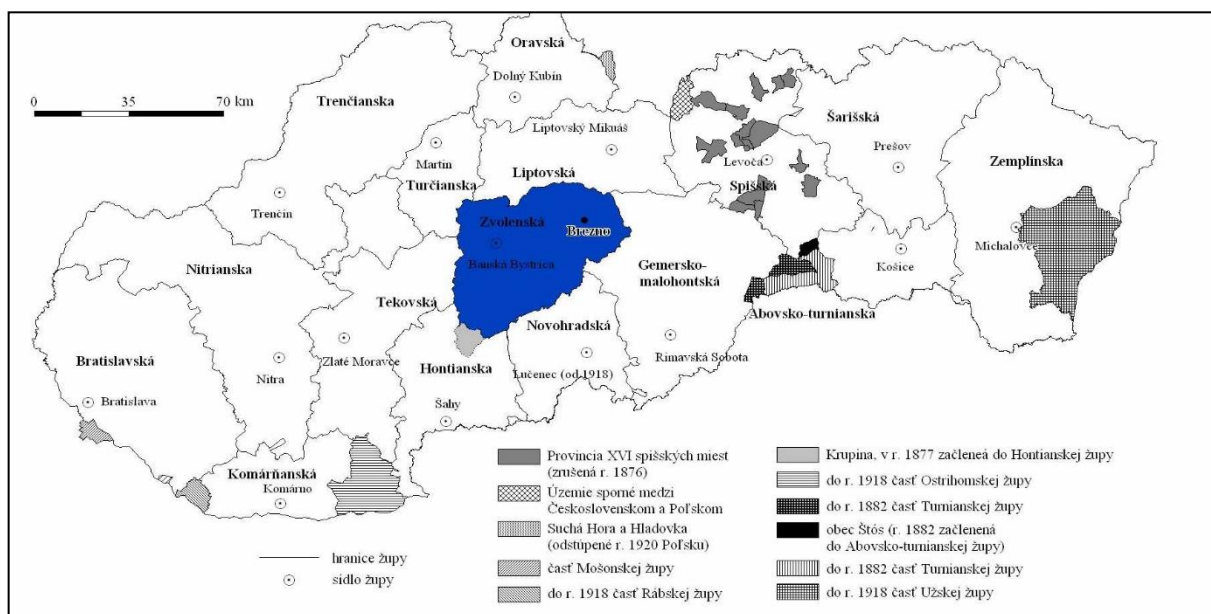
V roku 1650, za panovania Ferdinanda III. Habsburského, vstúpilo Brezno do spoločnosti slobodných kráľovských miest a dostalo okrem iného i možnosť obohnať sa hradbami, ktorú i využilo. Ukončenie dlhotrvajúcich sporov a vojnových konfliktov v monarchii v 18. storočí obnovilo hospodársku aktivitu miest. V breznianskom banskom regióne zaznamenávame čiastočnú renesanciu ťažby zlatých rúd najmä v Jarabej a Mýte pod Ďumbierom. Pre nedostatočnú efektívnosť však postupne banská výroba zaniká a perspektívou do nasledujúcich storočí ostáva remeselnícka výroba organizovaná v cechových združeniach. Začiatkom 18. storočia pôsobilo v Brezne štrnásť cechových združení, pričom tie najstaršie pochádzajú už zo začiatku 17. storočia. Remeselníci uprednostňovali menšie sídla, kde mali možnosť získať okrem miesta v cechu aj pôdu. Táto remeselnícko-roľnícka orientácia a absencia väčšieho kapitálu mala za následok zmenu v charaktere mesta aj v nasledujúcich dvoch storočiach. Poľnohospodárstvo a remeslo sa stáva základným zdrojom obživy a príjmov obyvateľov. rozloha chotára a charakter pôdných fondov predurčovali chov dobytky a oviec, čo sa nakoniec odrazilo aj v sociálnej štruktúre mesta. V roku 1787 malo Brezno takmer 3 000 obyvateľov.

Proces industrializácie v 19. storočí síce mesto mimoriadne neovplyvnil. Samostatné železorudné banské a hutnícke drobné prevádzky vo vlastníctve mesta alebo podnikateľov zväčša neprekročili rámec miestneho významu a neobstáli v konkurencii s erárnymi zariadeniami. Väčší význam nadobudlo ťažiarstvo na Troch Vodách a železiareň v Bujakove, ktorá jeho produkciu spracovávala. Pracovné príležitosti poskytovali okolité hutnícke prevádzky erárneho železiarskeho komplexu v Bystrej, Michalovej a Pohronskej Polhore. Z neželezných prevádzok v druhej polovici 19. storočia pôsobila v meste továreň podnikateľa Tibelyho na výrobu skladacích metrov a česákov. Obchod a dopravu surového železa do erárnych železiární na Pohroní zabezpečoval podnikateľ Majovský. Popri kovoremeslách sa obyvatelia venovali spracovaniu kože a výrobe kožiarskeho tovaru, ktorá aj napriek vhodnému zázemiu v prvovýrobe neprerástla rámec remeselnej výroby. Obdobne to bolo aj spracovaním živočíšnych produktov – najmä bryndze, ktorá bola známa po celom Uhorsku. Počet obyvateľov mesta v roku 1869 rovnal číslu 3 797. V rokoch 1850-1860 a potom od roku 1883 bolo mesto sídlom okresu. Surovinové zdroje okolitých lesov sa zhodnotili v podobe stavebných materiálov, úžitkových predmetov a palivového dreva. V roku 1894 sa od mesta odčlenili a

osamostatnili obce Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Jarabá a Michalová. Na prelome 19. a 20. storočia bolo mesto napojené na železničnú sieť (Banská Bystrica – Brezno – Červená Skala).

Mapa č. 5 Poloha Brezna v období župného zriadenia (1867 – 1922)

Na začiatku 20. storočia fungovali v meste tri prevádzky: lepenkáreň (nahradila železiarsku prevádzku v Bujakove), továreň na jemný remeň a parná píla v Halnách. V roku 1910 malo mesto 4 179 obyvateľov. Mesto však malo agrárny charakter, keďže prevažná väčšina pracovala v poľnohospodárstve. **Do novovzniknutej Československej republiky v roku 1918 vstupovalo Brezno s novými perspektívami**, sídlili tu úrady štátnej administratívy. V rokoch 1923-1928 bolo mesto sídlom okresu v rámci Zvolenskej veľžupy, funkciu okresu plnilo i v rámci krajinského zriadenia do roku 1938. Koncom tridsiatych rokov 20. storočia žilo v meste približne 5 500 obyvateľov. Svojím ekonomicko-sociálnym zložením obyvateľstva patrilo k agrárnym a maloživnostíckym mestám s početnou skupinou kovorobotníctva, pracujúcou v okolitých železiarskych prevádzkach v Hronci, Piesku a Podbrezovej a skupinou obyvateľstva, ktorá sa orientovala na prácu v drevospracujúcom priemysle. Poskytovalo vzdelanie na meštianskej škole, strednej poľnohospodárskej technickej škole, v roku 1929 bola zriadená škola pre ženské povolania, koncom tridsiatych rokov pribudlo reálne gymnázium. Od roku 1938 tu pôsobil 101. delostrelecký pluk a mesto bolo sídlom okresného vojenského veliteľstva. Počas vojnového Slovenského štátu bolo Brezno okresným sídlom v rámci Pohronskej veľžupy so sídlom v Banskej Bystrici.

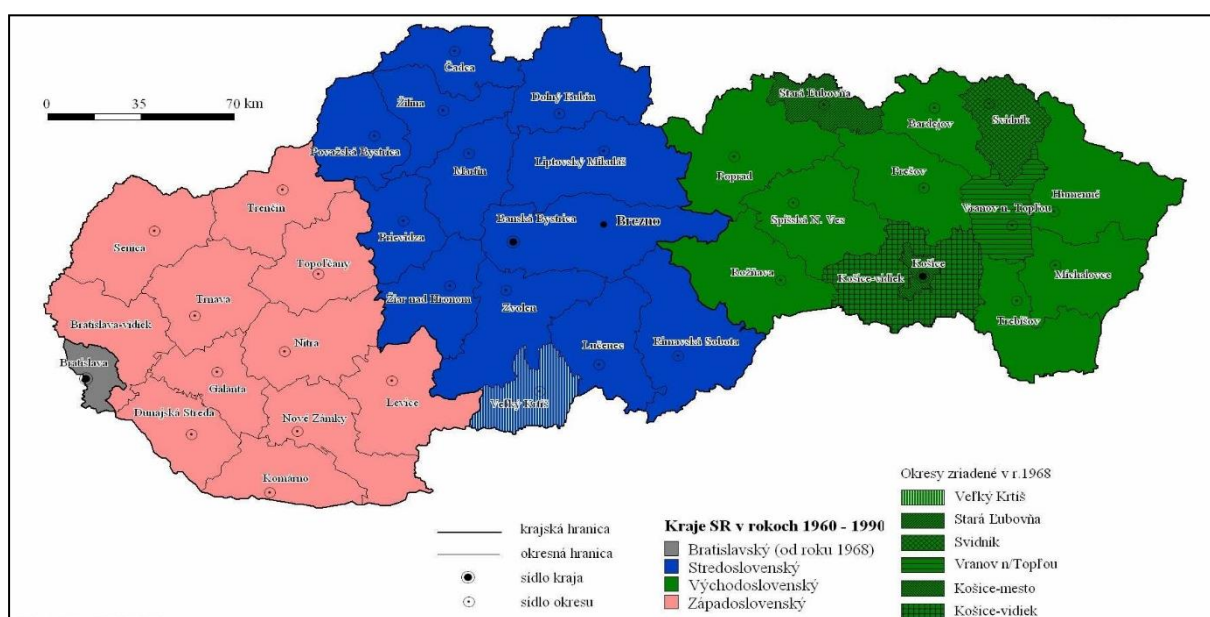
K zmene charakteru mesta došlo až po druhej svetovej vojne v súvislosti s rozvojom strojárnej výroby v regióne. Po nástupe komunistického totalitného režimu v 50. rokoch 20. storočia začína riadený proces socialistickej industrializácie a urbanizácie a vznikajú prvky komplexnej bytovej výstavby. Pracovné príležitosti poskytovala Mostáreň Brezno zameraná na produkciu stavebných žeriavov a konštrukcií. Medzi ostatné významné podniky v meste patrili Smrečina (drevospracujúci priemysel) a Slovenka (textilný priemysel). Na takmer polstoročie sa stalo Brezno priemyselným centrom Horehronia.

Migrácia z okolitých dedín do mesta priniesla prudký nárast obyvateľstva, ktorého počet dosiahol štvornásobok počtu pred druhej svetovej vojny. Priebeh industriálnej urbanizácie mesta možno pozorovať i na základe vývoja počtu obyvateľov. Kým v roku 1948 malo Brezno 5 976 obyvateľov (viac než 10% z počtu obyvateľov okresu), v roku 1961 už to bolo 9 819 obyvateľov. Trend pokračoval i naďalej, v roku 1970 malo mesto 12 843 obyvateľov a v cenzu z roku 1991 počet obyvateľov dosiahol

22 469 obyvateľov (tretina z počtu obyvateľov dnešného okresu). Tento trend imigrácie ľudí z okolitého vidieka sa po páde komunistického režimu v období prechodu od centrálne plánovanej ekonomiky k trhovej v 90. rokoch 20. storočia zastavil, keďže došlo k zmenám na miestnom trhu práce (reštrukturalizácia, rast nezamestnanosti, úbytok pracovných príležitostí) a pokleslo i tempo budovania komplexnej bytovej výstavby sídliskového typu. Podľa výsledkov ostatného sčítania obyvateľov, domov a bytov žilo v roku 2001 v okrese Brezno spolu obyvateľov, z toho v samotnom meste 22 875 obyvateľov.

V rokoch 1949-1960 malo Brezno štatút okresného mesta v rámci Banskobystrického kraja, ktorý následne stratilo a **v rokoch 1960-1990 bolo súčasťou okresu Banská Bystrica** (viď mapa č. 6). **Štatút okresného mesta Brezno opäť získalo až v roku 1996**, a to opäť v rámci novokonštituovaného Banskobystrického kraja (viď mapa č. 1).

sMapa č. 6 Poloha Brezna v období „veľkých krajov“ (1960 – 1990)

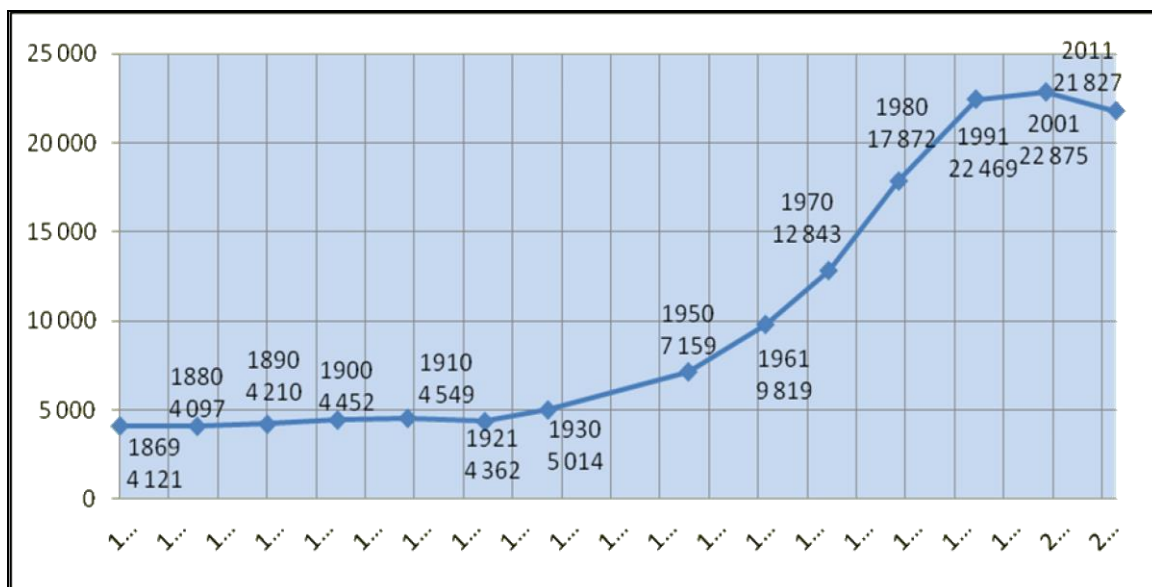
3 VYMEDZENIE ÚZEMIA A JEHO ZÁKLADNÁ GEOGRAFIA

3.1 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

3.1.1 Vývoj počtu obyvateľov

Mesto Brezna je administratívnym, historickým aj kultúrnym centrom okresu Brezna, v ktorom k 31.12.2013 bývalo 63 326 obyvateľov na rozlohe 1265 km² v 29 obciach. Štatút mesta má iba Brezna. Brezna leží v severovýchodnej časti banskobystrického kraja, na severe susedí s okresmi Liptovský Mikuláš a Poprad, na východe s okresom Rožňava, z južnej strany má spoločné hranice s okresmi Revúca, Rimavská Sobota, Poltár a Detva a na západe s okresmi Banská Bystrica a Ružomberok.

Graf č. 1 Historický vývoj obyvateľov mesta

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č.1: Historický vývoj počtu obyvateľov mesta

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
poč.	4	4	4	4	4	4	5	7	9	12	17 872	22 469	22 875	21 827
obyv.	121	097	210	452	549	362	014	159	819	843		469	875	827

Zdroj: ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska je možné jasne vysledovať 3 fázy vývoja počtu obyvateľov. Od roku 1869 do roku 1940 bol počet obyvateľov stabilný tesne okolo hranice 5000 obyvateľov.

Od roku 1940 až do roku 1990 prebiehala etapa prudkého rastu počtu obyvateľov až do úrovne okolo 23 000 obyvateľov. Maximum dosiahlo mesto v roku 1994- 23 028 obyvateľov. Rast obyvateľstva je spojená s budovaním výrobných podnikov Mostáreň Brezna (1949) a rozvojom hutníckeho a strojárkeho priemyslu v regióne - Švermove železiarne (od r. 1949).

Od konca 80-tych rokov až do roku 2000 bola situácia obyvateľstva stabilizovaná. Túto etapu stabilizovaného počtu obyvateľov okolo hranice 22 tis. by sme mohli vnímať až po súčasnosť, ale od roku 2001 je čoraz zjavnejšia krivka postupného poklesu počtu obyvateľstva v meste aj v celom okrese, ako nám dokladuje aj nasledovná tabuľka a graf.

Tabuľka č. 2: Strednodobý vývoj počtu obyvateľov k 31.12. kalendárneho roka

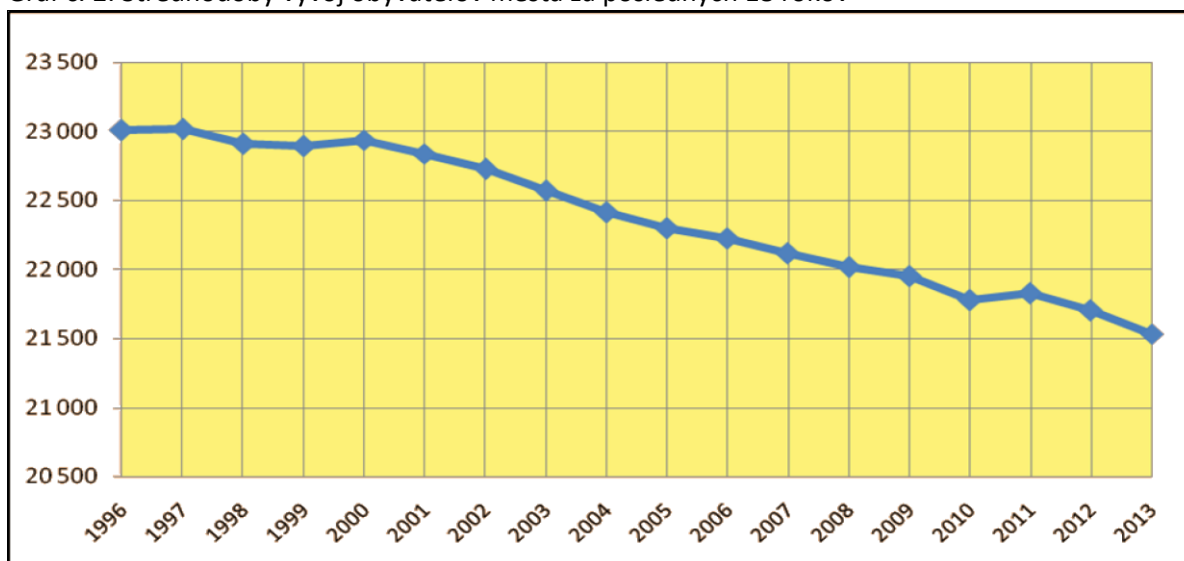
Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet obyv.	23 007	23 018	22 912	22 891	22 939	22 840	22 728	22 573	22 417
muži	11 195	11 197	11 146	11 122	11 187	11 126	11 068	10 958	10 887
ženy	11 812	11 821	11 766	11 769	11 752	11 714	11 660	11 615	11 530

Tabuľka č. 3: Strednodobý vývoj počtu obyvateľov k 31.12. kalendárneho roka

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyv.	22 297	22 221	22 116	22 019	21 950	21 778	21 827	21 703	21 534
muži	10 824	10 778	10 728	10 694	10 630	10 540	10 534	10 456	10 362
ženy	11 473	11 443	11 388	11 325	11 320	11 238	11 293	11 247	11 172

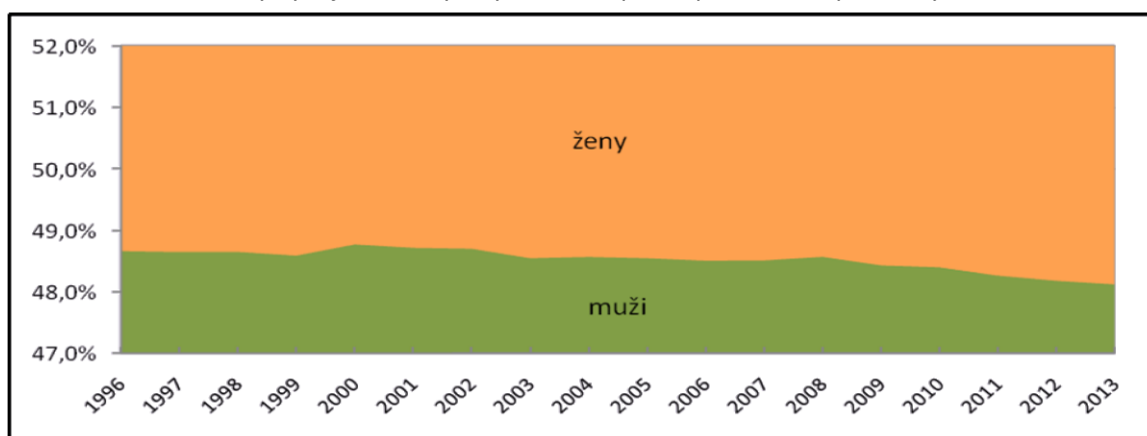
Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 2: Strednodobý vývoj obyvateľov mesta za posledných 18 rokov

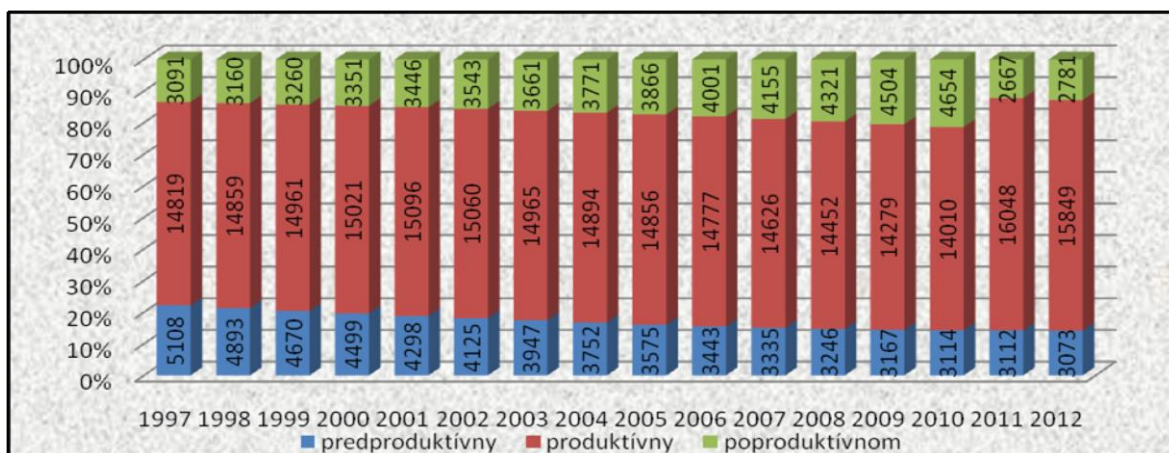
Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 3: Strednodobý vývoj štruktúry obyvateľstva podľa pohlavia za posledných 18 rokov

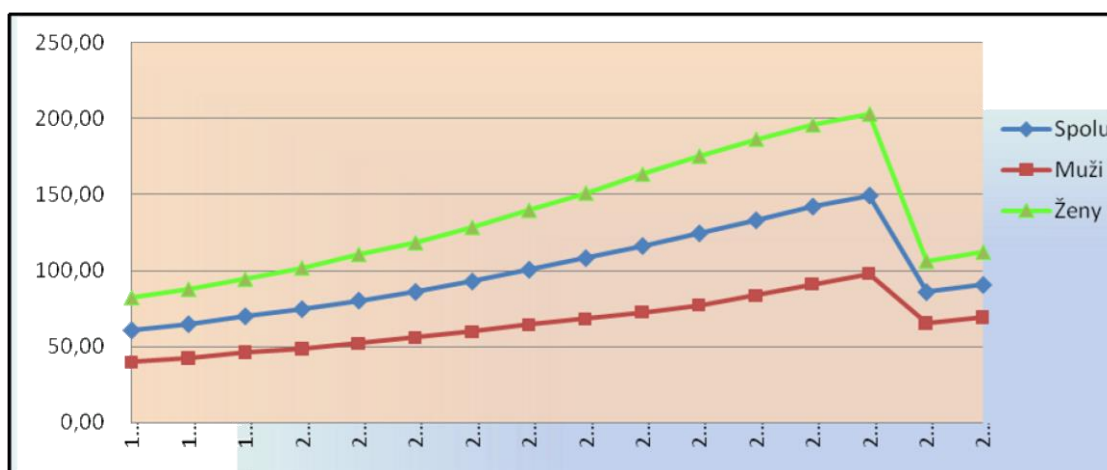
Podiel mužov a žien je v strednodobom vývoji stabilizovaný s miernou prevahou počtu žien 51,2 – 51,9%. Problémovou oblasťou je nepriaznivý vývoj vekovej štruktúry a starnutie obyvateľstva.

Graf č. 4: Strednodobý vývoj štruktúry obyvateľstva podľa vekových skupín

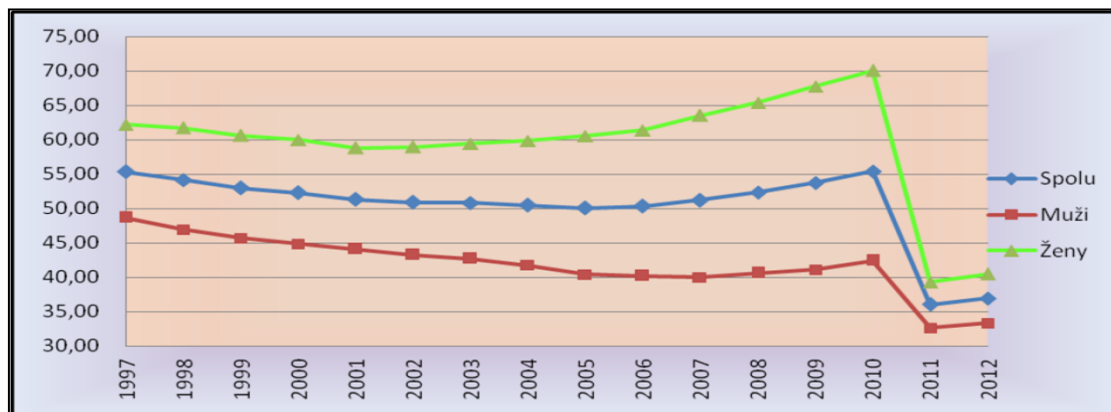
Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 5: Strednodobý vývoj Indexu starnutia obyvateľstva za roky 1997 – 2012

Zdroj: ŠÚ SR

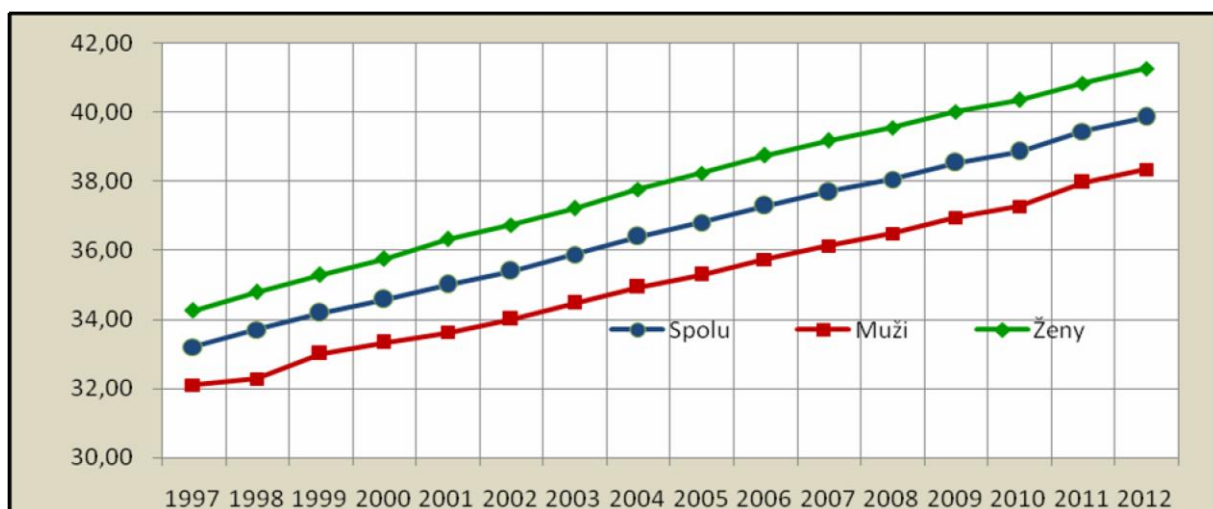
Graf č. 6: Strednodobý vývoj Indexu ekonomického zaťaženia

Zdroj: ŠÚ SR

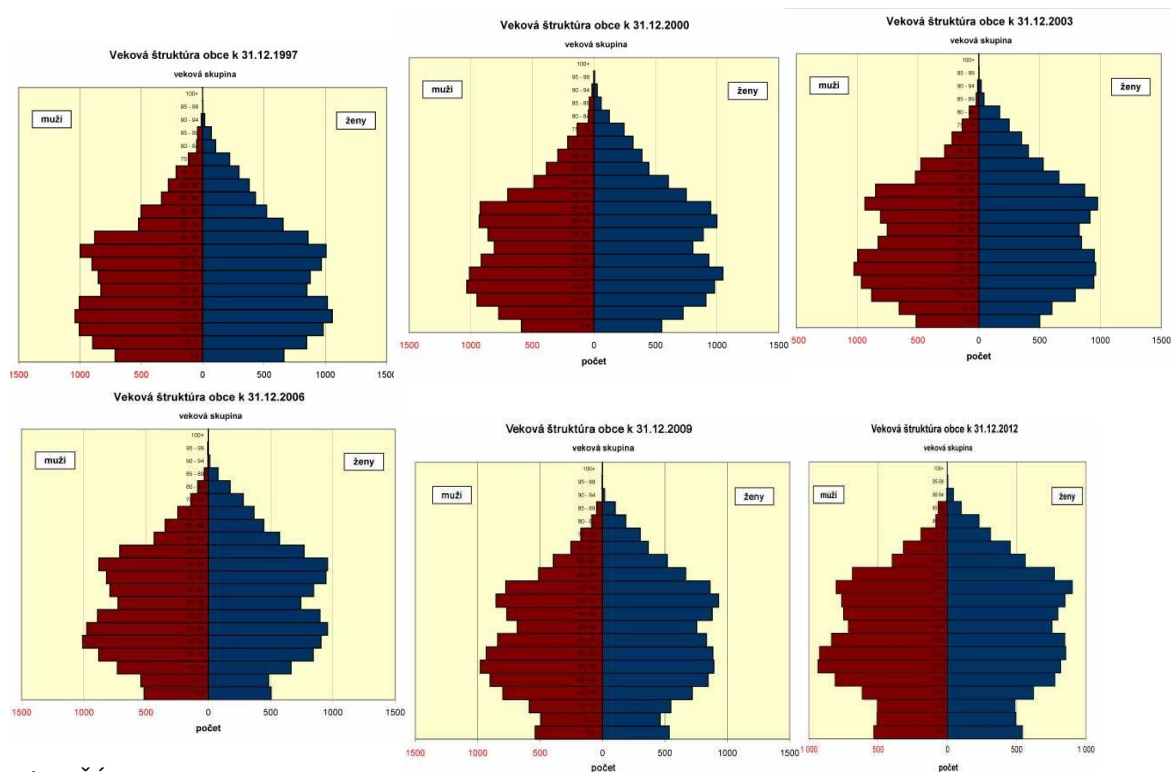

Graf č. 7: Strednodobý vývoj priemerného veku

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 8: Veková štruktúra obyvateľstva mesta vývoj od roku 2000 v trojročnej perióde

Zdroj: ŠÚ SR

Diagramy vekovej štruktúry v trojročných odstupoch nám prezentujú postupný posun k obyvateľstvu do vyšších vekových skupín a najmä nízku obnovu obyvateľstva v prvých vekových skupinách, kde sa situácia v posledných rokoch aspoň stabilizovala, čo je spôsobené nárastom pôrodnosti vďaka nástupu silnejších populačných ročníkov. Celkovo môžeme charakterizovať situáciu v demografii ako podpriemernú až zlú z hľadiska obnovy populácie mesta. Zreteľný je zásadný trend starnutia obyvateľstva. Pozitívnejšie štatistické ukazovatele vývoja indexov starnutia a indexov ekonomického zaťaženia je spôsobený technickou zmenou štatistických prepočtov vekových skupín a nie skutočným zlepšením stavu.

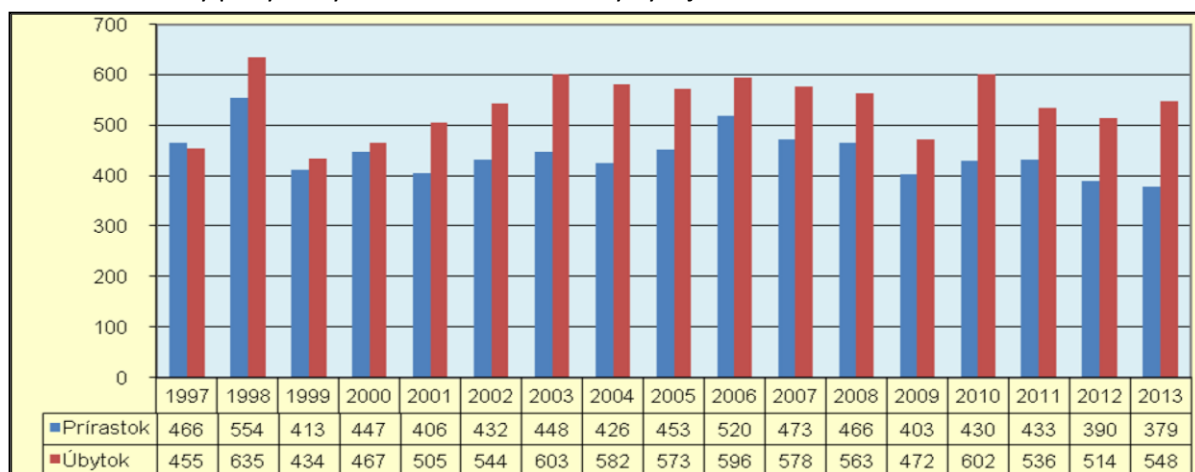
Tabuľka č. 4: Veková štruktúra obyvateľstva mesta Brezna

Veková štruktúra obyvateľstva mesta Brezna (stav k 31.10.2015)			
Rok	predproduktívny vek	produktívny vek	poproduktívny vek
2015	2 828	13 620	4223

Zdroj: MsÚ Brezna

3.1.1 Pohyb obyvateľstva, prirodzená reprodukcia a migrácia

Graf č. 9: Celkový pohyb obyvateľstva - strednodobý vývoj

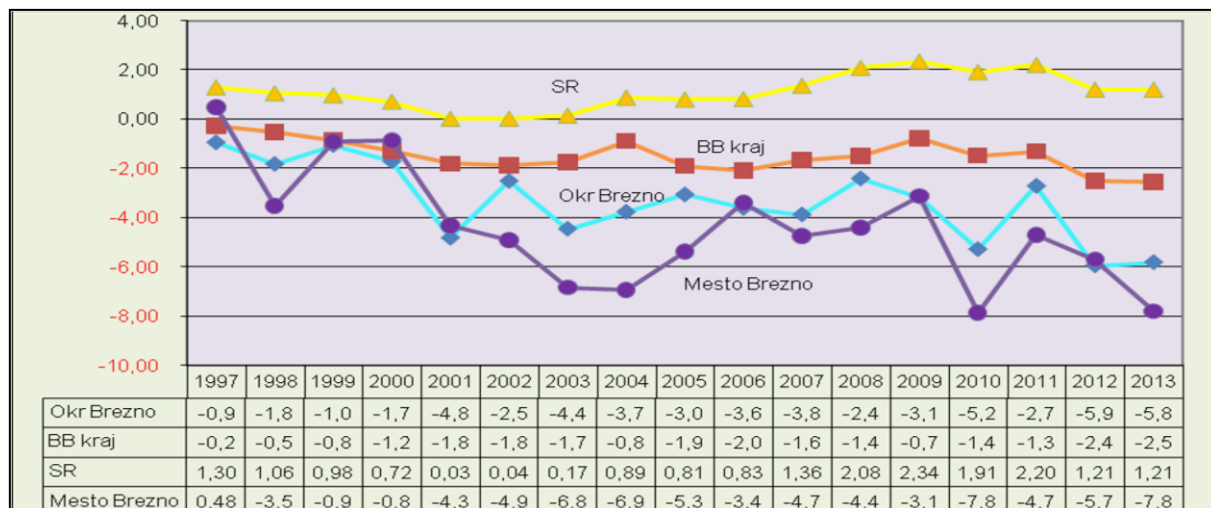
Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 10: Pohyb obyvateľstva absolútny - strednodobý vývoj

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 11: Pohyb obyvateľstva relatívny - porovnanie strednodobého vývoja SR, BB kraj a mesto BR

Zdroj: ŠÚ SR

Vývoj pohybu obyvateľstva v meste nám poukazuje na vážny problém pohybu obyvateľstva, kedy aj v porovnaní s okresom, krajom, alebo SR je stav v meste veľmi nepriaznivý. Problémom je najmä miera vysťahovania obyvateľov z mesta a malý prirodzený prírastok. **Populácia Brezna zaznamenáva prirodzený úbytok.** Menej obyvateľov mesta sa za rok narodí, resp. prisťahuje ako zomrie, či odšťahuje, takže mesto vymiera. Prírastok obyvateľstva vyplývajúci z procesu jeho prirodzenej reprodukcie má klesajúcu tendenciu:

Tabuľka č. 5 Pohyb obyvateľstva mesta Brezna

Pohyb obyvateľstva mesta Brezna							
Rok	Prirodzený pohyb			Pohyb sťahovaním			Celkový pohyb
	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok (úbytok)	Prisťahovalí	Vysťahovalí	Prírastok (úbytok) sťahovaním	
2008	225	187	38	213	377	-164	-126
2009	198	168	30	167	297	-130	-100
2010	196	218	-22	200	375	-175	-197
2011	206	195	11	173	339	-166	-155
2012	186	194	-8	187	309	-122	-130
2013	211	214	-3	160	334	-174	-177
2014	169	192	-23	194	386	-192	-215

Zdroj: MsÚ

3.1.2 Pôrodnosť

Z dlhodobého hľadiska počet pôrodov v populácii Brezna za jeden kalendárny rok klesá. V roku 2008 sa narodilo o 56 obyvateľov mesta viac ako v roku 2014.

Vzhľadom na vývoj vekovej štruktúry populácie Slovenska malo už v 90. rokoch 20. storočia dôjsť k štatisticky relevantnému zvýšeniu pôrodnosti. Odborníci totiž očakávali, že početné skupiny narodených v 70. rokoch dosiahnu vek najvyššej sobášnosti a to by sa malo zákonite prejavíť zvýšením počtu novonarodených. Pod vplyvom sociálno-ekonomických zmien, ku ktorým došlo počnúc rokom 1989 (druhý z dvojice faktorov), sa však reprodukčné správanie populácie zmenilo.

Úroveň pôrodnosti na Slovensku sa zvýšila o čosi neskôr, ako sa predpokladalo. V rokoch 2003, 2004 a 2005 sa narodilo viac živých detí ako v predchádzajúcom roku. Dôvodom toho je, že sa postupne uskutočňujú sobáše, ku ktorým by ľudia boli bývali pristúpili už v 90. rokoch, keby nemali iné priority alebo preferencie, a zákonite s nárastom sobášnosti pribúdajú aj pôrody.

V populácii Brezna došlo k istému zvýšeniu živorodenosti v rokoch 2011 a 2013. Či to súvisí s „odkladom pôrodov do vyššieho veku je však otázne. Vzhľadom na to, že pomerne veľkú časť obyvateľstva mesta predstavujú občania rómskej národnosti, ktorá má osobité reprodukčné správanie, nemusí ísť o podstatné prírastky novonarodených.

Živorodenosť ako počet pôrodov živých detí je obmedzená potratovosťou, obzvlášť umelými potratmi. Čím menej tehotenstiev sa ukončí vonkajším zásahom (interrupcia), tým viac živých detí sa môže narodiť. Takýto pokles môže svedčiť o zmene postoja niektorých ľudí k materstvu a rodičovstvu vôbec. Či ide o odklad pôrodov do vyššieho veku, by bolo možné potvrdiť alebo vyvrátiť analýzou vývoja priemerného veku obyvateľiek mesta pri prvom pôrode.

3.1.3 Úmrtnosť

Počet úmrtí v populácii Brezna sa od roku 2008 podstatne nezmenil. Výkyvy v tomto období jeho vývoja sú skôr náhodné, nemajú povahu zákonitosti. Jednotlivé medziročné prírastky alebo úbytky zosnulých obyvateľov mesta kolíšu v rozpätí 61 osôb (od +38 do - 23).

3.1.4 Prognóza vývoja obyvateľstva

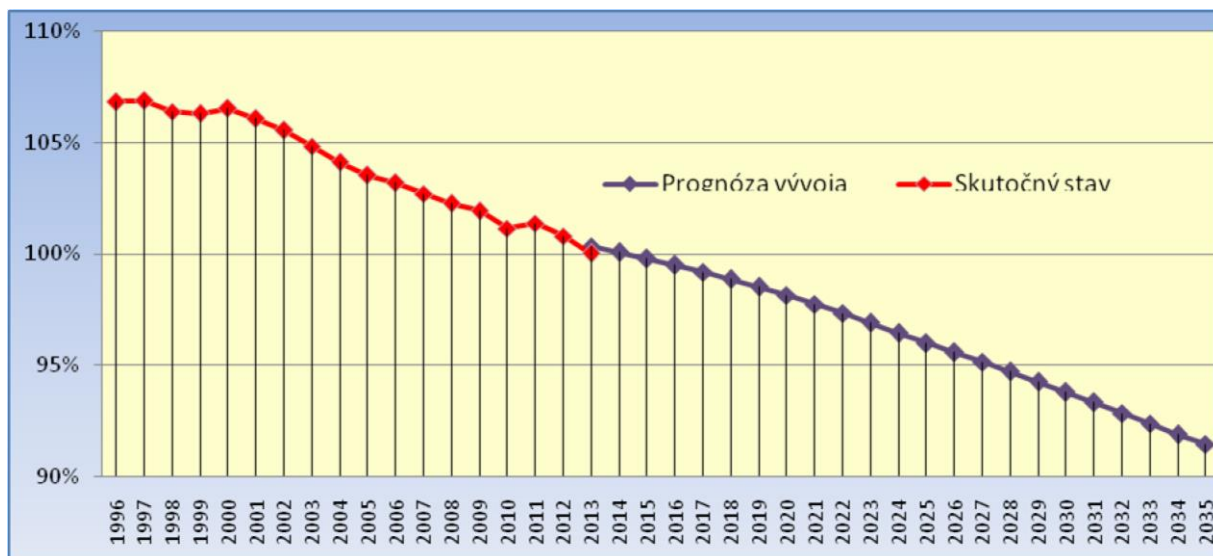
Z hľadiska prognózy vývoja obyvateľstva SR do roku 2035 vypracovanej Prognostickým ústavom SAV je toto obdobie charakteristické procesom starnutia a populačný vývoj je typický zmenou reprodukčného procesu. Okrem nevyváženosti vekovej štruktúry súvisia s negatívnym demografickým vývojom nasledujúce faktory:

1. pokles reprodukcie – nízka pôrodnosť, predpokladá sa zmena v štruktúre pôrodnosti smerom do neskoršieho veku (preferovanie spôsobu života západnej Európy)
2. vysoké zastúpenie osôb nad 65 rokov – 14,7%
3. zminimalizovanie základných podporných populačných opatrení v prospech mladých rodín
4. silné ročníky narodené okolo roku 1950, ktoré prešli do postproduktívneho veku a dočasne nastupujú silnejšie ročníky narodené okolo roku 1980, ktoré ale iba krátkodobo ovplyvnia demografiu,
5. vysoká nezamestnanosť
6. sociálna neistota
7. výrazná migrácia

Najzávažnejším problémom celého populačného vývoja je proces starnutia populácie, pričom prirodzený prírastok každoročne klesá. Do roku 2035 by mal proces starnutia obyvateľstva

pokračovať postupným tempom a neustále sa prehĺbovať. Predpokladá sa, že index starnutia by sa mal zvýšiť na viac ako 128 bodov v roku 2022 a viac ako 180 bodov v roku 2035. Konkrétne to znamená, že v roku 2035 by malo pripadať na 100 detí až 180 starých ľudí vo veku 65 rokov a viac. Podľa prognózy vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva sa môžu výrazné deformácie vo vývoji početnosti očakávať až v roku 2030. Vtedy by mal byť celkový prírastok postproduktívneho obyvateľstva 61,9 %, čo vyvolá zvýšený tlak na ekonomiku SR v oblasti dôchodkového zabezpečenia.

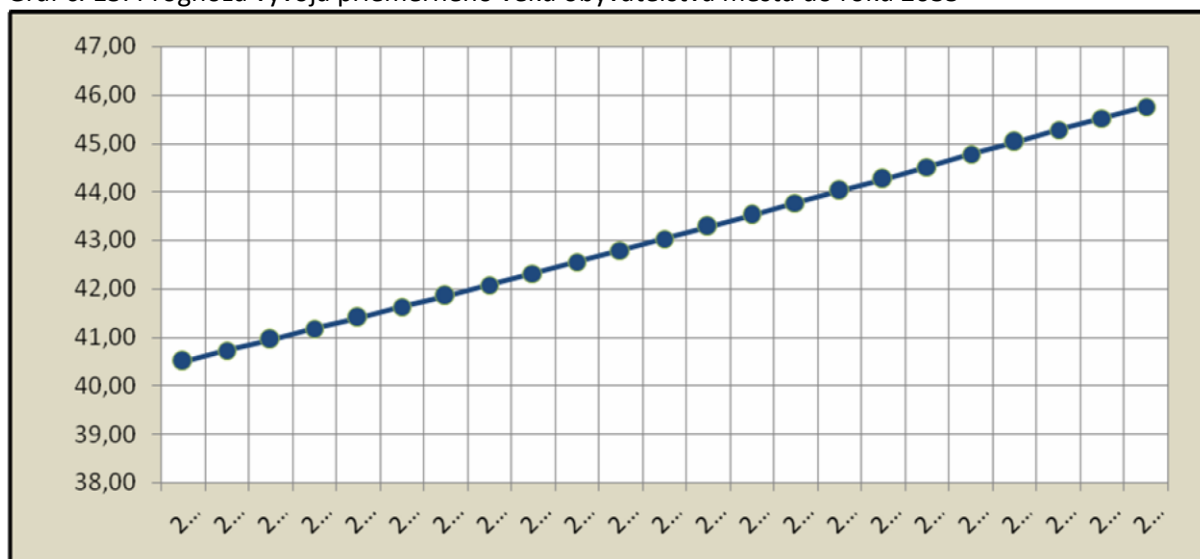
Graf č. 12: Vývoj obyvateľstva a prognóza vývoja obyvateľstva mesta do roku 2035

Zdroj: Prognostický ústav SAV, 2013

Graf „Prognóza vývoja obyvateľstva do roku 2035“ v meste Brezna vychádza z hodnoty počtu obyvateľov v roku 2013, táto hodnota je braná ako základný stav. Do grafu sme pre lepšiu prehľadnosť vložili aj dáta z reálneho vývoja obyvateľstva od roku 1996.

Graf č. 13: Prognóza vývoja priemerného veku obyvateľstva mesta do roku 2035

Zdroj: Prognostický ústav SAV, 2013

Práve tento nepriaznivý demografický vývoj má a bude mať aj v budúcnosti dopad na rôzne stránky spoločenského vývoja ako je zdravotníctvo, sociálna oblasť, školstvo, bytová výstavba, ekonomika, zamestnanosť a pod. Všetky tieto spomínané oblasti spätne vplyvajú na procesy, akými sú:

pôrodnosť, úmrtnosť, uzatváranie manželstva, rozvodovosť, migrácia obyvateľstva a pod. Proces starnutia si vyžaduje náležité opatrenia, posilnenie v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb hlavne pre starých ľudí. Ďalší faktor, ktorý bude mať vplyv na pomer medzi starým a mladým obyvateľstvom je migrácia pracovnej sily do krajín Európskej únie.

Obyvateľstvo mesta Brezna starne. Priemerný vek obyvateľstva sa za 10 rokov zvýšil o 6 rokov na súčasnú hodnotu 40,46 rokov (v roku 2011), čo je na tak krátke obdobie veľmi vysoká hodnota. Index starnutia (pomer počtu obyvateľov v poproduktívnom veku ku počtu detí vo veku 0 – 14 rokov) rástol rýchlo, zvýšil sa z hodnoty 90 na 100.

3.1.5 Počet obyvateľov v mestských častiach

Tabuľka č. 6: Počet obyvateľov v mestských častiach

Počet obyvateľov v mestských častiach								
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Rozdiel rokov 2014 - 2008
Brezno	13706	13578	13341	13068	12958	12723	12563	-1143
Mazorníkovo	6236	6214	6170	6152	6070	6012	5946	-290
Bujakovo	314	316	314	295	290	283	266	-48
Predné Halny	654	663	676	680	682	715	712	+58
Zadné Halny	581	585	585	592	585	547	540	-41
Bezdomovci	254	307	360	504	576	704	742	+488
Spolu	21745	21663	21446	21291	21161	20984	20769	-976

Zdroj: MsÚ Brezno

Práve tento nepriaznivý demografický vývoj má a bude mať aj v budúcnosti dopad na rôzne stránky spoločenského vývoja ako je zdravotníctvo, sociálna oblasť, školstvo, bytová výstavba, ekonomika, zamestnanosť a pod. Všetky tieto spomínané oblasti spätne vplyvajú na procesy, akými sú: pôrodnosť, úmrtnosť, uzatváranie manželstva, rozvodovosť, migrácia obyvateľstva a pod. Proces starnutia si vyžaduje náležité opatrenia, posilnenie v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb hlavne pre starých ľudí. Ďalší faktor, ktorý bude mať vplyv na pomer medzi starým a mladým obyvateľstvom je migrácia pracovnej sily do krajín Európskej únie.

3.1.6 Vzdelanostná štruktúra mesta Brezno

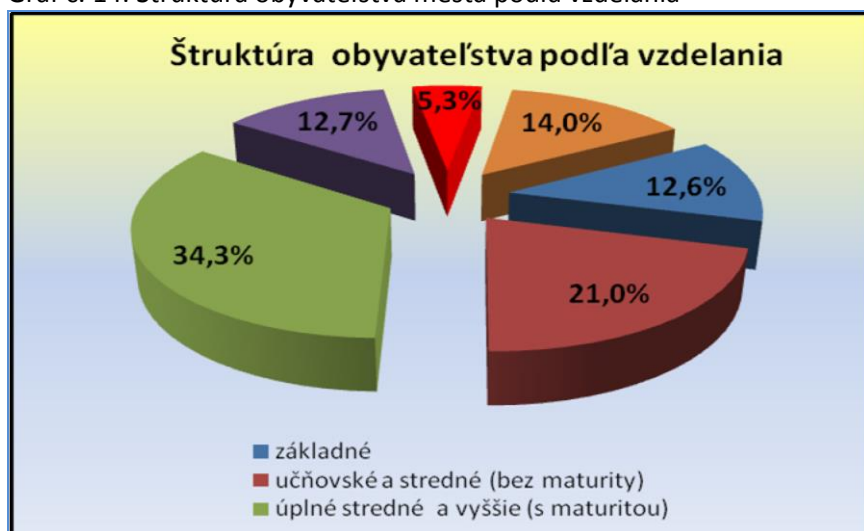
Tabuľka č. 7: Obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného vzdelania, SODB 2011

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Muži	Ženy	Spolu	Spolu
Základné	1 053	1 696	2 749	12,56%
Učňovské (bez maturity)	1 621	1 190	2 811	12,84%
Stredné odborné (bez maturity)	914	881	1 795	8,20%
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	503	279	782	3,57%
Úplné stredné odborné (s maturitou)	2 320	2 792	5 112	23,35%

Úplné stredné všeobecné	552	711	1 263	5,77%
Vyššie odborné vzdelanie	131	230	361	1,65%
Vysokoškolské bakalárske	184	278	462	2,11%
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	1 110	1 134	2 244	10,25%
Vysokoškolské doktorandské	51	33	84	0,38%
Vysokoškolské spolu	1 345	1 445	2 790	12,74%
Ostatní bez udania školského vzdelania	1 548	1 526	3 074	14,04%
Ostatní bez školského vzdelania	588	569	1 157	5,28%
Spolu	10 575	11 319	21 894	100,00%

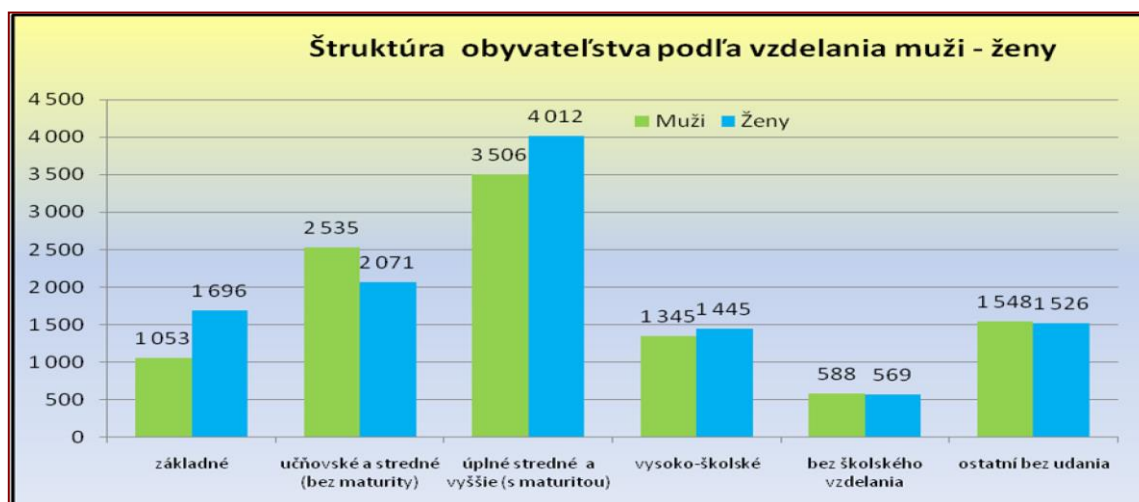
Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 14: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 15: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa vzdelania muži - ženy

Zdroj: ŠÚ SR

Údaje v tabuľke sú z aktuálneho sčítania obyvateľstva v roku 2011. Najväčšou skupinou obyvateľstva mesta Brezno sú občania s úplným stredným vzdelaním (23,35% na celkovom počte obyvateľstva), za ňou nasledujú občania s vysokoškolským vzdelaním (12,74%) učňovským vzdelaním bez maturity (12,84%) a občania so základným vzdelaním (12,56%). Štatisticky pomerne veľká je skupina občanov bez udania školského vzdelania (14,04%).

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva z hľadiska pohlavia je pomerne vyrovnaná, najväčší rozdiel je pri občanoch so základným vzdelaním, kde ženy tvoria podiel 61,7% voči 38,3% podielu mužov.

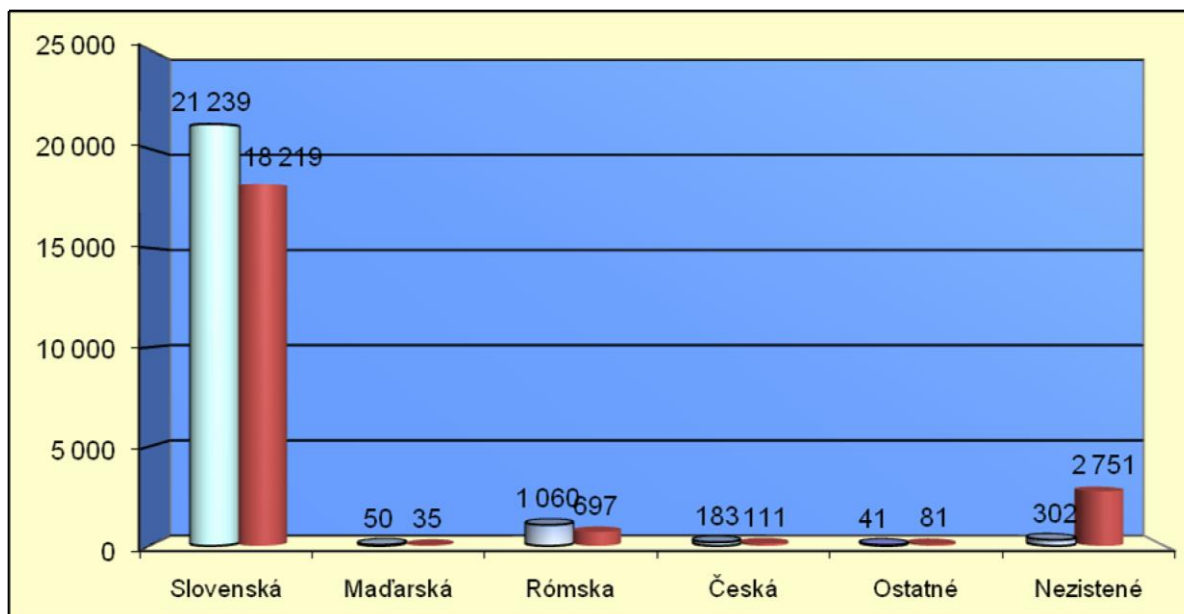
3.1.7 Národnostné zloženie populácie mesta Brezno

Tabuľka č. 8: Štruktúra trvale bývajúceho obyvateľstva mesta podľa národnosti – SODB 2001 a SODB 2011

Národnosť	SODB 2001		SODB 2011	
	počet	%	počet	%
Slovenská	21 239	92,85%	18 219	79,65%
Maďarská	50	0,22%	35	0,15%
Rómska	1 060	4,63%	697	3,05%
Česká	183	0,80%	111	0,49%
Ostatné	41	0,18%	81	0,35%
Nezistené	302	1,32%	2 751	12,03%
Spolu	22 875	100,00%	21 894	95,71%

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 16: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa národnosti SODB 2001 a SODB 2011

Zdroj: ŠÚ SR

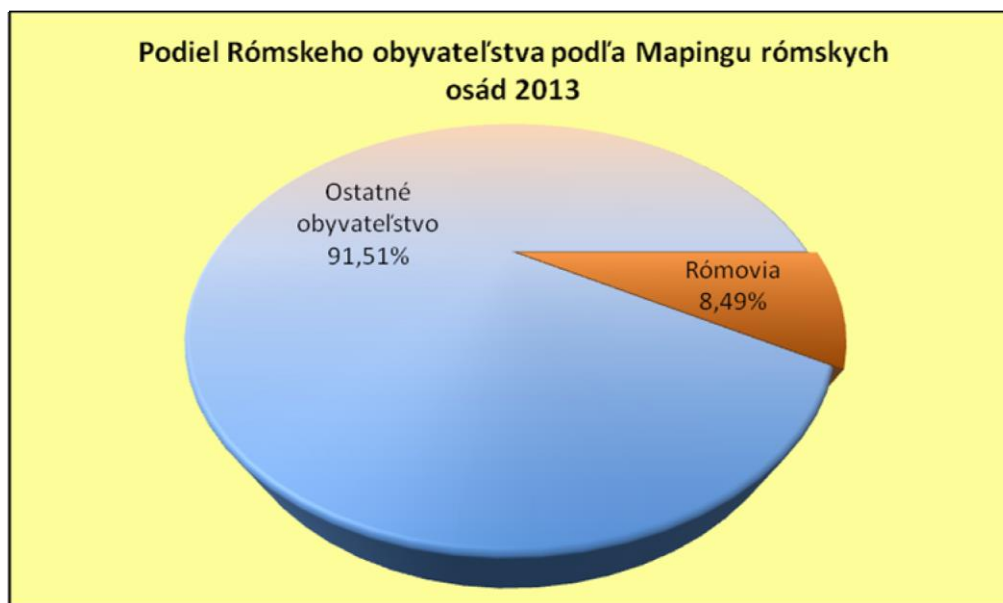
V meste prevažuje výrazne obyvateľstvo hlásiace sa k slovenskej národnosti, štatisticky zaujímavý je zistený stav v SODB 2011 kedy 2751 obyvateľov nepriznalo svoju príslušnosť k národnosti na úkor práve poklesu podielu slovenskej národnosti z 21 239 na 18 219. Zároveň evidujeme pokles počtu obyvateľov, ktorí sa hlásia k rómskej národnosti z 1060 na 697. Pričom reálny odhad aj z výstupov mapingu rómskych komunit 2013 (tabuľka 9) je, že počet obyvateľov rómskej národnosti sa pohybuje okolo 2000. Príčina už dlhodobého nepriznávania sa obyvateľov k rómskej národnosti je spôsobené sociálnou situáciou v spoločnosti a komunita vo vzťahu k rómskej menšine (diskriminácia a vylučovanie zo spoločnosti). Vzhľadom na tento stav si dovoľujeme tvrdiť, že väčšiu časť skupiny „nezistených“ tvoria práve obyvatelia rómskej národnosti, ktorí sa k nej nehlásia z obavy zo sociálneho „postihu“ a diskriminácie.

Tabuľka č. 9: Podiel rómskeho obyvateľstva v meste podľa mapingu rómskych osád 2008 a 2013

	2 008		2 013	
Rómovia	2 108	9,56%	1 840	8,49%
Ostatné obyvateľstvo	19 936	90,44%	19 834	91,51%
Spolu stredný stav	22 044	100,00%	21 674	100,00%

Zdroj: ÚSVRK SR

Graf č. 17: Podiel rómskeho obyvateľstva v meste podľa mapingu rómskych osád 2013

Zdroj: ÚSVRK SR

Podiel obyvateľov rómskej národnosti sa v meste stabilizoval približne na úrovni do 9-10% z celkového počtu obyvateľov. Podľa „mappingu“ je počet Rómov v meste 1840 (8,49%) podľa odhadu pracovníkov Odboru starostlivosti o obyvateľa MsÚ Brezno je počet trvalo bývajúcich obyvateľov rómskej národnosti asi 2000 (9,23%).

3.1.8 Nezamestnanosť v meste Brezno

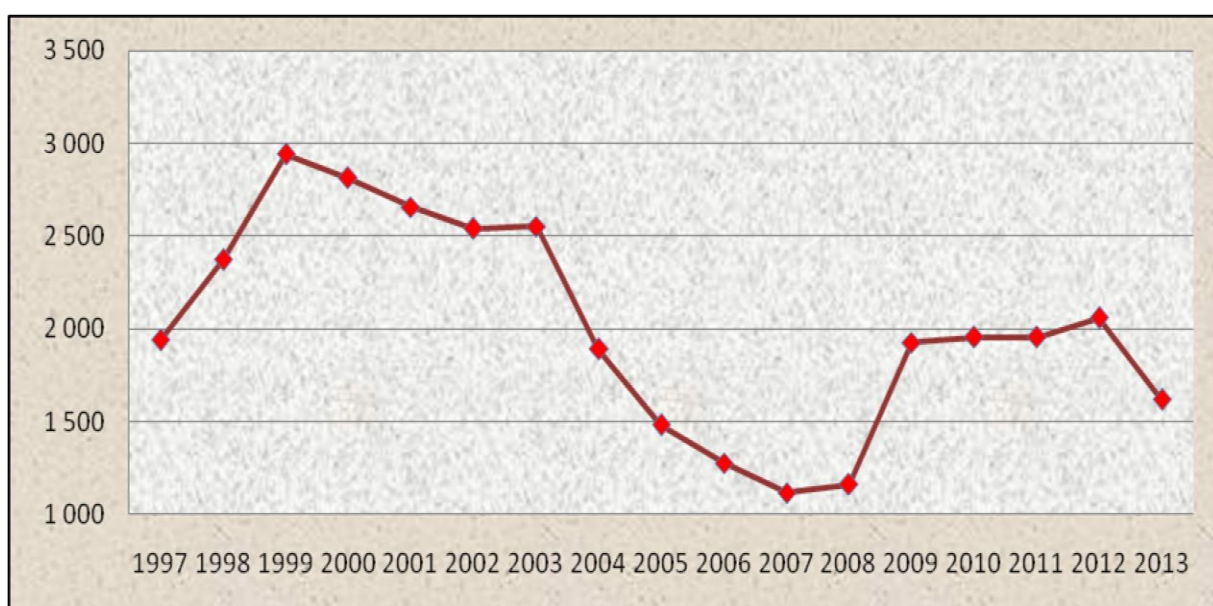
Mesto Brezno patrí v rámci Slovenska trvale k mestám s vyššou mierou nezamestnanosti.

Tabuľka č. 10: Vývoj celkovej nezamestnanosti v meste Brezno

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet uchádzačov o zamestn.	1938	2373	2943	2813	2656	2540	2553	1892	1481	1276	1116	1161	1926	1954	1956	2059	1616

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 18: Vývoj počtu nezamestnaných v meste Brezno

Zdroj: ŠÚ SR

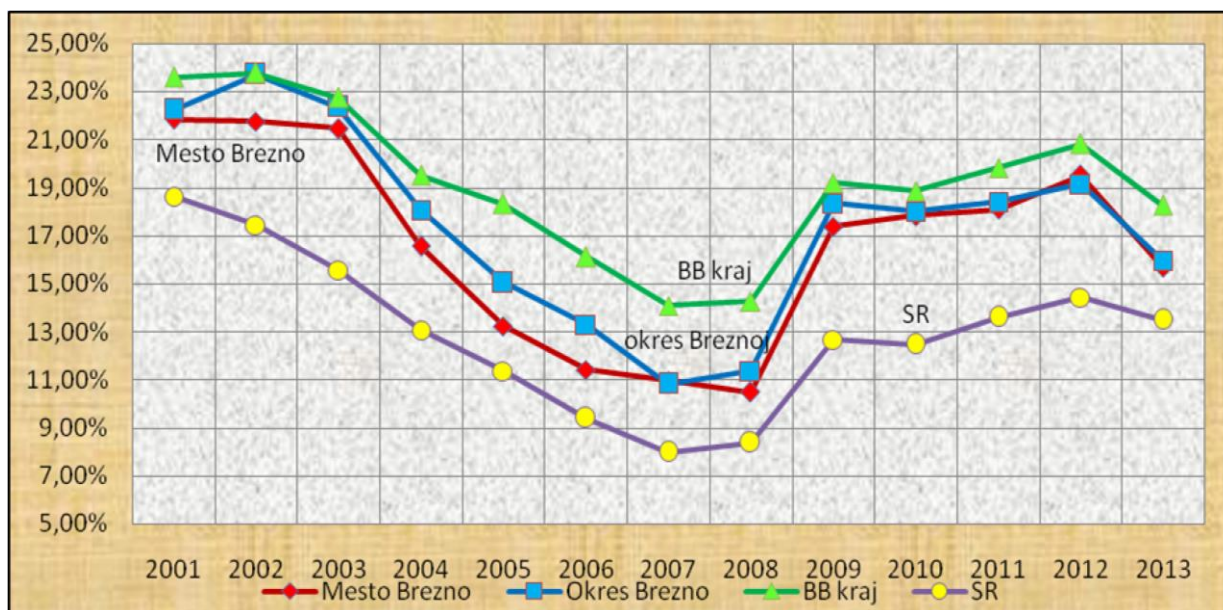
V porovnaní s nezamestnanosťou v okrese Brezno alebo banskobystrickom kraji je mesto na tom mierne lepšie, ale v porovnaní so Slovenskom je stav omnoho horší. Nezamestnanosť ako jeden z významných faktorov priamo ovplyvňuje veľkosť a štruktúru cieľových skupín v komunite.

Tabuľka č. 11: Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v meste Brezno (odhadovaná), okrese Brezno, banskobystrickom kraji a na Slovensku

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mesto Brezno	21,85	21,76	21,46	16,56	13,23	11,41	10,97	10,47	17,38	17,83	18,09	19,52	15,67
Okres Brezno	22,24	23,71	22,35	18,06	15,04	13,30	10,81	11,35	18,36	18,00	18,41	19,15	15,97
BB kraj	23,59	23,77	22,75	19,50	18,32	16,12	14,10	14,25	19,19	18,86	19,83	20,81	18,26
SR	18,63	17,45	15,56	13,07	11,36	9,40	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 19: Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v meste Brezno (odhadovaná), okrese Brezno, banskobystrickom kraji a na Slovensku

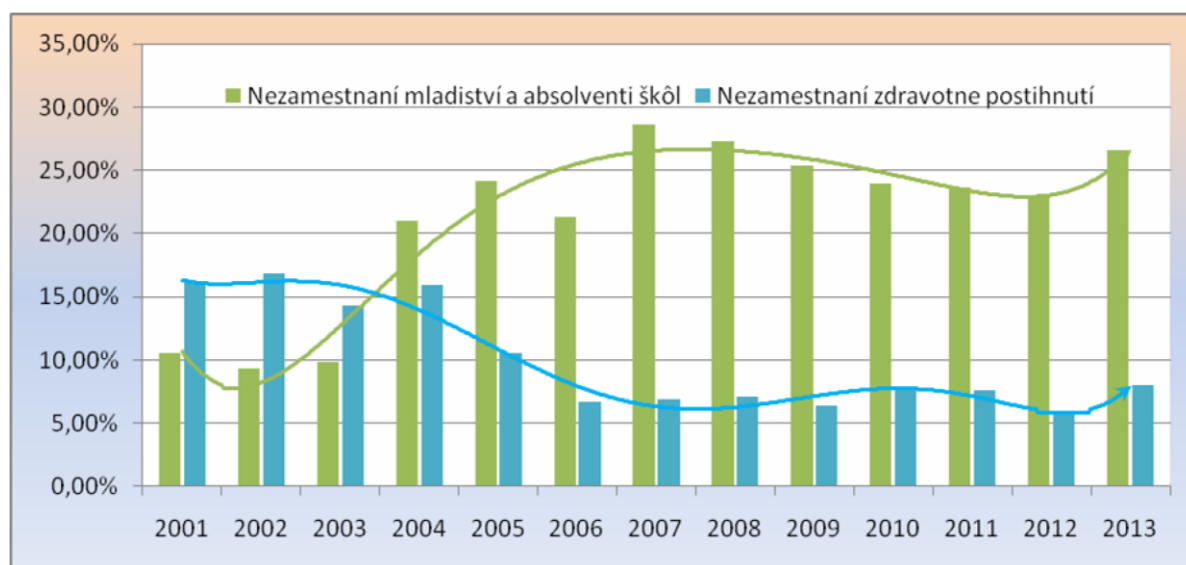
Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 12: Vývoj nezamestnanosti vybraných sledovaných skupín obyvateľstva v meste

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet nezamestn.	2 656	2 540	2 553	1 892	1 481	1 276	1 116	1 161	1 926	1 954	1 956	2 059	1 616
Nezamestn. mladiství a absolventi škôl	280	236	250	398	357	272	319	317	489	468	463	475	430
	10,54%	9,29%	9,79%	21,04%	24,11%	21,32%	28,58%	27,30%	25,39%	23,95%	23,67%	23,07%	26,61%
Nezamestn. zdravotne postihnutí	432	428	364	301	157	86	77	83	124	149	148	119	130
	16,27%	16,85%	14,26%	15,91%	10,60%	6,74%	6,90%	7,15%	6,44%	7,63%	7,57%	5,78%	8,04%

Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVR Brezno

Graf č. 20: Vývoj podielu vybraných skupín nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných

Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVR Brezno

Pri dvoch sledovaných skupinách nezamestnaných je zjavný opačný vývoj ich podielu na celkovom počte nezamestnaných. Podiel aj absolútny veľkosť skupiny zdravotne postihnutých nezamestnaných sa v priebehu posledných 13 rokov znížila – v absolútnej hodnote na 30% (zo 432 na 130) a v relatívnej hodnote na 50% (zo 16,27% na 8,04%). Tento pokles nezamestnanosti je v určitom rozpore voči nárastu počtu zdravotne postihnutých občanov v meste a je ovplyvnený v značnej miere zmenami legislatívy v tejto oblasti v posledných 10 rokoch.

Opačná a podstatne horšia situácia je v nezamestnanosti mladistvých a absolventov škôl, kde v absolútnej hodnote stúpol stav o takmer 100% (z 280 na 430) a v relatívnej hodnote o viac ako 150% (z 10,54% na 26,61%). Takýto vývoj a stav je odrazom celoslovenskej situácie v oblasti nezamestnanosti tejto cieľovej skupiny.

3.2 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH UKAZOVATEĽOV

Štatistické odhady počtu obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc Pri výpočtoch odhadov sa vychádza z reálneho počtu a vekovej štruktúry obyvateľstva mesta s použitím dlhodobých percentuálnych odhadov k podielu jednotlivých skupín.

Tabuľka č. 13: Veková štruktúra obyvateľstva nad 65 rokov k 31.12.2013 a k 31.12.2022

Veková skupina	počet 2013	počet 2022
65 - 69	984	1 317
70 - 74	781	999
75 - 79	488	549
80 - 84	306	332
85 - 89	138	162
90 - viac	51	70
Spolu	2748	3 430
Počet obyvateľov	21 534	20 887

Zdroj: ŠÚ SR, Prognostický ústav SAV

Tabuľka č. 14: Výpočet počtu osôb potrebných pomoc pri sebaobslužbe podľa miery závislosti pre rok 2013

vek osoby	celkom	minimálna	ľahká	stredná	ťažká
65 - 69	30	15	15	0	0
70 - 74	55	23	16	16	0
75 - 79	51	20	15	15	2
80 - 84	47	20	12	12	3
85 - 89	37	12	11	11	3
90 - viac	41	10	10	10	10
SPOLU	261	100	79	64	18

Tabuľka č. 15: Výpočet počtu osôb potrebných pomoc pri sebaobslužbe podľa miery závislosti pre rok 2022

vek osoby	celkom	minimálna	ľahká	stredná	ťažká
65 - 69	40	20	20	0	0
70 - 74	70	30	20	20	0
75 - 79	58	22	16	16	3
80 - 84	52	22	13	13	3
85 - 89	44	15	13	13	3
90 - viac	56	14	14	14	14
SPOLU	318	122	96	77	23

Tabuľka č. 16: Potreby seniorov na poskytovanie služieb a starostlivosti

Formy starostlivosti		rok 2013	rok 2022
Obyvatelia na 65 rokov		2748	3430
z toho potrebuje služby v zariadeniach :		137	171
z toho	v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov	69	69
	v domovoch sociálnych služieb pre seniorov	27	43
	v zariadeniach opatrovateľskej služby	41	60
počet seniorov vyžadujúcich intenzívnu formu starostlivosti		18	22
opatrovateľskú službu v meste potrebuje		165	240
Starostlivosť celkovo vyžaduje		306	433

Tabuľka č. 17: Orientačné údaje o výskyte potreby sociálnych služieb krízovej intervencie v oblasti dočasného bývania v zariadeniach

Osoby vyžadujúce dočasné bývanie	Počet obyvateľov 2013	Počet obyvateľov 2022
občania bez prístrešia	22	21
matky s deťmi	10	10
po výkone trestu	41	19
závislosť na drogách	32	42

Tabuľka č. 18: Výpočet počtu zdravotne postihnutých – orientačný výskyt na počet obyvateľov mesta Brezno v roku 2013 a v roku 2022

Druh postihnutia		Orientačný výskyt v roku 2013		Orientačný výskyt v roku 2022	
		Celkovo	z toho	celkovo	z toho
zrakové postihnutie	z toho ťažko postihnutí	123	34	119	33
sluchové postihnutie	z toho hluchí	205	31	198	30
poruchy reči		123		119	
mentálne postihnutie		614		595	
poruchy pohybového ústrojenstva		616		597	
osoby na vozíku		71		69	
diabetici	z toho na inzulíne	1 087	142	1 055	138
duševné ochorenie		205		198	
Epilepsia		286		278	
Psoriáza		409		397	
užívatelia invalidného dôchodku		861		835	
užívatelia čiastočného ID		239		232	
chronicky nemocné deti		1 128		1 094	
Celkovo		5 773	208	5 773	208

Vyššie uvedené štatistické údaje sú základným orientačným východiskom, ktoré pri analýze potrieb pomáhajú definovať predovšetkým kvantitatívne nároky na vybavenosť mesta (komunity) jednotlivými službami pre cieľové sociálne skupiny.

Tabuľka č. 19 :Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu

Sociálna skupina		2013	2022
Rodiny s deťmi (0 – 18 rokov) vyžadujúce sociálnu pomoc	potreba vzniká v priebehu roka	172	167
	potrebujú trvalú pozornosť	581	564
Deti ohrozené týraním a zneužívaním	potreba vzniká v priebehu roka	43	42
	potrebujú trvalú pozornosť	732	710

Nasledujúca tabuľka predkladá reálny prehľad vývoja niektorých cieľových skupín sociálnej politiky v meste Brezno. Zdrojom údajov sú podklady zo Štatistického úradu, Úradu práce sociálnych vecí a rodiny a Mestského úradu Brezno.

Tabuľka č. 20: Vývoj veľkosti vybraných cieľových skupín v meste

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet poberateľov DvHN žiadatelia	774	678	772	678	583	781	822	854	865	880
Počet poberateľov DvHN spoločne posudzované osoby	1 698	1 518	1 587	1 332	1 179	1 654	1 761	1 777	1 825	1 852
PP na kompenzáciu	398	468	411	421	433	474	530	530	589	608
Počet detí v HN	680	635	608	489	449	655	702	706	710	724
Počet nezaopatrených detí v HN	599	554	549	453	404	585	632	622	627	631
Počet zaopatrených detí v HN	81	81	59	36	45	70	70	84	83	93
Počet rodín poberajúcich dávky v hmotnej núdzi	352	309	311	259	230	319	342	349	362	370
Počet občanov so zdravotným postihnutím	635	646	700	756	806	834	848	893	967	1 091
Počet bezdomovcov (odhad)				25	28	35	40	40	40	45
Počet detí v DeD (zariadenia)	55	49	43	44	44	41	38	37	34	40

3.3 CELKOVÉ ZHODNOTENIE SOCIO - DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Analýza základných demografických prvkov mesta Brezna ponímaná z aspektu poskytovania sociálnych služieb poukazuje aj naďalej skutočnosti a predpoklady ďalšieho vývoja konštatované v Komunitnom pláne sociálnych služieb okresu Brezno 2008-2013.

Celkový počet obyvateľov mesta má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska bude zásadne ovplyvňovať oblasť sociálnych služieb.:

- Veková štruktúra má jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v meste, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti (predlžovanie veku, zvýšená miera chorobnosti a pod.) významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie populácie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.
- V ostatných demografických faktoroch je zrejmy rozpor medzi národnostnou príslušnosťou k rómskemu etniku dobrovoľne deklarovanou pri sčítaní a mappingom rómskych osád, či kvalifikovaným odhadom zamestnancov MsÚ. Aj keď sa štatistické údaje o týchto jednotkách zisťovania oficiálne nevedú, na základe empirického poznania reality sociálnej praxe je možné konštatovať, že podiel Rómskeho etnika je stabilizovaný približne na úrovni 9% z celkového obyvateľstva mesta. Veľmi vysoký je podiel nezamestnaných rómskeho etnika. Všetky tieto skutočnosti ako aj neštandardné a odlišné sociálne zvyky a prejavy veľkej časti rómskeho etnika v porovnaní s ostatnou populáciou komunity pôsobia záťažovo na celú sociálnu oblasť a sociálnu atmosféru spolužitia v komunite.
- Podiel občanov so zdravotným postihnutím je v komunite zastúpený v percentuálne aj nominálne v rovnakej miere ako v ostatnej populácii v celej spoločnosti a vývojovo v posledných rokoch môžeme sledovať nárast počtu zdravotne postihnutých občanov zo 635 v roku 2004 na 1091 v roku 2013, čo je nárast o viac ako 71%. Všetky ostatné skupiny v sociálnom odkázaní vykazujú mierny nárast.
- Podiel výdavkov na sociálnej oblasti z verejných zdrojov komunity je príliš nízky a pre potreby plánovania rozvoja sociálnych služieb (zvlášť kapitálových investícií) do budúcnosti nepostačujúci čo dostatočne preukazuje samotné percentuálne aj nominálne zastúpenie v porovnaní s ostatnými časťami rozpočtu komunity.

4 POLITIKA ZAMESTNANOSTI

Podnikatelia v regióne Horehronia neustále pociťujú zníženie počtu zákaziek od odberateľov, zhoršenie platobnej disciplíny a tiež tlak na zníženie cien ich výrobkov a služieb. Prehlbujúca sa hospodárska kríza a čoraz menší počet voľných pracovných miest spôsobuje starosti zamestnancom v preddôchodkovom veku a absolventom škôl. Vplyvy krízy sú čoraz viac badateľné aj v oblasti nelegálneho zamestnávania hlavne na trhoviskách, stavbách a maloobchode ako aj v reštauračných a pohostinských službách. Situáciu na trhu práce v roku 2011 sa výrazne zmenila, charakterizoval ju: pokles tržieb, platov, škrtý v investíciách a s tým súvisiace klesajúce počty voľných pracovných miest, ohlasované hromadné prepúšťania či návraty pracujúcich zo zahraničia. Aktívne opatrenia trhu práce ako nástroj na zosúladienie ponuky a dopytu na trhu práce a udržanie zamestnanosti prispeli k miernejšiemu nárastu počtu nezamestnaných. Ekonomický pokles prináša na podniky nesmierny tlak znižovať náklady a počet pracovníkov, ale zároveň aj čoraz výraznejšiu potrebu získavať, udržiavať a motivovať kľúčové talenty. Regenerácia pracovného trhu je stále pomalá a je otázne, či pri nastolení úsporných opatrení vládou SR bude súkromný sektor schopný tieto straty kompenzovať. Veľa firiem je veľmi obozretných vo svojich plánoch ďalšieho zamestnávania s vedomím toho, že úsporné opatrenia oslabia ich hospodársky rast. Preto je potrebné stále sledovať štruktúru nezamestnaných a riešiť problém dlhodobej nezamestnanosti. Je potrebné vytvoriť užšiu súčinnosť pri propagácii technických profesií a prehodnotiť využitie kapacít škôl na prípravu profesií tak, aby stredné školy nevychovali profesie, ktorých je na pracovnom trhu nadbytok. V súčasnosti sa práve z dôvodu odstránenia týchto nedostatkov dostáva do popredia potreba tzv. duálneho vzdelávania. Duálne vzdelávanie je systém odborného vzdelávania a prípravy na výkon povolania, ktorým sa získavajú vedomosti, schopnosti a zručnosti potrebné pre povolanie. Vyznačuje sa najmä úzkym prepojením všeobecného a odborného teoretického vzdelávania v strednej odbornej škole s praktickou prípravou u konkrétneho zamestnávateľa. Systém duálneho vzdelávania je výnimočný tým, že vytvára partnerský vzťah medzi zamestnávateľom a žiakom, ktorý je definovaný vo forme učebnej zmluvy, ktorá upravuje práva a povinnosti zmluvných strán vo vzťahu k praktickému vyučovaniu žiaka. Ďalším dôležitým aspektom systému duálneho vzdelávania je aj vzťah medzi zamestnávateľom a školou uzatvorený na zmluvnom základe vo forme zmluvy o duálnom vzdelávaní, ktorá upravuje najmä rozsah, podmienky a koordináciu odborného vzdelávania žiaka s učebnou zmluvou, teda koordináciu teoretického a praktického vyučovania žiaka. Za celé praktické vyučovanie zodpovedá zamestnávateľ, ktorý súčasne znáša všetky náklady spojené s jeho realizáciou.

Na regionálnu zamestnanosť majú výrazný vplyv aj odvetvia školstva, zdravotníctva, verejnej správy a ostatných spoločenských a sociálnych služieb. V týchto odvetviach dochádza k pomerne vysokému poklesu zamestnanosti čo súvisí s prebiehajúcimi rôznymi reformami vyplývajúcimi tak zo zmien vlastníckych a kompetenčných vzťahov alebo zmien financovania týchto odvetví. Tieto odvetvia sú o to významnejšie, že riešia významným podielom zamestnanosť žien. V období realizovania ekonomických reforiem sa zánikom podnikov alebo reštrukturalizáciou výrobných programov výrazne znížili pracovné miesta vhodné pre zamestnávanie žien v priemyselnej výrobe.

Medzi hlavné faktory zvyšovania nezamestnanosti v regióne Horehronia patria najmä:

- nevytváranie nových pracovných miest,
- stagnujúci rast ekonomiky regiónu,
- sezónne práce,
- znížené vyradovanie UoZ z evidencie pre nespoluprácu a na vlastnú žiadosť,
- nesúlad medzi štruktúrou voľných pracovných miest a štruktúrou UoZ,

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, tiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmeny trhu práce (nízka pracovná mobilita, ochota vzdelávať sa a aktívne si hľadať pracovné miesto), absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi. Ťažkosti pri uplatnení na trhu práce spôsobuje aj nízke dosiahnuté vzdelanie občanov, jeho nedostatočná kvalita, či zameranie. Túto situáciu môžu zmeniť školy tým, že zvýšia kvalitu výučby a zamerajú ju smerom k požiadavkám trhu práce.

Dlhodobo nezamestnaní občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácie pracovať, čím sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

V ďalšom období je potrebné:

1. Podporovať zamestnávanie ľudí, ktorí majú najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce: občania nad 50 rokov, absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Realizovať v súlade s aktuálnou legislatívou a vypísanými produktmi vo viazanosti na príspevky s ESF a ŠR.
2. Analyzovať požiadavky trhu práce pre potreby vzdelávania regiónu a nasmerovať podporu pre učebné odbory zamerané na nedostatkové profesie (v kompetencii VÚC a ÚPSVaR). Propagovať technické študijné odbory a podporovať technické vzdelávanie.
3. Poskytovať priestory škôl pre potreby celoživotného vzdelávania a vzdelávania občanov s neukončeným základným vzdelaním.

5 MESTO PRE OBČANA – MODERNÁ SAMOSPRÁVA

Pri analýze vonkajšieho prostredia je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov, t. j. faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja mesta ich treba zobrať do úvahy.

Volení predstavitelia spravujú mesto prostredníctvom Mestského úradu, Mestskej polície, príspevkovej organizácie Technické služby Brezno, rozpočtových organizácií založených mestom (ZŠ s MŠ, CVČ, ZUŠ) a obchodnej spoločnosti Lesy mesta Brezno s.r.o. so 100 %-tnou majetkovou účasťou mesta.

Tabuľka č. 21 Zoznam inštitúcií zriadených a založených mestom a počet zamestnancov k 31.10.2015

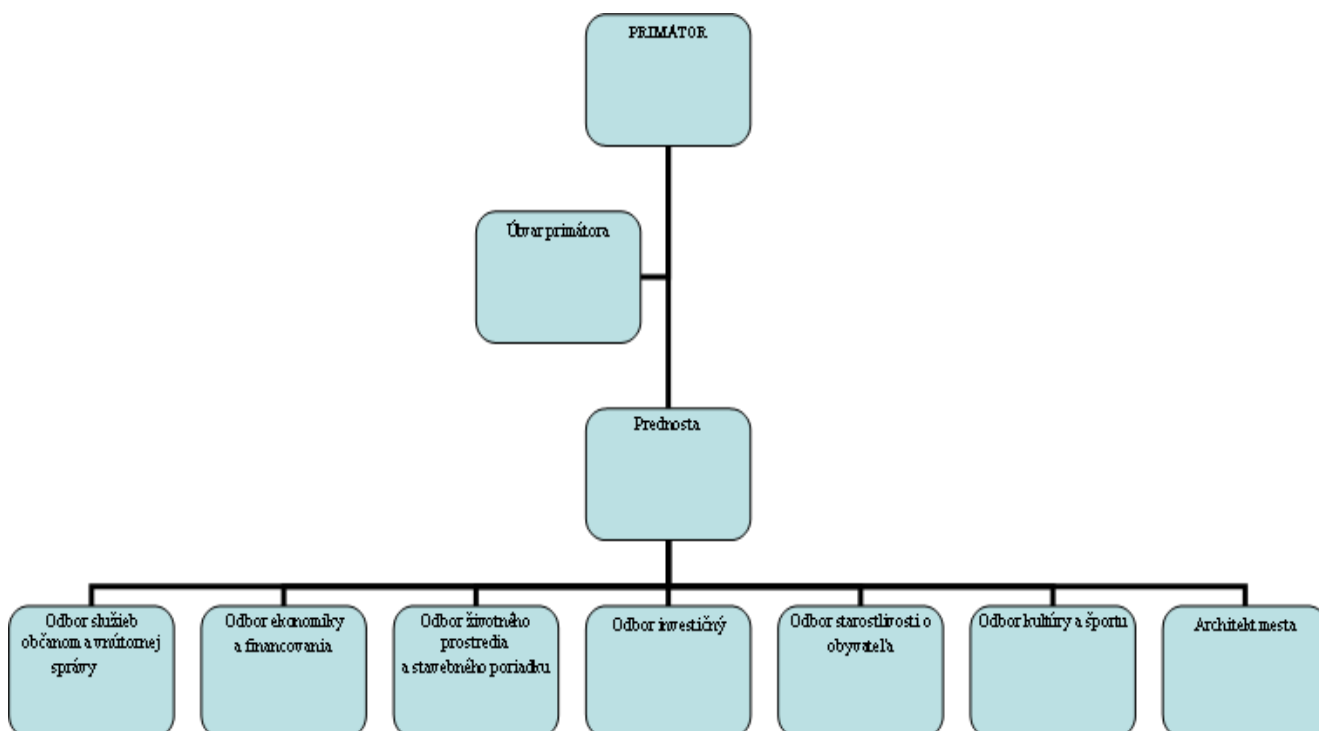
Organizácia	Počet zamestnancov
Mestský úrad Brezno	
Technické služby Brezno	100
Lesy mesta Brezno s.r.o.	
ZŠ s MŠ Pionierska 2	
ZŠ s MŠ Karola Rapoša, Pionierska 4	
ZŠ s MŠ MPČĽ 35	
Základná umelecká škola	
Centrum voľného času	

5.1 MESTSKÝ ÚRAD BREZNO

Je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta, zabezpečuje ich organizačné a administratívne veci, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom (komisie pri MsZ, hlavný kontrolór, MsP, MHZ a pod.) bez právnej subjektivity.

5.2 ŠTRUKTÚRA ZAMESTNANCOV

V roku 2015 došlo na MsÚ k reorganizácii, štvorstupňové riadenie sa zmenilo na trojstupňové, počet zamestnancov oproti roku 2014 sa znížil o 17. K 30.9.2015 bol počet zamestnancov 181. Jednotlivé oddelenia MsÚ plnia úlohy v súlade s platným organizačným poriadkom MsÚ. Táto základná organizačná právna norma mestského úradu je záväzná pre všetkých zamestnancov pracujúcich na mestskom úrade. Organizačný poriadok upravuje vnútornú organizáciu úradu, najmä jeho organizačné členenie, pôsobnosť a vnútornú právomoc jednotlivých útvarov, zásady riadenia, zásady organizačnej štruktúry úradu a tiež ich vzájomné vzťahy (obr. č. 1). Okrem kmeňových zamestnancov mestský úrad zamestnáva na aktívnych prácach celkom 125 ľudí.

Obrázok 1: Organizačná schéma MsÚ k 30.09.2015

Zdroj: MsÚ

5.2.1 Vzdelávanie zamestnancov

Vzdelávanie zamestnancov je zabezpečované nesystémovo. Nie je spracovaný plán vzdelávania, ktorý by vychádzal z identifikácie vzdelávacích potrieb zamestnancov. Zamestnávateľ umožňuje zamestnancom zvyšovať si kvalifikáciu i štúdiom na vysokých školách v zmysle Zákonníka práce. Vzdelávanie zamestnancov je zamerané najmä na zmeny v legislatíve, informačné technológie, komunikačné a manažérske zručnosti. V posledných rokoch zamestnanci absolvujú najmä odborné semináre vyplývajúce zo zmenenej legislatívy.

5.3 ROZVOJ INFORMAČNEJ A KOMUNIKAČNEJ TECHNIKY

Informatizácia spoločnosti je systematický proces zavádzania a využívania informačných a komunikačných technológií do všetkých procesov, v ktorých je vďaka nim možné efektívnejšie využívať všetky dostupné zdroje. Informatizáciou verejnej správy sa zjednodušené označuje zavádzanie informačno-komunikačných technológií do správy vecí verejných.

5.3.1 Informatizácia územnej samosprávy (eGovernment)

Je jedným z kľúčových nástrojov na zefektívnenie procesov, na širšie včlenenie občanov do diania spoločnosti a na zvýšenie transparentnosti práce samosprávy. Je elektronickou formou výkonu verejnej správy pri aplikácii informačno-komunikačných technológií (ďalej IKT) v procesoch verejnej správy. V týchto procesoch funguje on-line komunikácia:

- v rámci inštitúcií verejnej správy (G2E – Government to Employee),
- medzi inštitúciami verejnej správy navzájom (G2G – Government to Government),
- medzi verejnou správou a občanmi (G2C - Government to Citizen),
- medzi verejnou správou a podnikateľskou sférou (G2B - Government to Business),
- medzi verejnou správou a administratívou (G2A - Government to Administration).

Podľa programového vyhlásenia vlády sa informatizáciou verejnej správy odstránia niekoľkonásobne sa opakujúce požiadavky na informácie, doklady a údaje podnikateľov. Urýchlenným zavádzaním služieb eGovernmentu sa zefektívnia procesy vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s občanmi alebo podnikateľskými subjektmi. Elektronizácia verejnej správy je výrazným prínosom pre občanov, podnikateľov i samosprávu, pretože zníži neproduktívny čas strávený vybavovaním úradných záležitostí, minimalizuje chybovosť, eliminuje viacnásobnú realizáciu rovnakých úkonov. Občan i podnikateľ bude môcť vybaviť úradné záležitosti na jednom mieste, prípadne priamo z domu, kancelárie, prostredníctvom svojho počítača. Údaje sa budú vyžadovať od občana iba jedenkrát. Občan alebo podnikateľ, ktorý bude disponovať zaručeným elektronickým podpisom, bude tieto procesy vybavovať prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy, ktorý bude jednotným vstupným bodom do systému. Verejná správa bude efektívnejšia, transparentnejšia, bez zbytočného papierovania vďaka postupnému prechodu k plne elektronickej forme spracovania dokumentov a komunikácie. Prirodzene sa tým znížia náklady a možnosť korupcie. (<http://www.informatizacia.sk/egovernment/519s>).

5.3.2 Informačný systém samosprávy ISS)

Mestský úrad využíva informačný systém samosprávy (ISS) a kvalitné optické pripojenie do internetu. ISS je zložený z nasledujúcich modulov:

- Banka,
- Daň z nehnuteľností,
- Dokumenty,
- Domy a byty,
- Exekúcie,
- Fakturácia,
- Geoaplikácia – Kataster nehnuteľností,
- Geoaplikácia – Majetok mesta,
- Geoaplikácia – Názvoslovie a orientácia,
- Geoaplikácia – Dane – Kataster nehnuteľností,
- Kataster nehnuteľností,
- Kataster nehnuteľností, Archív,
- Majetok,
- Miestne poplatky,
- Objednávky,
- Obyvatelia,
- Osobné údaje,
- Personalistika a mzdy,
- Písomnosti,
- Platobné poukazy,
- Podnikatelia a prevádzky,
- Pokladňa,
- Priestupky / Správne delikty,
- Rozpočet,
- Sklad,
- Správa CG ISS,
- Správa údajov,

- Správne poplatky,
- Súpisné a orientačné čísla,
- Trhové miesta,
- Účtovníctvo,
- Voľby,
- Zmluvy.

Mesto zabezpečuje správu nasledovných databáz:

- obyvatelia s trvalým a prechodným pobytom,
- osoby so vzťahom k mestu,
- daňovníci a platitelia miestnych poplatkov a daní,
- evidencia psov,
- podnikateľské prevádzky,
- priestupcovia,
- zamestnanci mesta,
- osobitní príjemcovia,
- žiadatelia o byty,
- sociálne poradenstvo,
- evidencia klientov v zariadeniach.

5.3.3 Webové sídlo mesta

Prvé webové sídlo mesta Brezna bolo vytvorená v roku 1996. Technickú správu zabezpečovali Železiarne Podbrezová, a.s.. S pribúdajúcimi požiadavkami a zvyšujúcimi sa nárokmi na kvalitu obsahovej stránky webového sídla sa mesto v roku 2006 rozhodlo uzatvoriť zmluvu o poskytovaní služieb so spoločnosťou Weby Group s.r.o., so sídlom vo Zvolene. Napokon v roku 2013 sa mesto rozhodlo zmodernizovať svoje webové sídlo a 1.12.2013 pre návštevníkov spustilo päť samostatných subportálov, na ktorých sú klientom pravidelne ponúknuté všetky informácie súvisiace s chodom samosprávy v meste, informácie o dianí v meste a jeho činnosti.

Mesto zriadilo na webovom sídle mesta informačný systém samosprávy e-Gov, ktorý sprístupňuje občanom mesta základné údaje ISS. V rámci tohto systému je vytvorená tzv. privátna zóna, ktorá umožňuje fyzickej aj právnickej osobe po zadaní prideleného užívateľského mena a hesla prístup ku svojim údajom uloženým v ISS (výška dane z nehnuteľnosti, poplatok za TKO, nedoplatky voči mestu, uhradené platby na účet mesta atď.).

Nakoľko vedenie mesta má eminentný záujem na tom, aby sa na správe mesta spolupodieľalo čo najviac miestnych obyvateľov, rozhodlo sa v roku 2015 svojich klientov osloviť aj prostredníctvom sociálnej siete Facebook a v tom istom roku sa mesto zapojilo aj do projektu City Monitor. Vďaka tomuto projektu môžu obyvatelia mesta z pohodlia domova nahlasovať podnety a návrhy na zlepšenie fungovania samosprávy priamo zo smartfónu pomocou jednoduchšej aplikácie City Monitor. Všetky nahlásené podnety sa automaticky zobrazia pracovníkom samosprávy mesta Brezna a občan má dokonca možnosť jednoducho sledovať stav riešenia svojho podnetu a tak získať kontrolu nad jeho riešením. To neplatí v prípade iných podaní.

Negatívom webového sídla je, že v súčasnej dobe nie sú vytvorené pre zahraničných návštevníkov webového sídla jazykové mutácie jednotlivých stránok. V anglickom a nemeckom jazyku sú zverejnené len základné informácie, ktoré predpisujú štandardy pre *ISVS*.⁸

⁸ zákon 275/2006 o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Štandardy predstavujú súbor pravidiel spojených s vytváraním, rozvojom a využívaním informačných systémov verejnej správy, ktorý obsahuje charakteristiky, metódy, postupy a podmienky, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a integrovateľnosť s inými informačnými systémami. Štandardy musia byť otvorené a technologicky neutrálne.

V súčasnosti zadávanie a aktualizáciu údajov na webovom sídle zabezpečujú pracovníci MsÚ, ktorí sú zodpovední za obsah priradených webových stránok. Technickým správcom stránky je referát informatiky MsÚ. Prevádzkovateľom stránky je externá firma Weby Group, s. r. o. Zvolen.

5.3.4 e-government

Snahou samosprávy je sprístupňovať informácie, skvalitňovať obsah a štruktúru webovej stránky mesta a v budúcnosti nasadiť elektronické služby (napr. možnosť podania daňového priznania za nehnuteľnosť). Koncepcia rozvoja informačných systémov samosprávy mesta Brezna (KRIS), spracovaná v roku 2011, navrhla nasledujúce 2 opatrenia:

1. Rozvoj elektronických služieb mesta a elektronizácia procesov mesta (interné procesy) – e-GOV 2
2. Rozvoj elektronických služieb a elektronických formulárov (externá komunikácia) – e-GOV 3

Projekt eGOV1

bol spustený do prevádzky v roku 2010, na titulke webového sídla mesta sa nachádza banner e-GOV s odkazom na portál egov.brezno.sk, prostredníctvom ktorého občania môžu pristupovať k vybraným informáciám z mesta. Informácie sú rozdelené do dvoch sekcií: Verejná zóna a Privátna zóna. Portál umožňuje pristupovať k aktuálnym údajom, ktoré sú evidované v mestskom informačnom systéme (ISS). Vo verejnej sekcii sú dostupné údaje o administratívnom členení mesta, o počte obyvateľov a ich vekovej štruktúre, ďalej informácie o samospráve, o stave schváleného rozpočtu mesta, o voľbách, ďalej o objednávkach, faktúrach a zmluvách mesta Brezna.

Projekt eGOV2

Privátna sekcia portálu zobrazuje údaje týkajúce sa fyzických a právnických osôb. Po zadaní prideleného užívateľského mena a hesla môže FO a PO sledovať tieto okruhy informácií: Základné údaje, Dane, Poplatky, Písomnosti, Ekonomika – platby, nedoplatky.

Projekt eGOV3

Táto zóna je pre obyvateľov mesta zatiaľ nedostupná. Obojstranná komunikácia klienta a samosprávy formou elektronického formulára bude riešená rôznymi spôsobmi. Táto forma komunikácie sa stáva pre samosprávy povinnou na základe už schválenej legislatívy.⁹

1. Prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy

Ústredný portál verejnej správy (ÚPVS) zabezpečuje centrálny a jednotný prístup k informačným zdrojom a službám verejnej správy. Informácie (rady, návody, popisy), ktoré návštevník hľadá, sú v súčasnosti mnohokrát súčasťou informačných serverov jednotlivých rezortov. Cieľom portálu je tieto informácie a služby zintegrovať a prehľadnou a prístupnou formou poskytovať používateľovi. Medzi najvýznamnejšie úlohy portálu patrí nasmerovanie používateľa na využitie konkrétnej elektronickej služby verejnej správy s využitím relevantných informačných zdrojov.

2. Prostredníctvom Operačného programu informatizácie spoločnosti (OPIS),

Opis je referenčným dokumentom, na základe ktorého je poskytovaná podpora zo štrukturálnych fondov EÚ na projekty informatizácie spoločnosti. Znamená to v prvom rade:

⁹ zákon č. 305/2013 o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)

vybudovať modernú, na občana orientovanú a efektívnu elektronizovanú verejnú správu, vytvoriť kvalitný digitálny obsah a umožniť prístup k širokopásmovému internetu každému občanovi, vrátane starších, hendikepovaných alebo sociálne znevýhodnených občanov.

Práve na tieto tri priority je na základe OPIS poskytovaná nenávratná finančná pomoc:

- Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb s cieľom efektívne poskytovať služby verejnej správy občanom. Zahŕňa budovanie a prepájanie informačných systémov verejnej správy. Na túto prioritnú os sú po realokácii vyčlenené prostriedky vo výške 847.781.186,- eur (zo štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu, spolu so zdrojom pro-rata).
- Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry s cieľom skvalitniť systémy získavania, spracovania, ochrany a využitia poznatkov a digitálneho obsahu, modernizovať a dobudovať infraštruktúru pamäťových a fondových inštitúcií na národnej úrovni. Na druhú prioritnú os sú po realokácii vyčlenené prostriedky vo výške 194.584.994,- eur (zo štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu, spolu so zdrojom pro-rata).
- Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu - z dôvodu realokácie finančných prostriedkov OPIS v rámci operačných programov Národného strategického referenčného rámca uznesením Vlády SR č. 191/2012 zo 16.5.2012, budú projekty rozvoja infraštruktúry širokopásmového pripojenia realizované v nasledovnom programovom období 2014 – 2020. V rámci OPIS bude uskutočnená nevyhnutná príprava na realizáciu takýchto projektov. Kontrahovanie v rámci tejto prioritnej osi je na úrovni 13.173.380,21,- eur (zo štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu).

Okrem týchto troch osí definuje OPIS aj **4. prioritnú os Technická pomoc**, ktorá tvorí právne, finančné a technické zázemie orgánov zapojených do implementácie ŠF s cieľom zabezpečiť vysokú efektívnosť a účinnosť intervencií OPIS. Na základe Metodického usmernenia č. 5/2007 Centrálného koordinačného orgánu, majú zdroje Technickej pomoci zabezpečiť nevyhnutné podmienky na kvalitnú a odbornú prípravu, monitorovanie, administráciu, hodnotenie, audit a kontrolu implementácie operačných programov.

3. Prostredníctvom Regionálneho operačného programu (ROP)

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.

Napĺňanie uvedeného cieľa bude prispievať k dosahovaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich služieb“. Operačný program sa prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí dopĺňa s OP Doprava, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Prostredníctvom budovania kvalitnej a dostupnej občianskej infraštruktúry a v spolupôsobení s príspevkami v rámci ostatných relevantných operačných programov pomôže ROP dosahovať ciele Národného programu reforiem v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a informačnej, spoločnosti. Hoci operačný program nie je priamo zameraný na podporu podnikateľskej sféry, svojím zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

6 BEZPEČNOSŤ A PORIADOK

6.1 MESTSKÁ POLÍCIA BREZNO

MsP je poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov, VZN mesta, uznesení MsZ a rozhodnutí primátora mesta.

6.1.1 MsP sleduje, preveruje, zisťuje a kontroluje:

a) na úseku ochrany verejného poriadku

- kontrolu a dodržiavanie VZN mesta Brezna,
- čistotu a poriadok na uliciach, verejných priestranstvách a vo verejne prístupných objektoch, či sa nepoškodzujú a neznečisťujú verejné mestské komunikácie, zelené pásy, trávniky a parky,
- či sa nepoškodzujú verejno-prospešné zariadenia, vylepovanie plagátov a umiestňovanie reklám,
- údržbu a čistenie, prípadne odpratávanie snehu v zimnom období z chodníkov, komunikácií, údržbu a čistenie parkov,
- dodržiavanie trhového poriadku, predajnej doby v obchodoch a reštauračných zariadeniach,
- či sa v reštauračných zariadeniach a v obchodnej sieti dodržiava zákaz podávania alkoholických nápojov osobám mladším ako 18 rokov,
- vykonáva kontrolu zákazu predaja tabakových výrobkov osobám mladším ako 18 rokov,
- vykonáva kontrolu dodržiavania zákazu hrania na výherných automatoch osobám mladším ako 18 rokov,
- znečisťovanie zdrojov pitnej vody, plytvanie pitnou vodou,
- či sa nepoškodzujú národné kultúrne pamiatky, kultúrne pamätihodnosti mesta, budovy a zariadenia mesta, detské a športové ihriská, autobusové zastávky atď.,
- či sa nepoškodzuje majetok štátu (v spolupráci s PZ SR),
- či sa nepoškodzuje súkromný majetok obyvateľov mesta, firiem, prevádzok atď. (v spolupráci s PZ SR),
- dodržiavanie správneho označenia nebezpečných miest pri rôznych opravách a rozkopávkach na mestských komunikáciách, chodníkoch a verejnom priestranstve, dozerá na to, či právnické a fyzické osoby majú predpísané povolenie na vykonávanie stavebných prác, rozkopávok, skladanie materiálov a zaberanie verejného priestranstva (v spolupráci s TS a MsÚ),
- spolupracuje s PZ SR pri udržiavaní verejného poriadku pri manifestáciách, športových podujatiach, zhromaždeniach a demonštráciách občanov v katastrálnom území mesta,
- kontroluje dodržiavanie VZN a príkazov primátora mesta, ktoré riešia verejný poriadok v meste s dôrazom na príslušné VZN o verejnom poriadku na území mesta,
- spolupracuje s organizačnými útvarmi MsÚ pri zabezpečovaní plnenia úloh v oblasti verejného poriadku v meste,
- ukladá v blokovom konaní za tieto priestupky pokuty v súlade so zákonom č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) alebo osobitného zákona

b) na úseku ochrany životného prostredia:

- kontroluje dodržiavanie poriadku a čistoty na verejných priestranstvách v meste, čistotu chodníkov pred obytnými budovami, obchodmi a prevádzkami,
- ukladá v blokovom konaní pokuty za poškodzovanie verejnej zelene, parkov, stromov,
- kontroluje, či právnické alebo fyzické osoby neporušujú zákaz vývozu smetí na iné než k tomu určené miesto,
- kontroluje zákaz umývania motorových vozidiel na verejných priestranstvách a v blízkosti vodných tokov a zdrojov pitnej vody,
- kontroluje dodržiavanie príslušného VZN o verejnom poriadku na území mesta Brezna s dôrazom na pohyb a venčenie psov na verejnom priestranstve,
- spolupracuje s miestnymi veterinárnymi lekármi pri odchyte nebezpečných zvierat v meste,
- spolupracuje s príslušnými organizáciami a MsÚ pri vykonávaní dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie na území mesta,
- ukladá pokuty za znečisťovanie ovzdušia pálením odpadu, vypaľovaním trávy a porastov,
- upozorňuje príslušný útvar MsÚ na vznik nepovolených skládok v katastrálnom území mesta,
- ukladá v blokovom konaní za tieto priestupky pokuty v súlade so zákonom o priestupkoch alebo osobitného zákona,

c) na úseku dopravy

- či sa nepoškodzujú alebo neoprávnene neodstraňujú alebo zriaďujú dopravné značky a zariadenia na miestnych komunikáciách,
- zisťuje, prejednáva a objasňuje priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa zákona o cestnej premávke,
- zisťuje, prejednáva a objasňuje priestupky spáchané parkovaním motorových vozidiel na verejnej zeleni a vyhradených parkovacích miestach,
- môže obmedziť jazdu vodiča v prípade evidentného porušenia aj iných dopravných predpisov (napr. pri podozrení na prítomnosť alkoholu následne je príslušník MsP povinný privolať dopravnú políciu PZ SR),
- pri identifikácii vodiča požadovať občiansky preukaz alebo pas,
- dáva príkaz na odtiahnutie motorového vozidla ak je MsP k tomu poverená príslušným správcom komunikácie,
- ukladá v blokovom konaní za tieto priestupky pokuty v súlade so zákonom o priestupkoch alebo osobitného zákona,
- predkladá návrhy a podnety orgánom samosprávy mesta na zlepšenie dopravnej infraštruktúry v meste,
- zabezpečuje kontrolovanie dodržiavania príslušného VZN o stáťi, parkovaní, odťahovaní motorových vozidiel, odstraňovaní starých vozidiel a vyhradenom parkovaní na území mesta.

6.1.2 MsP pôsobí na úseku ochrany verejného poriadku za účelom predchádzania páchania priestupkov tým, že:

- vykonáva sústavný dozor, najmä motorizovanú hliadkovú službu a pešiu hliadkovú službu na verejných priestranstvách, miestnych komunikáciách a ostatných verejnosti prístupných miestach a objektoch,
- výchovne pôsobí na občanov mesta, aby dodržiavali verejný poriadok a zásady občianskeho spolunažívania,
- predkladá návrhy a podnety orgánom samosprávy mesta na odstránenie príčin vedúcich k porušovaniu verejného poriadku alebo na zlepšenie úrovne jeho ochrany.
- vykonáva opatrenia potrebné na obnovenie verejného poriadku v meste.

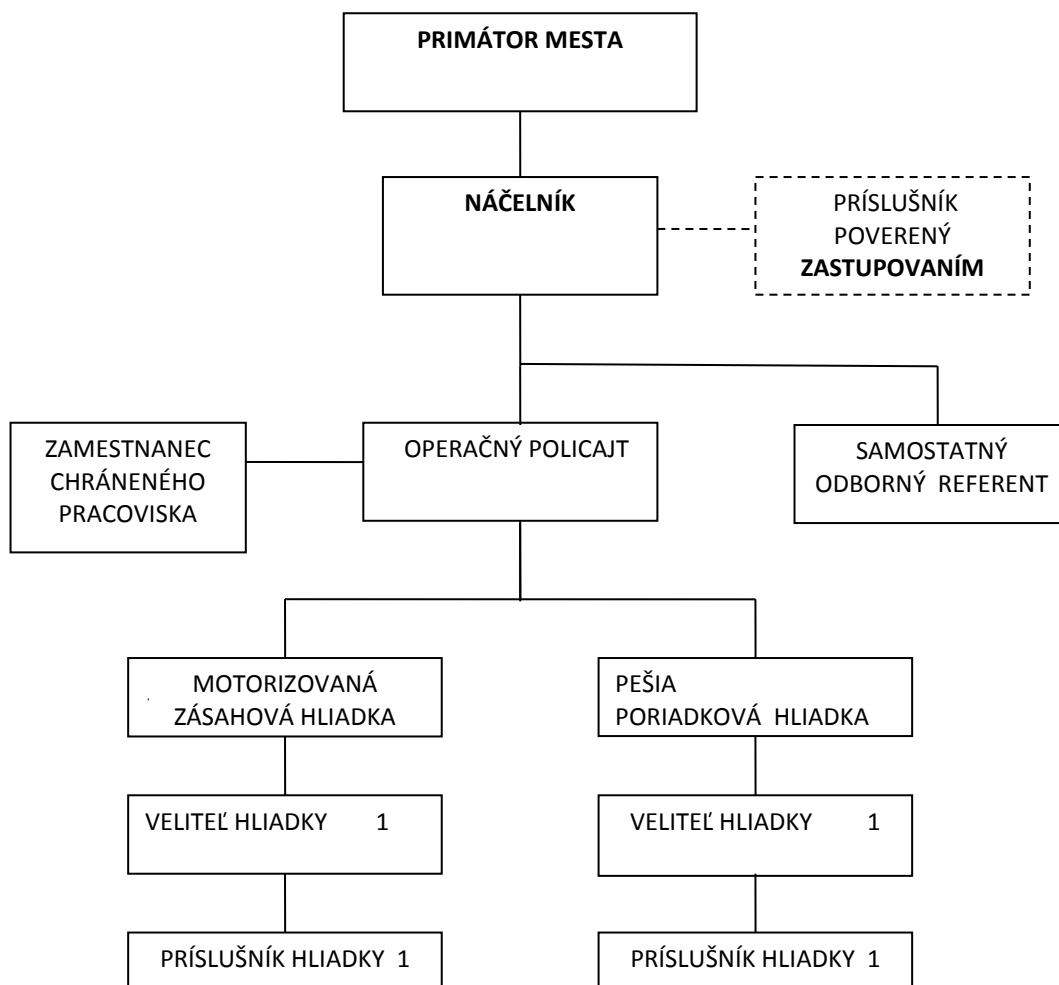
- MsP sa pri plnení úloh podieľa na záchranných prácach v prípade vzniku živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí na území mesta (vyrozenie krízového štábu, evakuácia osôb, uzavretie komunikácií a priestorov, ochrana majetku).

6.1.3 Spolupráca MsP s inými orgánmi

- MsP spolupracuje pri plnení úloh s príslušným útvarom PZ SR, orgánmi štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce, s orgánmi štátnej zdravotníckej správy, orgánmi štátneho dozoru vo veciach životného prostredia, orgánmi požiarnej ochrany a s inými štátnymi orgánmi.
- MsP spolupracuje pri plnení úloh s organizačnými útvarmi MsÚ po dohovore náčelníka MsP a prednostu MsÚ.
- Pri ochrane objektov MsP spolupracuje so súkromnými bezpečnostnými službami na základe zmlúv o poskytovaní ochranných služieb. Tieto zmluvy uzatvára v mene mesta primátor mesta na základe podkladov pripravených náčelníkom MsP.

6.1.4 Príslušníci MsP

Práva a povinnosti príslušníkov a zamestnancov pracujúcich na MsP sú upravené v zákone o obecnej polícii, v zákone o výkone práce vo verejnom záujme, v Zákonníku práce, vo vykonávacích predpisoch k týmto zákonom, ako aj v ďalších všeobecne záväzných právnych predpisoch. Pri plnení úloh majú postavenie verejného činiteľa.

Obrázok č. 2: Organizačná schéma MsP
Zdroj: MsÚ

Organizácia MsP sa člení na tri úseky: úsek operatívnej a hliadkovej činnosti, úsek administratívnych činností, chránené pracovisko. Na MsP Brezno pracuje 23 zamestnancov – náčelník MsP, príslušníci MsP s odbornou spôsobilosťou, jeden odborný referent a dvaja zamestnancov so zníženou zdravotnou klasifikáciou chráneného pracoviska ako obsluha kamerového systému

6.1.5 Preventívna činnosť MsP

Preventívna a analytická činnosť je zameraná na zvýšenie bezpečnosti a verejného poriadku v meste. Cieľom preventívnej a analytickej činnosti je vytvorenie podmienok pre zaistenie bezpečnosti občanov mesta. Zároveň ide o aktiváciu občana k dobrovoľnému dodržiavaniu zákonov, iných právnych predpisov a ich zapojenie do aktivít smerujúcich k ochrane života, zdravia a majetku občanov.

6.1.6 Ostatná činnosť

Ostatnou činnosťou sa rozumie činnosť spojená so zabezpečením školenia príslušníkov, SOR a zamestnancov MKS, porady MsP, tvorba vnútorných smerníc, nariadení, dohôd a zmlúv a vedenie administratívnych pomôcok. Školenie a výcvik príslušníkov riadi náčelník, ktorí na tieto účely využíva vlastné zdroje, ponuky školiacich agentúr a vzdelávacích stredísk. O účasti na školeniach rozhoduje primátor mesta na návrh náčelníka. Okrem tejto činnosti náčelník MsP 1x ročne spracováva Správu o činnosti MsP za príslušný kalendárny rok, ktorú posielá na Prezídium policajného zboru SR a 2x ročne predkladá Správu o činnosti MsP mestskému zastupiteľstvu mesta Brezna.

V súvislosti s plnením úloh MsP vo vnútri i navonok sa vedú rôzne administratívne pomôcky v zmysle zákona o obecnej polícii a s ním súvisiacich ostatných platných všeobecne záväzných právnych predpisov, interných smerníc primátora mesta a VZN mesta Brezna.

6.1.7 Výkon MsP

Mestská polícia Brezno Na základe zákona NR SR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii

1. Zabezpečuje verejný poriadok v meste, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v meste pred ohrozením ich života a zdravia

Za účelom minimalizovania protispoločenskej činnosti a zabezpečenia verejného poriadku príslušníci MsP vykonávajú na území mesta Brezna motorizované i pešie hliadky. Tieto sú vo zvýšenej miere sústredené na dodržiavanie verejného poriadku a čistoty v okolí barov, reštaurácií, herní, ktoré sú na Námestí gen. M. R. Štefánika, v príľahlých pasážach, uliciach a v mestskom parku. Okrem toho sú pešie hliadky v pravidelných intervaloch vykonávané za účelom zabezpečenia bezpečnosti občanov ako účastníkov cestnej premávky a to najmä na frekventovaných miestach, na ktorých hrozí zvýšené riziko úrazu. Pešie hliadky cez denné služby v pracovných dňoch boli cielene plánované v dňoch poberania sociálnych dávok a pri kultúrno-spoločenských a športových akciách (Dni mesta Brezna, Míľa pre mamu, futbalové zápasy Fortuna ligy, atď...).

V rámci zvýšenia bezpečnosti detí školského veku príslušníci MsP vykonávajú pri základných školách kontrolnú činnosť v čase raňajšieho príchodu detí do školských zariadení.

V rámci zabezpečenia stálej zásahovej pripravenosti, hliadky MsP dokázali oznámenia občanov, ktoré boli oznamované na núdzovú linku 159 preveriť vždy do 10 minút od zaznamenaného oznámenia. Do 60 minút dokázali preveriť ostatné oznámenia občanov.

2. Spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru SR pri ochrane majetku mesta, majetku občanov, ako aj iného majetku v meste pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím

Koordináciu činnosti MsP s útvarom OO PZ SR v meste riadi riaditeľ OO PZ SR v spolupráci s náčelníkom MsP. V rámci spolupráce príslušníci spolupôsobia pri zabezpečovaní verejného poriadku počas kultúrnych a športových podujatí v meste, pri domových prehliadkach ako nezúčastnené osoby, prípadne na zabezpečenie ochrany majetku obyvateľov mesta. V tomto prípade využíva na ochranu majetku aj pult centralizovanej ochrany, na ktorom je pripojených 84 objektov. Na 8. objektoch MsP vykonáva kontrolu objektov na základe vyžiadania.

3. Dbá o ochranu životného prostredia v meste. Dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach a iných verejne prístupných miestach

Dôraz pri ochrane životného prostredia MsP kladie pri zabezpečovaní poriadku v rómskych osadách, kde sa v spolupráci s odborom starostlivosti o občana MsÚ a TS Brezno vykonáva kontroly a akcie na zabezpečenie čistoty a poriadku.

Príslušníci MsP sa v hliadkovej činnosti zaoberajú aj kontrolovaním bezdomovcov a iných neprispôsobivých občanov mesta. Tieto osoby sa zdržujú v miestnych parkoch, v autobusových zastávkach, v čakárni železničnej stanice a v iných verejne prístupných miestach, kde často znečisťujú verejné priestranstvo a zároveň porušujú verejný poriadok.

4. Vykonáva kontrolu dodržiavania VZN mesta, plní ďalšie úlohy podľa uznesení mestského zastupiteľstva a rozhodnutí primátora

Jednou z hlavných úloh MsP je kontrola dodržiavania všeobecne záväzných nariadení mesta. Porušenie nariadenia mesta je priestupok proti verejnému poriadku podľa § 48, zákona o priestupkoch č. 372/1990 Zb.

V rámci zvýšenia bezpečnosti chodcov príslušníci MsP vykonali 90 hodín kontrolnej činnosti na prechodoch pre chodcov pri základných školách.

V rámci dodržiavania VZN 06/2013 a zákona č. 282/2002 Z. z. o niektorých podmienkach držania psov, MsP vykonala 48 kontrol. Zistených bolo 19 priestupkov. Pri výkone kontrol vyššie uvedeného VZN MsP sťažuje prácu skutočnosť, že v meste nie je zriadená karanténna stanica.

Okrem toho MsP posilňuje hliadkové služby na miesta s vyšším rizikom vzniku protispoločenskej činnosti. Konkrétne ide o rozšírenú hliadkovú činnosť cez deň, hlavne cez piatky, kedy je zvýšený pohyb osôb – študentov buď sa vracajúcich zo škôl mimo Brezna, alebo odchádzajúcich z internátov z Brezna.

Medzi veľmi častú činnosť príslušníkov MsP patrí doručovanie doporučených zásielok viacerým inštitúciám a MsÚ, ktorým sa nepodarilo doručiť zásielky poštou.

MsP spolupracuje s odborom starostlivosti o obyvateľa a so základnými školami v meste v rámci kontroly záškoláctva a vyhýbania sa povinnej školskej dochádzky. S týmto odborom spolupracuje pri kontrole rómskych osád Hlavina, v Predných a Zadných Hálnach, na Vrbovej a Mládežníckej ulici a to najmä pri vyplácaní sociálnych dávok, pri plnení úloh na aktivačných prácach a pri zabezpečovaní verejného poriadku v týchto osadách.

MsP v spolupráci s odborom životného prostredia a stavebného poriadku na MsÚ zabezpečuje nepravidelnú kontrolu objektov, ktoré sú v majetku mesta - kontroly starého a nového cintorína a kontroly športovísk, ktoré patria základným školám v meste.

V rámci plnenia úloh riešenia mimoriadnych a krízových situácií v meste MsP v rámci integrovaného záchranného systému plní úlohu počiatočného vyzorúievania krízového štábu mesta Brezna. Príslušníci MsP pravidelne v spolupráci s ODI OR PZ zabezpečujú riadenie dopravy na miestnych komunikáciách pri kultúrno-spoločenských akciách poriadaných mestom.

Každý príslušník MsP okrem plnenia úloh príslušníka MsP podľa zákona o obecnej polícii plní v rámci svojej pracovnej doby aj iné úlohy, ktorými zabezpečuje činnosť a servis MsP:

- údržba a prevádzka služobných motorových vozidiel (2 policajti),
- starostlivosť o zbrane a strelivo, ich kalibrácia a revízie (1 policajt),
- verejné obstarávanie na tovary a služby (1 policajt),
- starostlivosť o odevné súčiastky a donucovacie prostriedky, objednávanie, vyradovanie a evidencia (2 policajti),
- starostlivosť o spojovacie prostriedky, ich údržba a revízie (1 policajt),
- starostlivosť o mestský kamerový systém a pult centrálnej ochrany, revízie, pripojovanie objektov, nastavovanie obmedzení a kontrola funkčnosti (1 policajt),
- odchyt túlavých zvierat (2 policajti),
- starostlivosť o posilňovňu (1 policajt).

5. Prevencia negatívnych spoločenských javov

Negatívne spoločenské javy sú formy správania nekrimínálnej povahy, ktoré sa odchyľujú od noriem, hodnôt a zvyklostí uznávaných spoločenskou morálkou. Napríklad v školách sa najčastejšie vyskytujú nasledovné negatívne spoločenské javy: záškoláctvo, vandalizmus, násilie, šikanovanie, alkohol a drogy. Užívanie drog, alkoholu a iných psychotropných látok, t. j. látok, ktoré ovplyvňujú myseľ, vôľu a úsudok, čo môže vyvolať závislosť, sa stalo jedným z vážnych celospoločenských problémov. Napriek všetkým doposiaľ prijatým a realizovaným opatreniam neustále narastá počet osôb a znižuje sa priemerný vek osôb, ktoré experimentujú s návykovými látkami, zneužívajú ich, alebo sú od nich závislé. Zvyšuje sa počet odhalených a stíhaných trestných činov, nedovolenej výroby, prechovávanía a distribúcie drog.

Riziká sú v zmenách základných životných hodnôt, oslabovaní vôle, v narušovaní medziľudských vzťahov a v postupnom rozklade rodín. V dôsledku negatívnych zdravotných, sociálnych, ekonomických a bezpečnostných dosahov, ktoré s užívaním týchto látok súvisia, je ohrozený zdravý vývoj spoločnosti, verejné zdravie, všeobecný poriadok a bezpečnosť v mestách a obciach. Najponúkanejšími a dostupnými legálnymi drogami na Slovensku sú alkohol a tabak. Z nelegálnych drog sú to marihuana a hašiš, ponuka ostatných je výrazne nižšia. Medzi prostredia, v ktorých sa možno dostať k nelegálnym drogám, patria diskotéky, hudobné a tanečné podujatia, pohostinstvá a bary, ale aj internáty.

Počet užívateľov drog ako aj počet prípadov drogovej trestnej činnosti narastá. Vek, v ktorom dochádza k prvému kontaktu s drogou, klesol na 14 – 15 rokov. Nelegálne drogy mladým ľuďom najčastejšie zaobstarávajú priatelia alebo spolužiaci. Najčastejšou nelegálnou drogou, s ktorou mladí ľudia experimentujú, je marihuana. Medzi drogovu závislými pacientmi majú prevahu muži.

Závislosť od alkoholu patrí k najzávažnejším a najčastejším patologickým javom u nás. Ide pritom o viac či menej spoločensky akceptovaný jav, ktorý má veľmi negatívny zdravotný, ekonomický a spoločenský dopad na slovenskú populáciu. Tolerancia pitia alkoholu spoločnosťou na jednej strane a nedôslednosť v realizovaní opatrení zameraných na ochranu detí a mládeže, či už v podobe systematickej prevencie alebo dôslednej kontroly zákazu poskytovania alkoholu mladistvým na strane druhej je kontraproduktívna.

Závislosť od tabaku je druhom intoxikácie spôsobenej nadmerným fajčením, či už cigariet, cigár alebo fajky. Tabaková závislosť sa týka nielen fajčiara, ale aj jeho okolia. U nefajčiarov žijúcich v prostredí, v ktorom sa fajčí, nastáva problém pasívneho fajčenia, ako sekundárny negatívny efekt fajčenia. Následkom fajčenia vznikajú závažné ochorenia, ktoré môžu končiť smrťou (rakovina, kardiovaskulárne príhody, dýchacie problémy...). Tolerantný postoj rodičov k fajčeniu formuje rovnaké návyky a postoje aj u detí.

Gemblerstvo je osobitným typom návykového správania, v popredí ktorého je hazardná hra. Správanie hazardného hráča je ťažko ovládateľné. Trvalo opakujúce sa hranie narastá napriek negatívnym sociálnym dôsledkom (narušenie rodinných vzťahov, strata majetku, financií a zamestnania, problémy v osobnom živote). Hráč trávi v herni väčšinu svojho času. Prostriedky na hru si získava rôznym, často i asocíálnym spôsobom (krádeže, sprenevery a pod). Jeho vzťahy, pracovný a osobný život sa rozpadajú. Nastupujú depresie, samovražedné myšlienky a nie zriedka aj skutky.

6. Prevenčná činnosť

Konštituovaná komisia pri MsZ mesta Brezna pre ochranu verejného poriadku a riešenie problémov s neprispôsobivými občanmi v rámci prevencie do svojej činnosti každoročne zakotvuje kontrolu pohostinstiev a reštauračných zariadení a tiež kontrolu zameranú na záškoláctvo školopovinných detí.

Tabuľka č. 22: Priestupky, ktoré riešili príslušníci MsP

Druh priestupku	2011	2012	2013	2014
priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky § 22	541	946	635	842
priestupky proti verejnému poriadku § 47	135	138	104	152
• neuposlušnosť výzvy verejného činiteľa,	6	4	3	5
• porušenie nočného klľudu,	37	41	31	39
• vzbudzovanie verejného pohoršenia,	56	53	60	66
• znečisťovanie verejného priestranstva,	35	39	9	42
• nosenie chladných zbraní na verejnosti.	1	1	1	0
priestupky proti verejnému poriadku pri nedodržíavaní VZN mesta § 48	294	297	168	166
• porušenie VZN č. 055/2000 o verejnom poriadku,	95	88	0	65
• VZN č.06/2013 s účinnosťou 7/2013	28	0	58	
• porušenie VZN č. 08/2012 o nakladaní s komunálnymi odpadmi,	89	44	28	51
• porušenie VZN č.06/2012 o státí a parkovaní,	76	102	82	38
• porušenie VZN č. 7/2005 o vodení a držaní psov,	5	51	0	
• porušenie VZN č. 8/2005 o používaní pyrotechnických prostriedkov	1	3	0	
• iné VZN				12
priestupky proti občianskemu spolunažívaniu § 49	7	3	3	2
priestupky proti majetku § 50	25	19	15	17
priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom § 30	24	14	12	9
Celkom riešených priestupkov	1026	1417	973	1223

Zdroj: MsÚ Brezno

Tabuľka č. 23: Priestupky, ktoré riešili príslušníci MsP pri zabezpečovaní verejného poriadku a dodržiavaní VZN

Druh priestupku	2011	2012	2013	2014
priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky § 22	541	946	635	842
priestupky proti verejnému poriadku § 47	135	138	104	152
• neuposlušnosť výzvy verejného činiteľa,	6	4	3	5
• porušenie nočného klúdu,	37	41	31	39
• vzbudzovanie verejného pohoršenia,	56	53	60	66
• znečisťovanie verejného priestranstva,	35	39	9	42
• nosenie chladných zbraní na verejnosti.	1	1	1	0
priestupky proti verejnému poriadku pri nedodržiavaní VZN mesta § 48	294	297	168	166
• porušenie VZN č. 055/2000 o verejnom poriadku,	95	88	0	65
• VZN č.06/2013 s účinnosťou 7/2013	28	0	58	
• porušenie VZN č. 08/2012 o nakladaní s komunálnymi odpadmi,	89	44	28	51
• porušenie VZN č.06/2012 o státi a parkovaní,	76	102	82	38
• porušenie VZN č. 7/2005 o vodení a držaní psov,	5	51	0	
• porušenie VZN č. 8/2005 o používaní pyrotechnických prostriedkov	1	3	0	
• iné VZN				12
priestupky proti občianskemu spolunažívaniu § 49	7	3	3	2
priestupky proti majetku § 50	25	19	15	17
priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom § 30	24	14	12	9
Celkom riešených priestupkov	1026	1417	973	1223

Zdroj: MsÚ Brezno

Tabuľka č. 24: Počet jednotlivých úkonov hliadky MsP vykonaných na základe signálu SRP za rok 2008

Úkon	2011	2012	2013	2014
Účtované výjazdy	263	196	163	181
Neúčtované výjazdy	62	56	28	21
Chytený páchatel'	0	1	0	0
Nechytený páchatel'	6	1	0	0
Tieseň	3	2	6	2
SPOLU:	334	256	197	204

Zdroj: MsÚ Brezno

7 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ENVIROMENTÁLNA POLITIKA

Kvalita životného prostredia obyvateľov má priamy vplyv na potenciál hospodárskeho rozvoja regiónu, v ktorom žijú (a naopak). Preto medzi najdôležitejšie úlohy samosprávy musí patriť i vytváranie dobrých podmienok pre kvalitné životné prostredie.

Snahou mesta Brezna je zabezpečiť čo najoptimálnejšie využívanie prírodných zdrojov a starostlivosť o životné prostredie.

Z hľadiska možností mesta priamo zasahovať do rozvoja životného prostredia v meste prisudzuje súčasný legislatívno-právny stav v SR najdôležitejšie úlohy týmto oblastiam environmentálnej infraštruktúry:

7.1 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Podľa zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov¹⁰ (ďalej len „zákon o odpadoch“) spadá do pôsobností obcí kooperácia činností súvisiacich s komunálnym odpadom v obci. Obec zodpovedá za nakladanie s komunálnymi odpadmi, ktoré vznikli na území obce, a s drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce. Komunálne odpady sú odpady z domácnosti vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, okrem odpadov vznikajúcich pri bezprostrednom výkone činností tvoriacich predmet podnikania alebo činnosti právnickej osoby alebo fyzickej osoby-podnikateľa; za odpady z domácnosti sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu, napríklad zo záhrad, chat, chalúp, alebo na parkovanie alebo uskladnenie vozidla používaného pre potreby domácnosti, najmä z garáží, garážových stojísk a parkovacích stojísk. Komunálnymi odpadmi sú aj všetky odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce, a taktiež pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov a ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení.

V súčasnosti nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Brezna vykonáva príspevková organizácia mesta Technické služby mesta Brezna, ktorá bola zriadená v roku 1964. Dňa 30. apríla 2015 Mestské zastupiteľstvo mesta Brezna schválilo zrušenie a zánik mestských príspevkových organizácií Mestský športový klub Brezno so sídlom Zimný štadión, Brezno a Mestské kultúrne stredisko so sídlom Švermova ulica č. 7, 977 01 Brezno, kombináciou ich čiastočného zániku zlúčením s právnym nástupcom - mestskou príspevkovou organizáciou Technické služby Brezno a čiastočným zánikom bez právneho nástupcu s prechodom práv a povinností na zriaďovateľa Mesto Brezno ku dňu 30.6.2015 a s účinnosťou od 1. júla 2015 činnosť príspevkovej organizácie Technické služby Brezno rozšírila.

Mesto vyváža komunálny odpad na skládku TKO Ekológ, ktorej správcom je Sekológ, s. r. o. Spoločnosť vznikla v roku 1995, od roku 2003 je jej jediným spoločníkom združenie obcí EKOLÓG, ktorého členom je aj mesto Brezno. Združenie obcí EKOLÓG bolo založené v roku 1993 za účelom komplexného zabezpečenia prípravy, realizácie výstavby a prevádzky *Regionálnej skládky TKO Brezno*

¹⁰ od 1.1.2016 vstupuje do účinnosti zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

na území mesta Brezno, zameriavajúc sa na ochranu záujmov svojich členov v oblasti životného prostredia aplikovanú na celkové hospodárenie s odpadmi a ich využitie. Mesto Brezno je jedným zo zakladateľov združenia. Združenie obcí EKOLÓG založilo za účelom prevádzkovania regionálnej skládky komunálneho odpadu a súvisiacich činností spoločnosť SEKOLÓG, s. r. o. so sídlom v Brezne.

7.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO, ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU

Vodárenská infraštruktúra – verejný vodovod a väčšina verejnej kanalizácie v meste Brezne s výnimkou miestnej časti Rohozná a Podkoreňová je v majetku Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (StVS, a.s.). Mesto Brezno je minoritným akcionárom StVS a. s. (akcionármi sú viaceré mestá a obce podľa počtu obyvateľov). Časť vodárenských a kanalizačných služieb zabezpečuje i Mesto Brezno.

7.2.1 Zásobovanie pitnou vodou

Vzhľadom na topografickú zložitosť stredného Pohronia nie je mesto sebestačné v zásobovaní pitnou vodou. Hlavným zásobovacím systémom v katastrálnom území je skupinový vodovod Bystrá – Brezno s vodárenským zdrojom Tále- Chlórovňa , Trangoška – Brezno s vodárenským zdrojom Trangoška (v správe StVPS a. s.), ktorých prívodné potrubia privádzajú vodu do vodojemov v Brezne. Ďalšími vodárenskými zdrojmi v majetku Veolia a.s. , sú vodárenské zdroje Vagnár , Vrchdolinka a Hlboká. Ďalšími zásobovacími systémami sú vodovody v správe MsÚ Brezno, ktoré zásobujú miestne časti, Podkoreňová a Rohozná, vodovod v správe PD Ďumbier Brezno (zásobujúci jednotlivé hospodárske dvory a farmy), vodovod v správe Pipeco Slovakia s.r.o., a niekoľko ďalších menších súkromných vodovodov (Farma Podkoreňová, Hospodársky dvor Podkoreňová atď.).¹¹ Rozptýlené laznícke osídlenie je zásobované pitnou vodou z individuálnych zdrojov. Napojenosť obyvateľov je veľmi vysoká, niektoré zdroje uvádzajú napojenosť 100 %.

7.2.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Mesto Brezno má vybudovanú jednotnú kanalizačnú sieť v správe StVPS, a.s. Banská Bystrica, časť kanalizácie spravuje mesto. Mestská ČOV je umiestnená mimo katastrálneho územia mesta Brezno. Na mestskej ČOV sa čistia odpadové vody z časti mesta ležiaceho na pravom brehu rieky Hron, zo sídliska Mazorníkovo , sídliska Západ a centrálnej časti Mesta Brezno. Odpadové vody v území mimo dosahu verejnej kanalizácie mesta sú akumulované, resp. zneškodňované individuálne.

Vo východnej časti mesta na ľavom brehu Hrona, v lokalite IBV Pálenica sú splaškové vody zneškodňované na ČOV Pálenica s relatívne nízkym výkonom. Odpadové vody z lokality Podkoreňová majú samostatný odpadový systém, ktorý je zaústený do samostatnej ČOV na ulici Tisovská. Odpadové vody privádzané jestvujúcou a navrhovanou kanalizačnou sústavou mesta budú čistené v jestvujúcej mestskej ČOV. V roku 2015 bola odkanalizovaná miestna časť Vrchdolinka, ulice Poľná, Potočná, IBV Rovne so zaústením do existujúceho kanalizačného systému v lokalite Mazorníkovo. V súčasnej dobe sa percento odkanalizovania dostalo na úroveň 92%.

Keďže územie nie je sebestačné v zásobovaní pitnou vodou, ÚPN navrhuje zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou skupinovým vodovodom Bystrá - Brezno a vodovodom Rohozná.

ÚPN ďalej navrhuje vo väzbe na územný rozvoj zásobovať mesto pitnou vodou rozšíreným a rekonštruovaným verejným vodovodom pozostávajúcim z 5 tlakových pásiem, pri zachovaní vyhovujúcich miestnych vodovodov:

¹¹ ÚPN Brezno

- I. tlakové pásmo: vodojemy Krizmanovo, Dúbravka,
- II. tlakové pásmo: vodojemy Mazorníkovo, Lúčky,
- III. tlakové pásmo: existujúci (20 m³) + navrhovaný vodojem Vrchdolinka),
- IV. tlakové pásmo existujúci (nutné rozšírenie akumulácie) vodojem Hlboká
- V. tlakové pásmo - existujúci VZ Vagnára navrhovaný vodojem Vagnár.

Vo výhľade sa predpokladá realizácia Horehronského skupinového vodovodu s využitím potenciálnych podzemných zdrojov pitnej vody na hornom Hrone (Bacúch, Nemcova a Sokolia dolina, $Q = 23,3 \text{ l.s}^{-1}$) a povrchových vôd z navrhovanej vodárenskej nádrže Hronček na Kamenistom potoku.

V návrhoch sa uvažuje aj o potrebe vybudovania vodojemu a rekonštrukcie vodovodu v Podkoreňovej a vybudovania ochrany vodných zdrojov pre tento vodovod. Alternatívne je uvažované s napojením systému rozvodu na existujúci vodojem Jamy.

7.3 TVORBA KRAJINY

Tvorbu krajiny, ktorú chápeme aj ako starostlivosť o krajinu, aktuálne ovplyvňuje dve skupiny problémov :

- a) v rámci krajinno-**ekologických** prístupov riešime hlavne problematiku dynamiky a fungovania krajiny.
Výstupom je optimalizácia činností, interakcií a funkčných väzieb, medzi človekom a prostredím a stanovenie vhodnosti krajiny pre využitie, na základe jej potenciálu (*zabezpečiť dokumenty KEP, Generel zelene, analýzu kontaktných území, a následné dodržiavanie vyhodnotených krajinných opatrení a návrhov*).
- b) v krajinno-**estetických** prístupoch sa zameriavame na výskum vzhľadu krajiny, na krajinný obraz a krajinný ráz pomocou identifikácie charakteristických črt a reprezentatívnych znakov krajiny. Možnosti zachovať a ochraňovať historických krajinných štruktúr. Definovať významovo-hodnotové vlastnosti krajiny, krajinný ráz. Výstupom je návrh vhodného pretvorenia krajiny tak aby nebol poškodené fungovanie krajiny, jej vzhľad a hodnota, s dôrazom na prirodzený krajinný dizajn. Zapojiť výhľadové pomery a vysoké estetické hodnoty do rozvoja rekreácie v krajine – osadenie rozhľadní, podpora priaznivého stavu krajinného rázu – obrazu v harmónii prírodných prvkov a urbánných štruktúr).

Napriek tomu, že Brezno leží v centre Breznianskej kotliny, obklopené prírodným prostredím najvyšších kvalít, je územie mesta bez priameho kontaktu s ním, obklopené väčšinou poľnohospodársky obhospodarovanou pôdou. Jedine plochy lesov v západnej časti dostávajú mesto do priameho kontaktu s krajinou. I keď v meste badať nesporné snahy o jeho ozelenenie, mesto vykazuje značné rezervy v realizácii ochrannej zelene (priemyselná zóna, hospodárske dvory), sadových úprav obytných zón (Mazorníkovo), sprievodnej zelene a brehových porastov a postráda prepojenie systému vnútromestskej a krajinnej zelene biokoridormi.

Návrh ozelenenia mesta bude vychádzať zo spracovaného nového Generelu zelene. Základnú os navrhovaného systému zelene v území bude tvoriť zeleň pozdĺž toku Hron, s centrálnymi parkovými plochami.

Návrh systému vnútromestskej zelene je založený na princípe vzájomného prepojenia zelene, a to nielen verejnej, ale aj plôch zelene zariadení občianskej vybavenosti, dobudovanie sprievodnej zelene nových promenád a novovzniknutých centier. Takýto systém, sprevádzajúci dôležité pešie ťahy, bude zároveň nositeľom informácií o funkčnej organizácii územia sídla.

Dôležitý význam musí kláť urbanistický návrh na realizáciu špeciálnej zelene v rámci priemyselných areálov a hospodárskych dvorov a kontaktných polôh sídla a krajiny. Poslaním tejto zelene je redukovať negatívnych vplyvov na životné prostredie (sady, záhrady, izolačná zeleň). Zároveň je potrebná obnova štruktúry krajiny zelene v priestoroch laznického osídlenia i v poľnohospodárskej krajine.

V sektore IV. Skalka sa uvažovalo s vybudovaním lesoparku o rozlohe cca 822 ha, čo bude zachované, ale prepracovanejšie (výber náplne).

Aj keď v súčasnosti mestská štruktúra obsahuje parkové plochy, sú zdevastované a poškodené, je potrebné tieto územia významovo zaradiť. Podľa Generelu zelene je nutné do návrhu zaradiť aj ďalšie plochy na nové parky (Mazorníkovo – pôvodný ÚPN, rozšíriť do kontaktu, nemocnica+ kasárne – park a plochy určené na výstavbu (rekonštrukciu a pod.) zadať minimálne podľa základných regulačných prvkov.

7.3.1 Lesné hospodárstvo a poľnohospodárstvo

1. Lesné hospodárstvo

Lesy mesta Brezna s rozlohou 7500 ha obhospodaruje ich mestom zriadená spoločnosť **LESY MESTA BREZNO s.r.o.** Spoločnosť Lesy mesta Brezna vznikla 1. 7. 1993 ako príspevková organizácia po prevzatí lesného majetku patriaceho mestu Brezno od štátnych lesov. Keď bol začiatkom roku 1995 zrušený Odštepňý lesný závod Brezno, Lesy mesta Brezna sa stali jediným správcom lesov na území mesta. Dňa 1.1.1998 vznikla na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva mesta Brezna (č. 48/1997/IV) spoločnosť s ručením obmedzením "Lesy mesta Brezna, s.r.o., " so 100% podielom mesta Brezna.

Hlavnou náplňou práce LMB s.r.o. je starostlivosť o les a jeho odborné obhospodarovanie a vykonávanie ochrany lesného majetku mesta. Lesy obhospodarované spoločnosťou "Lesy mesta Brezna" sa nachádzajú v dvoch geomorfologických oblastiach:

- Fatransko – tatranská, kde patria celky Nízke Tatry a Horehronské podolie;
- Slovenské Rudohorie, kde patrí celok Veporské vrchy.
- Fatransko – tatranská oblasť (lesný celok Čertovica) je územie s veľkým výškovým rozpätím, kde najnižším bodom je hladina rieky Hron 500 m.n.m. a najvyšším vrchol Ďumbiera 2 043 m.n.m.

Vzhľadom na veľké výškové rozpätie sa tu vyskytujú skoro všetky lesné vegetačné stupne (3. – 8.). V nižších polohách sa vyskytujú prevažne bukové porasty, prípadne zmiešané lesy. So zmenou nadmorskej výšky postupne získava prevahu smrek a jedľa, no vyskytuje sa aj fenomén, kde buk vystupuje až pod hornú hranicu lesa, ktorá je približne vo výške 1 500 m.n.m. Nad touto hranicou sa nachádzajú skupinky smreka s primiešaním jarabiny vtáče a súvislé porasty kosodreviny. Zastúpenie ihličnanov je 75 %.

V Slovenskom Rudohorí (lesný celok Rohozná) sa vyskytujú porasty v 3. – 6. les. vegetačnom stupni. V nižších polohách sú predovšetkým smrekové monokultúry, ktoré postupne prechádzajú do zmiešaných porastov smreka, jedle a buka, resp. až do čistých bukových porastov. Zastúpenie drevín ihličnatých je 65 %, listnatých 35 %.

Zameranie spoločnosti:

- pestovanie a ochrana lesa,
- ťažba a doprava dreva,
- odbyt dreva a iných produktov z lesa,
- drobná lesná výroba,
- škôlkárska činnosť,
- poradenská činnosť v oblasti lesníctva a poľovníctva.

Celková výmera škôlkárskych plôch cca 9ha, z toho produkčná plocha 8,25ha, kryté plochy 200 m².

V škôlkárskej činnosti sa spoločnosť zameriava na výrobu hlavných druhov hospodárskych drevín, najmä:

- smrek obyčajný,
- jedľa biela,
- buk lesný,
- smrekovec opadavý,
- javor horský.

Hospodárske dreviny spoločnosť pestuje ako voľnokorenné. Výrazne rozvíja pestovanie krytokorenných sadeníc spôsobom Jiffy-7 Forestry. Z okrasných drevín pestujeme rôzne druhy opadavých a stálezelených drevín.

7.3.2 Protipovodňové opatrenia

Hlavným tokom v katastrálnom území je rieka Hron, ktorá ním preteká v dĺžke 11,53 km. Riečnu sieť tvoria prítoky Hrona, prúdovšetkým pravostranné prítoky Ježová, Vagnár, Drakšiar, Lužná a ľavostranné prítoky Rohozná, Brezenec a Drábsko. V katastrálnom území mesta Brezno nie je vybudovaná žiadna vodná nádrž. Na viacerých tokoch v katastrálnom území boli realizované protipovodňové úpravy.¹² Niektoré toky však z hľadiska zabezpečenia ochrany územia pred povodňami nie sú vo vyhovujúcom stave. Mesto Brezno spolupracuje s SVP, š.p. najmä pri čistení priestorov pod mostami.

V návrhu ÚPN mesta Brezno sú zohľadnené zábery Vodohospodárskeho plánu Hrona a štúdia „Brezno-úprava odtokových pomerov Kabátovského potoka“.

Navrhujú sa predovšetkým:

- suchá nádrž – polder, alebo vodná nádrž, na Lúčanskom potoku;
- suchá nádrž na Kabátovskom potoku (Drábsko);
- čiastkové úpravy Kabátovského a Lúčanskeho potoka a zariadení na nich;
- úprava Hrona v Brezne na kapacitu Q100 z dôvodu ochrany územia proti veľkým vodám;
- ekologické úpravy tokov Krtičná (Rohozná) km a Brezenec;
- pôdoochranné opatrenia na zmenšenie a spomalenie odtoku dažďových vôd v destabilizovanej oráčinovej oblasti Brezno – Rohozná.

¹² ÚPN Brezno

8 DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

8.1 CESTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Mestom prechádza cesta I/66 v smere Banská Bystrica – Brezno – Telgárt predstavujúca prepojenie v smere západ – východ, ktorá sa pri Telgarte napája na cestu I/67 Poprad – Rožňava, umožňujúcu dopravné prepojenie na severný dopravný koridor a diaľnicu D1 v Poprade a južný dopravný koridor a trasu budúcej rýchlostnej cesty R2 v Rožňave. Pre Brezno a jeho okolie má dôležitú úlohu tiež cesta I/72, ktorá sa na cestu I/66 pripája západne od mesta. Cesta I/72 prepája Brezno a jeho okolie so severným koridorom a diaľnicou D1 cez masív Nízkych Tatier a má význam hlavne z hľadiska cestovného ruchu.

Okrem ciest prvej triedy zaústňujú do mesta dve cesty II. triedy. Cesta II/529 v smere Hriňová – Lom

nad Rimavicou – Brezno zabezpečuje spojenie s južným ťahom Zvolen – Lučenec (cesta I/50). Cesta II/530 vytvára dopravné prepojenie s mestom Tisovec, s napojením na centrá Revúca a Rožňava, a južný ťah (cestu I/50) v Rimavskej Sobote. Zároveň obe spomenuté cesty II. triedy zabezpečujú spojenie Brezna s južnou a juhovýchodnou časťou jeho spádového regiónu (viď obr. č. ....).

V severovýchodnej časti mesta (Zadné Halny) sa na cestu I/66 pripája cesta III/066056 v smere od Mýta pod Ďumbierom, ktorá vytvára priame prepojenie mesta s cestou I/72. ÚPN VÚC Banskobystrický kraj navrhuje túto komunikáciu preradiť do kategórie I. triedy s príslušnou rekonštrukciou, s čím počíta i územný plán mesta.

Obr. č. 3: Základné prvky dopravnej infraštruktúry mesta Brezna

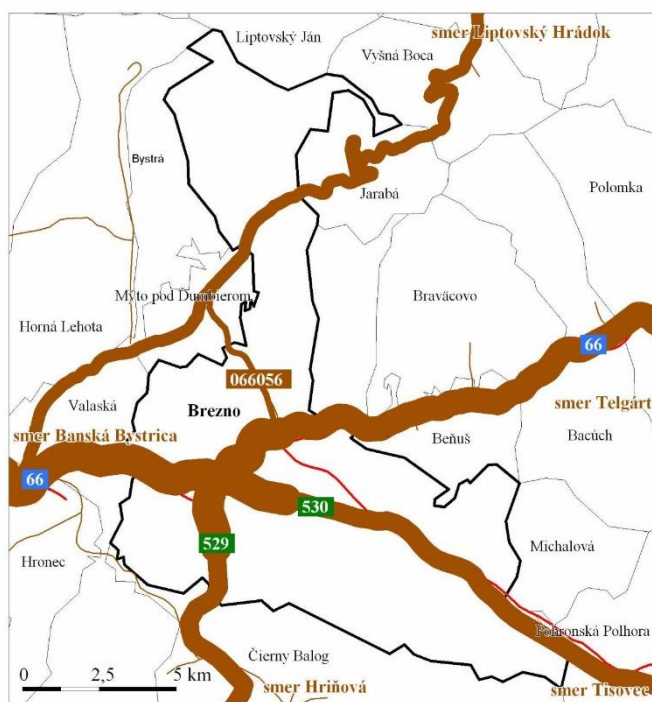
Nadregionálne vzťahy sú zabezpečené hlavne vyššie uvedenými cestami I. triedy. **Mesto Brezno neleží priamo na navrhovanej sieti diaľnic a rýchlostných ciest.** Úsek cesty I. triedy I/66 Brezno – Banská Bystrica je v zmysle ÚPN VÚC Banskobystrický kraj navrhnutý na rekonštrukciu s rozšírením na štvorpruh, s napojením na rýchlostnú cestu R1 v priestore Banskej Bystrice. Súčasný stav zatiaľ nespĺňa potreby napojenia mesta a regiónu z hľadiska nadregionálnej cestnej dopravy. Kostrou mestského systému cestných komunikácií mesta Brezno sú prieťahy nadregionálnych ciest, pričom hlavnú komunikačnú os mesta v západovýchodnom smere tvorí prieťah cesty I/66. K stretu prieťahu I/66 s prieťahmi ostatných ciest cez intravilán mesta prichádza v centrálnej časti mesta (Nám. gen. M. R. Štefánika). Tento stav je krajne nevyhovujúci, vzhľadom na to, že priestor Námestia gen. M. R. Štefánika navyše plní úlohu veľkokapacitného parkoviska a je zároveň urbanistickým jadrom mesta. Situácia sa

mierne zlepšila premiestnením centrálnej autobusovej stanice z námestia do priestoru železničnej stanice.

V aktuálnej podobe ÚPN mesta Brezna je preložka cesty I/66 navrhovaná tak, že od súčasnej trasy sa bude odkláňať pri benzínovej čerpacej stanici na západnom okraji mesta smerom na juhovýchod, povedie ponad železnicu a mesto bude obchádzať v trase južne od dnešného areálu Mostární Brezno, s mimoúrovňovým križovaním s cestou II/529 v južnej časti mesta a cestou II/530 vo východnej časti mesta. Na dnešnú trasu I/66 bude navrhovaná preložka nadväzovať mimoúrovňovou križovatkou v časti Predné Halny. Takéto trasovanie cesty I/66 umožní odvedenie tranzitnej dopravy mimo intravilán a zároveň umožní vytvoriť v centrálnej časti mesta riešenie zdôrazňujúce pešiu dopravu.

Kritickým pre mesto do vybudovania preložky I/66 môže byť skutočnosť, že prieťahy ciest tvoriace základnú komunikačnú sieť mesta nepatria pod jeho správu.

Hlavná cestná sieť v meste je doplnená miestnymi komunikáciami v dĺžke 82 km (stav k roku 2005), ktoré vhodne dopĺňajú kostru cestnej siete tvorenú prieťahmi ciest I. a II. triedy, pri dodržaní režimu ich postupnej rekonštrukcie.

8.1.1 Dynamická doprava

Mesto Brezna je vystavené pomerne objemnej tranzitnej cestnej doprave. V priestore mesta a jeho bezprostrednom okolí prichádza k stretu tranzitnej dopravy z priestoru Zvolen – Banská Bystrica v smere na Horehronie, Poprad a Rožňavu (resp. opačným smerom) a dopravy od Liptovského Mikuláša zo severného a od Detvy a Rimavskej Soboty z južného ťahu. Zároveň je Brezna ako významné regionálne hospodárske centrum zdrojom i cieľom regionálnej i vnútromestskej dopravy, čo kladie vysoké nároky na rozvoj a údržbu cestných komunikácií. Vzhľadom na skutočnosť, že k stretu všetkých spomenutých cestných ťahov prichádza v intraviláne mesta v jeho centrálnej časti, prichádza k nadmernej záťaži centrálnej zóny mesta, ktorá vzhľadom na dopravnú kapacitu nám. gen. M. R. Štefánika a priľahlých komunikácií zároveň pôsobí ako bariéra spomaľujúca tranzitnú dopravu priamo v priestore mesta. Objem tranzitnej cestnej dopravy vchádzajúcej a vychádzajúcej do/z Brezna rastie, a to predovšetkým na prieťahu cesty I/66.

Nárast intenzity cestnej dopravy vyplýva z nárastu významu osobného automobilu v mobilite obyvateľstva, ako i z postupného presunu ťažiska nákladnej dopravy zo železníc na cesty (rast kamiónovej dopravy).

Najzaťaženejšou je komunikácia v prieťahu cesty I/66 v intraviláne mesta (ul. Československej armády), ktorá zároveň zohráva úlohu kľúčovej komunikácie vo vnútromestskej cestnej doprave v smere západ-východ. Tento fakt naznačuje potrebu presunu tranzitnej dopravy mimo intravilán mesta prostredníctvom obchvatovej komunikácie, čo navrhuje aj aktuálna

podoba územného plánu pre mesto Brezno, ktorá počíta s preložkou cesty I/66 pozdĺž južného okraja areálu Mostární Brezno. Najvyššiu dynamiku nárastu intenzity cestnej dopravy zaznamenáva prieťah cesty II/529 v centrálnej časti mesta (ul. Rázusova), ktorý okrem tranzitnej dopravy slúži ako spojovacia komunikácia obytných častí Mazorníkovo, a čiastočne aj Sídliisko s centrom mesta. Nárast intenzity cestnej dopravy v intraviláne mesta i v jeho okolí je potrebné tiež vidieť v súvislosti s rozvojom letného i zimného cestovného ruchu v strediskách južne i severne od mesta, pre ktoré slúži mesto Brezno ako zázemie ponúkajúce dostatočne rozvinutú sieť nákupov a služieb.

Preložka 2,8 km cesty I. triedy

Charakteristika stavby

Preložka 2,8 km cesty I. triedy, prechádzajúca mestom Brezno, za účelom vyvedenia tranzitnej dopravy mimo zastavané územie

Štátna cesta I / 66 predstavuje v smere na severovýchod celoštátne významnú spojnicu okresov Zvolen - Banská Bystrica - Brezno - Poprad a priamo nadväzuje na medzinárodné ťah E77. Na úseku Podbrezová - Brezno vedie v peáži s cestou I / 72. Súčasná cesta I / 66 vedie v prieťahu zastavanými časťami Mesta Brezno, trasa je vzhľadom na ňu kladeným požiadavkám nevhodne smerovo a šírko riešená, s obmedzenou rýchlosťou, kapacitne nevyhovujúcimi križovatkami a nevyhovuje predpokladanému nárastu dopravných intenzít.

Preložka cesty je riešená tak, aby sa tranzitná doprava viedla mimo zastavaného územia mesta a tým by došlo k výraznému zníženiu negatívnych vplyvov dopravy v meste. Novo navrhnutá cesta I / 66 je navrhnutá ako dvojpruhová, smerovo nerozdelená komunikácia v kategórii C9,5 / 80 s celkovou dĺžkou 2,8 km.

Obr. č. .4 Situácia obchvatovej komunikácie

Zdroj: internet

Základné údaje o stavbe

Názov stavby : Cesta I / 66 Brezno - obchvat , I. etapa

Miesto stavby : k.ú. Brezno , Banskobystrický kraj , Slovenská republika

Vypracované stupne projektu: dokumentácia pre územné rozhodnutie

dokumentácia pre stavebné povolenie

dokumentácie pre realizáciu stavby

Obr. č. .5 Situácia obchvatovej komunikácie

Zdroj: internet

Obr. č. .6 Situácia obchvatovej komunikácie

Zdroj: internet

Mesto Brezno je dobre obslužené na úrovni prímestskej a diaľkovej autobusovej dopravy. V roku 2006 počet prímestských autobusových spojov obsluhujúcich územie mesta bol 315/24 hod. (prevádzkovaných spoločnosťou SAD Brezno), počet diaľkových autobusových spojov 50/24 hod. Prepojenie mesta s inými regiónmi Slovenska diaľkovou autobusovou dopravou je na relatívne dobrej úrovni, čo čiastočne kompenzuje nedostatočné železničné prepojenie mesta. Pre účely prímestskej i diaľkovej autobusovej dopravy slúži nová autobusová stanica zriadená v blízkosti železničnej stanice pri Mostárni Brezno, asi 1 200 m juhozápadne od centra mesta. Väčšia vzdialenosť novej autobusovej stanice od centra mesta (pôvodná bola situovaná priamo v centre) je kompenzovaná sieťou mestskej hromadnej dopravy v meste.

8.1.2 Statická doprava

S ohľadom na celospoločenský trend rastu intenzity cestnej dopravy, a osobitne individuálneho automobilizmu rastú možno očakávať v meste Brezno rastúce nároky na statickú dopravu. Tento trend môže byť zosilnený rastom ekonomickej výkonnosti a významu subjektov činných na území mesta a v jeho okolí.

Významný podiel individuálnej automobilovej dopravy na území mesta vyvoláva zvýšené nároky najmä na odstavné plochy využiteľné v priebehu dňa v blízkosti koncentrácie cieľov dopravy (úrady, služby, obchodná sieť, atď.) a v obytných častiach mesta v nočných hodinách. Dokumentácia územného plánu mesta Brezno z roku 2001 konštatuje deficitný stav v počte parkovacích plôch a garáží a pre objekty občianskej vybavenosti navrhuje na území celého mesta zabezpečiť spolu takmer 870 parkovacích miest. Pre odstavné plochy a garáže slúžiace pre obyvateľov mesta navrhuje územný plán kapacitu vyše 5000 parkovacích miest. V priestore centra mesta územný plán počíta v prvej etape s vybudovaním záchytných parkovísk, neskôr parkovacích garáží.

8.1.3 Mestská hromadná doprava

Mestská hromadná doprava v meste Brezno bola zavedená v roku 2002, prevádzkuje ju spoločnosť Dopravný podnik Brezno, s. r. o. V súčasnosti sú k dispozícii 3 linky MHD s celkovou dĺžkou liniek 22 km. Autobusy liniek MHD využívajú na území 15 zastávok. Vzhľadom na veľkosť mesta a vzájomné priestorové usporiadanie jednotlivých jeho častí je kľúčovou úlohou MHD prepojenie časti mesta Mazorníkovo a železničnej a autobusovej stanice s centrom mesta. Ostatné odľahlejšie časti mesta (Predné Halny, Zadné Halny, juhovýchodná časť mesta s rozptýleným osídlením) sú obsluhované linkami prímestskej dopravy.

8.1.4 Cyklistická a pešia doprava

Podľa aktuálneho ÚPN mesta Brezno sa v súčasnosti na území mesta nenachádzajú žiadne cyklistické chodníky, avšak územný plán počíta s riešením cyklistickej dopravy a navrhuje systém mestských a rekreačných cyklistických trás. Kľúčovým je pritom vybudovanie cyklistických chodníkov spájajúcich obytné časti mesta (Mazorníkovo, Sídliko) s centrom mesta a s priemyselným areálom Mostárni Brezno. Sieť cyklochodníkov na území mesta bude potrebné zosúladiť s vedením regionálnych cyklistických trás. Značené regionálne turistické cyklotrasy sa nachádzajú len v okolí Brezna, v súčasnosti žiadna z nich cez mesto priamo neprechádza.

Keďže značnú časť rozlohy katastrálneho územia mesta pokrývajú lesy potenciálne zaujímavé pre rozvoj cykloturistiky, je potrebné upozorniť na fakt, že zosúladenie potrieb cykloturistiky

po lesných cestách a lesohospodárskych aktivit je značne problematické. Stret cyklistu a ťažkých mechanizmov, veľkých bremien, cesty neudržiavané pre pohyb cyklistov môžu viesť k úrazom a nie je vyriešený spôsob zodpovednosti. Preto bude potrebné (v prípade návrhu rozvoja cykloturistických trás v tomto území) so správcom lesov na území mesta a cykloklubmi dohodnúť režim prevádzky na niektorých cestách v záujme rozvoja cykloturistiky.

Pešiu dopravu v meste umožňuje sieť chodníkov popri cestných komunikáciách, pričom aktuálny územný plán mesta konštatuje absenciu vzájomného prepojenia medzi sieťami peších trás jednotlivých zón mesta. Dĺžka chodníkov na území mesta v roku 2005 bola 12 km, ale s postupnou rekonštrukciou miestnych komunikácií sa sieť peších trás v meste rozširuje. Z tohto hľadiska môže byť problémom skutočnosť, že časť chodníkov v rámci intravilánu mesta leží na nevysporiadaných pozemkoch.

8.2 ŽELEZNIČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Územím mesta Brezno prechádza železničná trať nadregionálneho významu II. kategórie č. 172 Banská Bystrica – Brezno – Červená Skala. Ide o jednokoľajnú trať, vďaka ktorej má región prepojenie na medzinárodné železničné trate cez železničné uzly Zvolen a Margecany. Vo východnej časti mesta sa na uvedenú trať napája jednokoľajná trať III. kategórie č. 174 Brezno-Halný – Tisovec – Rimavská Sobota – Jesenské, ktorá má len regionálny význam. Žiadna z uvedených tratí nie je elektrifikovaná. Trať č. 172 je jednokoľajná a neelektrifikovaná, podľa ÚPN VÚC Banskobystrický kraj je trať navrhnutá na rekonštrukciu, vrátane zdvojkolejnenia a elektrifikácie, vzhľadom na priority v modernizácii dopravnej infraštruktúry Slovenska však s takouto rozsiahlou rekonštrukciou nemožno v blízkom období počítať.

Na území mesta trať č. 172 kopíruje tok rieky Hrona. Táto dvojité línie rieky a železnice vytvára v meste spoločnú komunikačnú bariéru, ktorá však vzhľadom na morfológiu a urbanistickú štruktúru (i vzhľadom na dostatočnú kapacitu vzájomných premostení cestných komunikácií a železnice) mesta nezapríčiňuje vážnejšie problémy v cestnej sieti mesta.

Vzhľadom na zameranie priemyslu v regióne Brezno má železnica význam predovšetkým v nákladnej doprave, priemyselný areál Mostárň Brezno je na železničnú trať č. 172 napojený vlečkou z východnej strany. Objem nakládky v nákladnej železničnej stanici Brezno v roku 2005 presiahol 36 tisíc ton, objem vykládky dosiahol takmer 50 tisíc ton.

Pre osobnú železničnú dopravu sú na území mesta k dispozícii 4 zastávky: Brezno, Brezno-mesto, Brezno-Halný a BreznoRohozná (na trati č. 174). Snahou mesta v poslednom období je vytvoriť ťažisko osobnej železničnej i autobusovej dopravy v priestore železničnej stanice Brezno, ktorá je vo vzdialenosti približne 1200 m juhozápadne od centra mesta. Toto riešenie spôsobuje dopravný problém najmä vzhľadom na vzdialenosť tohto bodu od centra mesta a zvyšuje nároky na systém MHD. Aktuálna podoba územného plánu mesta odporúča umiestnenie centrálnej autobusovej a osobnej železničnej stanice v priestoroch dnešnej železničnej zastávky Brezno-mesto, v bezprostrednej blízkosti centra mesta. Vzhľadom na tieto skutočnosti by bolo nanajvýš žiadúce, aby mesto čo najskôr našlo vhodné a definitívne riešenie tejto situácie.

Nevýhodou polohy mesta Brezno je absencia kapacitnej dvojkolejnej železnice. Vzdialenosť mesta k dvojkolejnej elektrifikovanej železničnej trati č. 180 (Žilina – Košice) po železnici je cez Margecany 136 km, cez Banskú Bystricu, Hornú Štubňu a Vrútky 118 km.

Podľa grafikonu železničnej dopravy pre rok 2006 obsluhovalo železničnú stanicu Brezno 27 osobných vlakov a 2 rýchliky.

Osobná železničná doprava má pre Brezno väčší význam len v prímestskej preprave osôb medzi Banskou Bystricou a Breznom, resp. medzi Červenou Skalou a Breznom. V nadregionálnej osobnej doprave má železnica pre mesto zanedbateľný význam, nedostatočné železničné spojenie je kompenzované sieťou diaľkových autobusových liniek.

8.3 LETECKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Na území mesta je v súčasnosti poľnohospodárske letisko v časti Rohozná. Územný plán odporúča prebudovanie tohto letiska tak, aby bolo využiteľné pre malé dopravné lietadlá, ale letisko zatiaľ nemá úlohu v osobnej doprave. Najbližším letiskom s pravidelnou leteckou osobnou prepravou je letisko Poprad-Tatry, vzdialené od Brezna 80 km. Uvedené letisko poskytuje letecké spojenie na pravidelných linkách s Prahou a Londýnom. Letisko Sliač sa síce nachádza vo vzdialenosti len 55 km, ale v súčasnosti neposkytuje žiadnu pravidelnú leteckú dopravu.

9 VZDELÁVANIE

9.1 ÚVOD

Vzdelávanie obyvateľstva má nevyčísliteľný význam v každom meste. Podstatnú úlohu zohráva pri sociálnej integrácii človeka, v ekonomike je dôležitým faktorom zamestnanosti a má i politický rozmer. Je významným kultúrnym činiteľom, pomáha pri zachovaní a rozvoji kultúrneho dedičstva.

Vzdelanie je pre každého z nás veľkou výzvou. Je dôležité, aby sme v súčasnom a hlavne v budúcom prostredí vzdelanostnú úroveň systematicky zvyšovali.

Základné školstvo je vstupom do vzdelávacej sústavy, od jeho úrovne sa odvíja úroveň stredného a vysokého školstva. Materské školy podporujú osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej i estetickej. Rozvíjajú schopnosti a zručnosti, vytvárajú predpoklady ďalšieho vzdelávania. Školské kluby, základná umelecká škola a centrum voľného času garantujú zmysuplné voľno-časové aktivity detí, mládeže i dospelých.

9.2 ANALÝZA VONKAJŠIEHO A VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Vývoj spoločnosti 21. storočia stavia výchovu a vzdelávanie do novej pozície. Je vecou každej školy, akú stratégiu a taktiku zvolí, aby obstála v konkurenčnom prostredí nielen z pohľadu blízkeho okolia, ale aj vzdialenejšieho regiónu. Jedným z prostriedkov ako obstať v tomto procese je zorientovať sa v terajšej kvalite prostredia, akým rizikám sa postaviť a definovať, čo toto prostredie ovplyvňuje.

STEPE analýza

vonkajšieho prostredia škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta

Základným článkom vzdelávacieho systému je škola, ktorá ponúka každému jednotlivcovi ucelený a systematicky zostavený komplex vedomostí a zručností, potrebných pre základnú orientáciu človeka v živote i v meste, v ktorom žije. Pritom si treba uvedomiť, že chod škôl ovplyvňuje aj množstvo vonkajších faktorov, ktorým sa musí individuálne každá škola prispôsobiť, resp. ich eliminovať.

sociálne faktory	technologické
<ul style="list-style-type: none"> • klesajúci počet školopovinných detí • zvyšujúce sa nároky rodičov na edukačnú ponuku škôl a školských zariadení • dôraznejšie vyjadrovanie a presadzovanie názorov žiakov v rámci edukačného procesu • dostatočný výber a možnosti trávenia voľného času žiakov • možnosti výberu štúdia na stredných školách v meste • nárast počtu detí a žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a poruchami učenia 	<ul style="list-style-type: none"> • pomocou grantov modernizovať infraštruktúru škôl a školských zariadení • obnova a modernizácia interaktívnych systémov v školách a školských zariadeniach
ekonomické faktory	politické faktory

<ul style="list-style-type: none"> • nestabilita v cenách energií a služieb • všeobecný nárast cien, tovarov a služieb • viaczdrojové financovanie škôl a školských zariadení • možnosť získavania finančných prostriedkov z grantov, nadácií, 2% a pod. 	<ul style="list-style-type: none"> • viac kompetencií pre školy a školské zariadenia • sústavné a nesystémové zmeny v zákonoch • administratívne zaťaženie chodu škôl a školských zariadení • byrokratická záťaž učiteľov • nízky status učiteľského povolania
ekologické faktory <ul style="list-style-type: none"> • znížiť energetickú náročnosť budov – výmena okien, zateplenie • separácia školského odpadového materiálu • zapojenie do environmentálnych projektov • čistota okolia škôl 	

9.3 VÝCHODISKÁ PRE STRATEGICKÚ ČASŤ

Efektívny a moderný výchovno-vzdelávací proces, starostlivosť o budovy a areály škôl a školských zariadení patrí k súčasným prioritám mesta. STEPE i SWOT analýza je odrazom súčasného stavu škôl a školských zariadení v meste a zároveň východiskom pre skvalitňovanie edukačného procesu v budúcnosti. Z uvedeného vyplýva:

- sústavne zvyšovať kvalitu poskytovaného vzdelávania v školách, využívať alternatívne prvky, realizovať rôzne projekty na zlepšenie výchovno-vzdelávacieho procesu,
- podporovať informatizáciu škôl a školských zariadení, participovať na obnove a modernizácii interaktívnych systémov škôl a školských zariadení,
- podporovať systematické a zmysluplné vzdelávanie pedagogických zamestnancov,
- prehĺbovať a skvalitňovať spoluprácu škôl, vrátane iných subjektov v meste,
- zlepšiť technický stav školských budov, znížiť ich energetickú náročnosť,
- spolufinancovaním úspešných grantov prispieť k modernizácii infraštruktúry škôl a školských zariadení.

9.4 STRATEGICKÉ ZÁMERY

1. Kvalitné vzdelávanie pre všetkých

- vytvárať priaznivé prostredie v školách a školských zariadeniach,
- komplexne skvalitniť edukačný proces vrátane vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vzdelávania mimoriadne nadaných žiakov i žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia,

2. Školy a školské zariadenia 21.storočia

- konštituovať školy a školské zariadenia ako prosperujúce inštitúcie, efektívne využívajúce ľudské a materiálo-technické zdroje, moderné informačné technológie so zvyšujúcim sa trendom kvalitného edukačného procesu,

3. Revitalizácia infraštruktúry škôl a školských zariadení, rekonštrukcia budov a úprava vonkajších areálov

- skvalitňovať školskú infraštruktúru, postupne rekonštruovať budovy škôl a školských zariadení, upravovať ich areály.

10 ŠPORTOVÉ KLUBY A ODDIELY, OBČIANSKE ZDRUŽENIA

Šport v jeho najrôznejších podobách má v meste Brezno dlhú tradíciu a teší sa obľube obyvateľov. Mesto Brezno zabezpečuje rozvoj športu v jeho rekreačnej alebo výkonnostnej forme prostredníctvom odboru športu na mestskom úrade, príspevkovej organizácie technické služby, športových klubov a oddielov, školských zariadení, mimovládnych organizácií a záujmových združení.

10.1 ŠPORTOVÉ KLUBY A ODDIELY, OBČIANSKE ZDRUŽENIA

Športové kluby a oddiely, ktoré zabezpečujú činnosti v oblasti výkonnostného športu, sú samostatné právne subjekty so štatútom občianskeho združenia. Financovanie aktivít športových klubov je čiastočne zabezpečované z prostriedkov rozpočtu mesta Brezno na základe zmluvy o pridelení finančných prostriedkov formou dotácie v zmysle VZN č. 4/2013 na základe predloženej žiadosti o dotáciu. Ostatné finančné prostriedky potrebné pre zabezpečenie činnosti a prevádzky klubov pochádzajú z členských príspevkov, športových zväzov, súkromného sektora, grantových zdrojov, 2% z dane fyzických a právnických osôb a i.

Tabuľka č. 25: Prehľad aktívnych športových oddielov a klubov v meste Brezno k 1. 9. 2015

Názov, sídlo a kontakt
1, Hokejový klub Brezno, Zimný štadión Ladislava Horského, ŠLN 34, 977 01 Brezno
2, Stolný tenis MŠK Brezno, ŠLN 1, 977 01 Brezno
3, Atletický klub Mostáreň MŠK Brezno, Malinovského 11, 977 01 Brezno
4, Športový strelecký klub pri MŠK Brezno, MPČL 2174/41, 977 03 Brezno
5, Slovenský cykloklub Ďumbier, Fraňa Kráľa 4, 977 011 Brezno
6, Karate Klub Milana Piliara pri MŠK Brezno, TDH 443/31, 976 46 Valaská
7, Klub biatlonu - MŠK Brezno, Kukučínova 42, 977 01 Brezno
8, Miniatur golf klub Brezno (MTGK), Šramkova 6, 977 01 Brezno
9, Klub slovenských turistov TOMO Brezno, Fraňa Kráľa 2, 977 01 Brezno
10, Florbalový klub Brezno, 9.mája 4, 977 03 Brezno
11, VK MŠK Brezno, Černáková 8, 97701 Brezno
12, ŠK FLIPPER Brezno, MPČL 28, 977 03 Brezno
13, SKI ACADEMY - Adrián Bíreš, Vrbová 18, 977 01 Brezno
14, Horolezecký klub Ďumbier, ČSA 21, 977 01 Brezno
15, ZaBeR – združenie aktívnych Brežňanov, Kozmonautov 16, 977 01 Brezno
16, SVARUPA, Horná 47, 977 01 Brezno
17. Futbalový klub Brezno, Fraňa Kráľa 1, 977 01 Brezno
18. SKI CLUB 2003 Brezno, Železničná 7, 977 01 Brezno

10.2 KOMUNÁLNY ŠPORT – ŠPORT PRE VŠETKÝCH

Oblasť komunálneho športu – športu pre všetkých zabezpečujú odbor kultúry a športu na MsÚ, Technické služby Brezno, školy a školské zariadenia, športové kluby, mimovládne organizácie a

záujmové skupiny, ktoré organizujú príležitostné športové aktivity. Komunálny šport – šport pre všetkých je kategória športu, ktorý považujeme v porovnaní s výkonnostným za rekreačný alebo príležitostný, ktorý využíva a realizuje široká verejnosť bez rozdielu veku a potreby jeho formálneho zastrešovania a organizovania, prípadne ho praktizuje účasťou na organizovaných športových podujatiach pre verejnosť.

Tabuľka č. 26: Prehľad tradičných podujatí a príležitostných podujatí organizovaných v meste

Dlhodobé pravidelné podujatia				
Názov súťaže	Miesto	Organizátor	Obdobie	Užívatelia
Hokejbalová horehronská liga	aréna	OKŠ, TS	apríl - júl	verejnosť
Mestská bedmintonová liga	aréna	OKŠ, TS	apríl - júl	verejnosť
Mestská volejbalová liga mixov	telocvične	Volejbalový oddiel, OKŠ, TS	september - apríl	verejnosť
Plavecká a predplavecká príprava	plaváreň	OKŠ, TS	marec - jún	MŠ, ZŠ, SŠ
Školička korčuľovania	aréna	OKŠ, TS	október - marec	MŠ
Tradičné podujatia				
Názov súťaže	Miesto	Organizátor	Obdobie	Užívatelia
Športová olympiáda MŠ	aréna	OKŠ, TS	máj	MŠ
Školy v pohybe	telocvične	OKŠ, TS, ZŠ, SŠ	máj	ZŠ, SŠ
Beh olympijského dňa	MFŠ Brezno	Atletický klub, OKŠ, TS	jún	MŠ, ZŠ, SŠ
Korčuľovanie s Mikulášom	aréna	OKŠ, TS	december	verejnosť
Cesta rozprávkovým lesom	Brezno	Turistický oddiel, OKŠ, TS	máj	verejnosť
Medzinárodný in line hokejový turnaj	aréna	Hokejový klub, p. Cpin, OKŠ, TS	apríl	športové kluby
In line hokejový turnaj mládeže	aréna	OKŠ, TS, p. Gierl	máj	športové kluby
Výstup na Ďumbier	mimo mesta	Klub turistov, OKŠ, TS	máj	verejnosť
Míľa pre mamu	Nám. M. R. Štefánika	Sniečko centrum o. z, OKŠ, TS	máj	verejnosť
Beh nočným Breznom	Nám. M. R. Štefánika	ZaBeR o.z., OKŠ, TS	august	verejnosť
Plavecké preteky	Plaváreň Brezno	ŠK Flipper, TS	marec, jún	športové kluby
Hokejový turnaj neregistrovaných	Aréna	OKŠ, TS, Hokej. klub	marec	verejnosť
Minigolfový turnaj	Minigolfové ihrisko	Miniatur golf	august	športové kluby
Rodinný cyklovýlet (Sihla)	Brezno	Cykloklub	júl	verejnosť
Atletické preteky	MFŠ Brezno	Atletický klub, OKŠ	september	ZŠ, SŠ
Majstrovstvá stredoslovenského atletického	Brezno	Atletický klub, OKŠ	október	športové kluby

zväzu (cezpoľný beh)				verejnosť
Príležitostné podujatia				
Názov súťaže	Miesto	Organizátor	Obdobie	Užívatelia
Futbalový turnaj	aréna, viacúčelové ihrisko	OKŠ, TS	priebežne	verejnosť, športové kluby
Volejbalový turnaj	viacúčelové ihrisko	OKŠ, TS, Volejbalový klub	priebežne	verejnosť, športové kluby
Tenisový turnaj	tenisové kurty	OKŠ, TS, občianske združenia	priebežne	verejnosť
Minicyklomaratón	korčuliarsky okruh	MŠ, OKŠ	priebežne	MŠ
Hokejové turnaje	aréna	Hokejový klub	priebežne	športové kluby
Florbalový turnaj	aréna	Florbalový klub, TS, OKŠ	priebežne	športové kluby

Zdroj: TS Brezno, odbor športu a kultúry, športové kluby a mimovládne organizácie so sídlom v meste Brezno, 2015

10.3 MATERIÁLNO-TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE ŠPORTU V MESTE BREZNO

Materiálno-technické zabezpečenie športu na jeho výkonnostnej alebo komunálnej úrovni si vyžaduje primerané materiálno-technické zabezpečenie, ktoré zároveň zvyšuje atraktivitu športu pre jeho užívateľov. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že opotrebenie a úroveň niektorých športovísk v meste Brezno je značná, čo môže mať za následok znižovanie atraktivity športovísk a športu. Tento stav môžeme na Slovensku považovať za všeobecný. Je dôležité, aby sa v meste venoval športovej infraštruktúre osobitný význam, ktorý je nevyhnutný pre organizovanie športových súťaží a podujatí a zvýšenie atraktívnosti

11 KULTÚRNE TELESÁ, OBČIANSKE ZDRUŽENIA

Mesto Brezno má vzhľadom na svoje administratívno-správne postavenie a geografickú polohu v porovnaní s inými sídlami špecifický kultúrny model so štandardom kultúrnej vybavenosti. Buduje sa viac rokov a odvíja sa od kultúrnej úrovne obyvateľstva, tradícií, ale predovšetkým od spoločensko-ekonomického potenciálu a materiálno-technického vybavenia kultúrnych zariadení. Podľa pamiatkového úradu Slovenskej republiky, ktorý vytvoril zoznam kultúrnych pamiatok na Slovensku, v meste Brezno sa nachádza 48 kultúrnych pamiatok.

11.1 KULTÚRNE TELESÁ, OBČIANSKE ZDRUŽENIA

Na území mesta pôsobí v oblasti kultúry viac subjektov s rôznou organizačno-právnou formou, materiálnymi a finančnými podmienkami pre činnosť. Na spektre kultúrnej ponuky participujú organizácie, ktoré z hľadiska zdroja financovania môžeme rozdeliť do nasledovných skupín:

- Rozpočet mesta: Mestský úrad a
- Technické služby Brezno

Základnými organizačnými jednotkami podieľajúcimi sa na rozvoji mestskej kultúry sú odbor kultúry a športu na MsÚ, Technické služby Brezno, noviny MY Horehronie, dvojtyždenník BREŽŇAN a Turisticko-informačná kancelária.

Z mestského rozpočtu s príspevkom štátu je financované aj mimoškolské vzdelávacie zariadenie s kultúrnym poslaním – Centrum voľného času, významnou inštitúciou je školské zariadenie – Základná umelecká škola, ktorá sa podieľa na mestskej kultúre a organizácii koncertov a výstav a taktiež DENNÉ CENTRUM PRAMEŇ – zariadenie klubového typu, v ktorom sa stretávajú občania mesta a okolia v dôchodcovskom veku. V centre pracujú krúžky aj umeleckého zamerania (spevácky, divadelný, tanečný, výtvarný) a aktívne sa zapájajú do kultúrneho a spoločenského života v meste.

Organizácie financované z rozpočtu VÚC

HOREHRONSKÉ MÚZEUM – príspevková organizácia Banskobystrického samosprávneho kraja okrem zbierkovej a výskumnej činnosti prispieva do spektra kultúrnej ponuky i poskytovaním kultúrnych služieb a realizovaním kultúrnych aktivít (výstavy, expozície, podujatia). Organizácia sa podieľa organizátorskou a koncepciou prácou na príprave a realizácii pravidelných alebo príležitostných podujatí. Materiálno-technické vybavenie tvoria 3 objekty v správe múzea (Nám. Štefánika 13, Rázusova 17 a 20), objekt radnice je prenajatý mestom.

Organizácie financované zo súkromných zdrojov

Spektrum participantov na mestskej kultúre dopĺňa aj tretí sektor so svojimi organizáciami a aktivitami. Tento v našom meste plní funkciu doplnkových alternatívnych kultúrnych produktov.

Tabuľka č. 27: Prehľad aktívnych kultúrnych kolektívov a občianskych združení v meste Brezno k 1. 5. 2015

Názov, sídlo a kontakt
1, Folklórny súbor Mostár, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
2, Detský folklórny súbor Šťastné detstvo, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
3, Dychový orchester mesta Brezno, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
4, Spevácky zbor mesta Brezno, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
5, Divadelný súbor Jána Chalupku mesta Brezno, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
6, Country skupina Vodopád, 9.mája 7, 977 03 Brezno
7, Tanečno-športový krúžok AJKA, MPČL 38, 977 01 Brezno
8, NAIRAM – obč.združenie, M.R.Štefánika 16, 977 01 Brezno
9, ZaBeR – združenie aktívnych Brežňanov, Kozmonautov 16, 977 01 Brezno
10, Mladí matičiari, Nám.gen.M.R.Štefánika 55, 977 01 Brezno
11, Skupina historického šermu BEREZUN, ČSA 20, 977 01 Brezno
12, Dychová hudba MOSTÁRENKA, Švermova ul. 7, 977 01 Brezno
13. CHRÁMOVÝ ZBOR APOŠTOLA PAVLA, Doc.Ing. Milan Pivovarčí CSc., 048/611 20 18

11.1.1 Kultúrne telesá, občianske združenia

Brezno je mesto s vysokým kultúrnym potenciálom a všeobecne známe ako mesto s bohatou kultúrnou minulosťou, ale aj súčasnosťou. Každoročne sa tu organizujú rôzne tradičné podujatia, ktoré sa konajú počas celého roka, ako aj príležitostné podujatia, ktoré sa tešia diváckemu záujmu.

Tabuľka č. 28: Prehľad tradičných podujatí organizovaných mestom

Pravidelné každoročné podujatia				
Názov podujatia	Miesto	Organizátor	Obdobie	Užívatelia
KRNOHY	Brezno - Vagnár	OZ Jasienok, OKŠ, TS	február	verejnosť
MORENA, MORENA...	Námestie	OKŠ, DFS Šťastné detstvo	marec	verejnosť
ĎUMBIERFEST	Kino Mostár	OZ NAIRAM, OKŠ	apríl	verejnosť
STAVANIE MÁJA	Námestie	OKŠ, Lesy mesta Brezno,	apríl	verejnosť
DNI MESTA BREZNA	Námestie, kino, ZUŠ	OKŠ, TS	máj	verejnosť
BOMBUROVA ŠABĽA	Synagóga	OKŠ, TS	máj - jún	verejnosť
BREZNIANSKE KULTÚRNE LETO	Námestie, dom kultúry, Synagóga...	OKŠ, TS	jún - septemb er	verejnosť
PREMIETAJ AJ TY	Synagóga	OKŠ, TS	jún	verejnosť
LETNÉ KINO	park	OKŠ, TS	júl - septemb er	verejnosť
ROZLÚČKA S LETOM	Brezno	Lesy mesta Brezno, OKŠ, TS	septemb er	verejnosť
Divadelná Chalupka	Dom kultúry, Synagóga, školy, obce	SOS, OKŠ, TS, DSJCH,	septemb er	verejnosť
DEŇ CESTOVNÉHO RUCHU	Brezno	OKŠ, TIK	septemb	verejnosť

			er	
HOREHRONSKÉ SLÁVNOSTI ZBOROVÉHO SPEVU	Dom kultúry, kostoly, Ďumbier	OKŠ, TS, OZ SZMB	október (každé 2 roky)	verejnosť
CHALUPKOVO BREZNO	Dom kultúry, Gymnázium, HA, Synagóga, ZUŠ	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu, OKŠ + TS	október	učiteľská verejnosť
PROJEKT 100	Kino Mostár	OKŠ, TS	november - december	verejnosť
PODSTAVEKOVA HELIGÓNKA	Kino Mostár	Berčíkovci, OKŠ, TS	november	verejnosť
PRÍCHOD MIKULÁŠA	Námestie	OKŠ, TS	december	verejnosť
ADVENTNÉ NEDELE	Námestie	OKŠ, TS	december	verejnosť
ČAS RADOSTI VESELOSTI	Dom kultúry, námestie	OKŠ, TS	december	verejnosť
PRODUKCIA KINA MOSTÁR	Kino Mostár	OKŠ, TS	priebežne	verejnosť

Tabuľka č. 29 Prehľad príležitostných podujatí organizovaných mestom

Príležitostné podujatia				
Názov podujatia	Miesto	Organizátor	Obdobie	Užívatelia
Podujatia pre školské zariadenia	kino	OKŠ, TS	priebežne	MŠ,ZŠ,SŠ
koncerty	Dom kultúry	OKŠ, TS	priebežne	verejnosť
Divadelné predstavenia	Dom kultúry	OKŠ, TS	priebežne	verejnosť
Výstavy	Kino Mostár, Synagóga	OKŠ, TS	priebežne	verejnosť

11.1.2 Materiálno-technické zabezpečenie kultúry v meste Brezno

Z hľadiska materiálno-technického vybavenia organizácií podieľajúcich sa na mestskej kultúre chýba v meste koncertná sieň a väčšie výstavné priestory. Na tieto účely sa najmä v letnom období využíva budova Synagógy. Na organizovanie divadelných predstavení a filmových produkcií sa v meste Brezno využíva Dom kultúry s jednou sálou, ktorý už dlhodobo nespĺňa moderné a dostatočné technické vybavenie sály. Klubové priestory už taktiež plne nevyhovujú požiadavkám dnešnej doby.

12 PROSTREDIE PRE ŽIVOT A BÝVANIE

12.1 MESTSKÁ ZELEŇ

Mestská zeleň (urbánna vegetácia) je významným prírodným komponentom miest, kde plní mnoho užitočných ekologických, environmentálnych a sociálnych funkcií. Týmto pojmom označujeme dreviny, byliny, tráv a ich spoločenstvá, vyvinuté na určitej ploche buď prírodným spôsobom, alebo zámerným, cieľavedomým založením a usmerňovaním človekom, prednostne plniace verejnoprospešné funkcie (VZN 79/2003). Zeleň tvorí organickú súčasť vnútornej štruktúry sídla a v okrajových častiach zasa pôsobí ako integrujúci činiteľ sídla a okolitej krajiny. Plochy zelene sú významným mestotvorným a prostredie zlepšujúcim prvkom.

Mesto Brezno má spracovanú územnoplánovaciu dokumentáciu na úrovni sídelného útvaru a zón, t. j. Územný plán mesta a územné plány zón (vrátane zmien a doplnkov) z roku 2001. Podrobnosti správy a údržby verejnej zelene a ochrany drevín verejnej zelene, podrobnosti jej vykonávania v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja s cieľom prispieť k zachovaniu a rozvoju verejnej zelene a tým k vytváraniu podmienok zvyšujúcich kvalitu života obyvateľov v mestskom prostredí ustanovuje všeobecne záväzné nariadenie mesta Brezna č. 4/2015, na ktorom sa poslanci mestského zastupiteľstva uzniesli v marci 2015. V prílohe tohto nariadenia sú zadefinované kosné plochy mesta, určené a vymedzené podľa Dokumentu starostlivosti o dreviny v meste Brezno.

Tabuľka č. 30 Kosné plochy v meste

Výmera celkom:	59,4638 ha
Členenie podľa urbanizovaných plôch	
1. Štvrť L. Novomestského	
• plocha ohraničená obytnými domami č. 33-29, 28-26, 25-22, 21-18	2, 0805 ha
• plocha ohraničená obytnými domami č. 15-9, 7-1, kotolňa, bývalý bitúnok	2, 5461 ha
• zelené plochy popri Hrone od mosta po garáže na sídlisku „Západ“	0, 1820 ha
• zelené plochy pred zimným štadiónom	0, 9032 ha
Celkom	5, 7118 ha
2. Ul. F. Kráľa	
• plocha ohraničená dom dôchodcov, obchod (M – Market) obytné domy č. 13-11, 9-7, 5-3, garáže	2, 0896 ha
3. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami F. Kráľa, L. Sáru, Švermova, Dr. Clementisa	0, 9450 ha
• zelená plocha popri štadióne po cestu I/66	0, 0876 ha
• zelená plocha so záhonom na ulici F. Kráľa	0, 0734 ha
Celkom	1,1060 ha

4. Zelené plochy	
• Billa - okolie	0,3220 ha
• zelené plochy popri ceste od Ul. L. Sáru	0,0495 ha
• po ulicu F. Kráľa	
Celkom	0,3715 ha
5. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami F.Kráľa, ČSA, Krčulova, Dr. Clementisa	2, 6173 ha
• „Margitin“ park (Ul. ČSA)	0, 7443 ha
• zelená plocha popri parku	0, 1800 ha
Celkom	3,5416 ha
6. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Dr. Clementisa, L. Sáru, Švermova, Krčulova	1,1414 ha
• zelené plochy popri ceste na Švermovej ulici	0,0436 ha
Celkom	1,1850 ha
7. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami ČSA, Krčulova, Malinovského, po chodník k internátu Hotelovej akadémie	2, 9185 ha
• zelené plochy popri ceste I/66	0, 1453 ha
Celkom	3,0638 ha
8. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Malinovského, Krčulova, Fučíkova, Sládkovičova	0,8802 ha
9. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Malinovského, Sládkovičova, Fučíkova, Laskomerského	0,8124 ha
• parčík Laskomerského	0,0170 ha
Celkom	0,8294 ha
10. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Fučíkova, Krčulova Švermova, Sládkovičova	0,6694 ha
11. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Fučíkova, Sládkovičova, Švermova, Laskomerského	0,6572 ha
12. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Švermova, F. Kráľa, Nálepko, Sládkovičova	2,4190 ha
• zelená plocha popri chodníku	0,1423 ha
Celkom	2,5613 ha
13. Dvor	
• plocha ohraničená ulicami Nálepko, F. Kráľa, Jilemnického, Sládkovičova,	1,4228 ha

Hronská	
14. Ul. Švermova	
• zelené plochy popri komunikácii	0,4421 ha
15. Plochy zelene	
• parčík pri spojenej škole	0,1523
• zelené plochy popri komunikácii na ulici B. Němcovej	0,1302
Celkom	0,2825 ha
16. Plochy zelene	
• okolie klubu na Hvezdoslavovej ulici	0,2787 ha
• popri komunikácii na Pionierskej ulici v okolí ZŠ II	0,0219 ha
• popri chodníku na Švermovej ulici	0,0420 ha
Celkom	0,4011 ha
17. Plochy zelene	
• na detskom dopravnom ihrisku	0,9709 ha
• svah od Gemzického po Baldovský most	0,2490 ha
Celkom	1,2199 ha
18. Plochy zelene	
• Ul. Rázusova	0,3558 ha
19. Plochy zelene	
• popri komunikácii na Štúrovej ulici	0,1738 ha
• popri komunikácii na Šramkovej ulici	0,0861 ha
Celkom	0,2599 ha
20. Plochy zelene	
• Ul. Černáková	0,3771 ha
21. Plochy zelene	
• Ul. Jilemnického	0,0327 ha
• Ul. Hronská	1,1759 ha
• Ul. NDH	0,7056 ha
Celkom	1,9142 ha
22. Plochy zelene	
• park Nám. M.R.Štefánika	0,8024 ha
• ostatná zeleň na námestí	0,1176 ha
• Ul. Chalupkova	0,0299 ha
• Ul. Záhradná	0,0510 ha
Celkom	1,0009 ha

23. Plochy zelene	
• Ul. Sekurisova	0,2339 ha
• Ul. ČSA	1,5276 ha
• Ul. Hradby	0,4428 ha
• nový cintorín	0,0191 ha
Celkom	2,2234 ha
24. Plochy zelene	
• nábrežie J. Čipku	0,0302 ha
• Ul. Kuzmányho	0,0606 ha
• Ul. Lichardova	0,0362 ha
• ČOV	0,0417 ha
• Ul. Brezenská	0,0600 ha
• Ul. Pod Hôrkou	0,0519 ha
Celkom	0,2806 ha
25. Plochy zelene	
• park pri NsP Brezno a plocha okolo komunikácie k NsP	3,0000 ha
• pred oplotením kasární	0,5280 ha
• popri oplotení kasární smerom k Murínovi	0,1068 ha
• parcela č. KN 612/1	0,2244 ha
• Banisko a okolie	1,1014 ha
• zelená plocha popri chodníku ku Tescu	0,0290 ha
Celkom	4,9896 ha
26. Plochy zelene	
• Mýto - kyslá	0,1891 ha
• Mýto - odpočívadlo	0,0264 ha
Celkom	0,2155 ha
27. Plochy zelene	
• Podkoreňová (okolo komunikácie a parčík)	0,6680 ha
• Krtičná - pomník	0,2703 ha
• Lúčky – vojnový hrob	0,0030 ha
Celkom	0,9413 ha
28. Plochy zelene	
• park Bujakovo	0,0323 ha
• Predné a Zadné Halny (kosné ostrovčeky okolo hl. cesty)	0,4247 ha
• Ul. Glianska	0,8119 ha
Celkom	1,2689 ha
29. Plochy zelene	
• Mazorníkovo	7,4343 ha
• Ul. M. Benku (detské zariadenie)	0,0225 ha

• Ul. Mládežnícka	1,0174 ha
Celkom	8,4742 ha
30. Plochy zelene	
• veľká železničná stanica	0,1338 ha
• kompostáreň	0,7910 ha
• plocha sanovanej skládky	4,1500 ha
Celkom	5,0748 ha
31. Plochy zelene (ostatné miestne komunikácie okolo ktorých sa kosí)	
• Ul. Pestovateľská – Lúčky	1,2000 ha
• Ul. Budovateľská (úsek od garáží po mostík)	0,0100 ha
• Ul. Poľná (po oboch stranách)	0,0220 ha
• Ul. Jelšová (po oboch stranách)	0,5300 ha
• Ul. Potočná (len na začiatku a na konci ulice)	0,0500 ha
• Hliník (po oboch stranách)	0,1560 ha
• Dvoriská (po oboch stranách)	0,1600 ha
• Kozlovo od prepojky Padličkovo	0,7600 ha
Celkom	2,8880 ha
32. Plochy zelene	
• vodojem Podkoreňová	0,1343 ha
• pramene Podkoreňová	0,2000 ha
• ČOV Podkoreňová	0,0500 ha
• Nový cintorín - vedľajšia plocha	0,1044 ha
• Starý cintorín – voľné plochy	1,2400 ha
• Bujakovo cintorín – voľné plochy	0,3400 ha
• Bujakovo – detské ihrisko	
pás pri ceste	
• „Kapustnisko“ – nové DZ	0,5823 ha
• Ul.9.mája – knižnica v objekte MŠ	0,1134 ha
Celkom	2,7644 ha

12.1.1 Správa a údržba plôch verejnej zelene

Správca Technické služby Brezno zabezpečuje a vykonáva najmä:

1. Kosenie a zber trávy na všetkých kosných plochách verejnej zelene mesta (tabuľka č. 30) a na plochách zelene tráv pozemkov vo vlastníctve mesta susediacich s plochami pre účel predškolskej a školskej výchovy mládeže, pred kvitnutím trávneho krytu a v takej početnosti opakovaní v roku tak, aby bola zabezpečená eliminácia stavu zvyšovania a rozptylu peľových kontaktných a alergénov tráv v ovzduší v priebehu. v kalendárneho roku minimálne 1x v mesiaci máj, 2x v období mesiacov jún až august , pričom sa ale zohľadňuje aktuálny porastový stav tráv a aktuálne klimatické pomery so zreteľom na cieľový stav že výška trávneho porastu nesmie pred kosením presiahnuť viac ako 35 cm.
2. Pravidelné zalievanie a zavlažovanie trávnych plôch

3. Odstraňovanie invázných druhov rastlín¹³⁾ a to minimálne .4x v priebehu vegetačného obdobia roka na plochách verejnej zelene s dôrazom na rastlinné druhy¹⁴⁾:
  - pohánkovec japonský (Fallopia japonica)
  - pohánkovec český (Fallopia xbohemica)
  - pohánkovec sachalinský (Fallopia sachalinensis)
  - boľševník obrovský (Heracleum mantegazzianum)
  - netýkavka žliazkatá (Impatiens glandulifera)
  - zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis)
  - zlatobyľ obrovská (Solidago gigantea)
4. Spôsoby¹⁵⁾ odstraňovania invázných druhov rastlín drevín, v početnosti opakovaní dosiahnutia cieľa úplného potlačenia ich rastu a ich odstránenia z porastu sa určujú ako:
  - mechanické (napr. orba, pastva, kosenie, vytrhávanie, vykopávanie, sekanie, orezávanie),
  - chemické podľa pokynov určených výrobcom cieleného prípravku,
  - kombinované (mechanické a chemické)

12.1.2 Maloplošné chránené územia (MCHÚ)

V katastri mesta Brezna sa nachádzajú:

1. Prírodná rezervácia **Rohozníanska jelšina**: PR je vyhlásená na ochranu horských jelšín v Horehronskom podolí, dôležitých z vedeckovýskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.
2. Prírodná rezervácia **Horné lazy**: územie predstavuje južne exponované, strmé skalné stráne charakteru krovinatej lesostepi s výskytom viacerých teplomilných rastlinných a živočíšnych druhov, z ktorých niektoré sú pri okraji svojho rozšírenia. Dôkaz šírenia sa xerothermných prvkov vysoko na Pohronie.
3. Prírodná rezervácia **Breznianska skalka**: ochrana fyto geograficky a dendrologicky významnej lokality duba zimného (Quercus petraea) v zachovalej porastovej formácii na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.
4. **Chránené stromy**
Chránené stromy sú v zmysle zákona č. 543/2002 kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Môže ich vyhlásiť príslušný krajský úrad životného prostredia všeobecne záväznou vyhláškou. V katastri mesta Brezna sa nenachádzajú žiadne chránené stromy.

12.1.3 Veľkoplošné chránené územia

Najvýznamnejším chráneným územím, ktoré zasahuje (a nepriamo i výrazným spôsobom ovplyvňuje život v Brezne) i do katastra mesta, je Národný park Nízke Tatry. V roku 1978 bol nariadením vlády SSR Č. 119/1978 Zb. vyhlásený Národný park Nízke Tatry na rozlohe 81.095 ha a pre jeho ochranu aj

¹³⁾ § 7 ods. 4) zák. NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v zmysle neskorších predpisov.

¹⁴⁾ Vyhl. MŽP SR č. 24/2003 Z. z. (príloha 2 - zoznam invázných druhov rastlín) ktorou sa vykonáva zák. NR SR

č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

¹⁵⁾ Vyhl. MŽP SR č. 24/2003 Z. z. (príloha 2 – spôsoby odstraňovania invázných druhov) ktorou sa vykonáva zák. NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

ochranné pásmo v rozsahu 123.990 ha. V roku 1978 bol vyhláškou Č. 120/1978 Zb. Ministerstva kultúry SSR vydaný Štatút národného parku, v ktorom boli určené podmienky jeho ochrany. V roku 1997 nariadením vlády SR Č. 182/1997 Z. z. boli novelizované hranice národného parku. Podľa tejto úpravy sa znížila výmera vlastného územia národného parku na 72.842 ha a ochranného pásma na 110.162 ha. Vlastné územie Národného parku Nízke Tatry sa skladá z dvoch samostatných častí - Ďumbierskej a Kráľovochoľskej časti.

Katastrálne územie Brezna je súčasťou Ďumbierskej časti a na jej rozlohe sa podieľa 1701 ha, čo je 2,3 % z rozlohy vlastného národného parku a 13,9 % z rozlohy územia obce. Do ochranného pásma národného parku bola začlenená severná časť k. ú. od rieku Hrona s výmerou 3210 ha sa na rozlohe ochranného pásma národného parku podieľa 2,9 % a na rozlohe riešeného územia 26,3 %. Na území národného parku (jadrové územie) boli vymedzené krajinné priestory 1 a 2 a v území ochranného pásma krajinný priestor 3.

Do katastrálneho územia Brezna územne zasahujú krajinné priestory 1.2., 1.3., 1.4., 3.3., 3.5., 3.7. a 3.8. Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny na území národného parku platí 3. stupeň ochrany, v ochrannom pásme 2. stupeň. V týchto územiach sa od orgánov ochrany prírody vyžaduje súhlas na vybrané činnosti vzťahujúce sa k využívaniu územia. V blízkom okolí mesta Brezno (južne) sa nachádza Chránená krajinná oblasť Poľana, ochranné pásmo národného parku Muránska planina a národná prírodná rezervácia Dobročský prales.

12.1.4 NATURA 2000

je sústava chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

- smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive);
- smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive)

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, **SPA**) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;
- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, **SAC**) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Do katastra mesta Brezno zasahujú Územia európskeho významu:

- Horné lazy: 2 chránené biotopy, 2 chránené druhy
- Ďumbierske Nízke Tatry: 27 chránených biotopov, 34 chránených druhov
- Alúvium Hrona: 7 chránených biotopov, 15 chránených druhov

V okrese Brezno sa nachádza ďalších 14 ÚEV.¹⁶

¹⁶ <http://atlas.sazp.sk/euvyz/>

12.1.5 Chránené vtáče územia (CHVÚ)

Do katastra mesta Brezno zasahuje CHVÚ Nízke Tatry. Na tomto území je zakázané vykonávať rámcovo 17 rôznych činností. Do katastra mesta Brezno zasahujú taktiež ďalšie dve CHVÚ: CHVÚ Muránska planina a Stolické vrchy a CHVÚ Poľana.¹⁷

Kvalita životného prostredia obyvateľov má priamy vplyv na potenciál hospodárskeho rozvoja regiónu, v ktorom žijú (anaopak). Preto medzi najdôležitejšie úlohy samosprávy musí patriť i vytváranie dobrých podmienok pre kvalitné životné prostredie. Ochranu životného prostredia mesto zabezpečuje prostredníctvom odboru životného prostredia a stavebného poriadku Mestského úradu Brezno. Z hľadiska možností mesta priamo zasahovať do rozvoja životného prostredia v meste prisudzuje súčasný legislatívno-právny stav v SR najdôležitejšie úlohy týmto oblastiam technickej a environmentálnej infraštruktúry: odpadové hospodárstvo, zásobovanie teplom, zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie odpadových vôd. V oblasti odpadového hospodárstva mesto Brezno zabezpečuje spracovanie odpadu vlastnou príspevkovou organizáciou, zabezpečujúcou odvoz a ukladanie komunálneho odpadu pre obyvateľov Brezna. Mesto má dobre rozvinutý systém zhodnocovania odpadov s predpokladmi pre ďalší rozvoj.

V oblasti technickej infraštruktúry má mesto Brezno rozpracované viaceré návrhy projektov a komplexných odporúčaní pre ďalší rozvoj najmä tepelného a vodného hospodárstva, týkajúce sa najmä plynofikácie, protipovodňovej ochrany a dostavby vodovodu.

Možnosti samosprávy ovplyvňovať rozvoj ostatných oblastí environmentálnej a technickej infraštruktúry sú viac obmedzené a upriamujú sa skôr na nepriame ekonomické nástroje.

12.2 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

12.2.1 Úrady a inštitúcie

Brezno je okresným mestom a administratívnym centrom regiónu, v meste má sídlo viacero verejných inštitúcií, ktoré zabezpečujú výkon štátnej správy v ich pôsobnosti.

Verejné inštitúcie so sídlom v Brezne – údaje k 30.9.2015	
Názov a sídlo úradu	Adresa
Okresný úrad Brezno	Nám. gen. M: R. Štefánika 40
Daňový úrad, pobočka Brezno	Laskomerského 14
Okresná prokuratúra Brezno	Boženy Němcovej 3
Okresné riaditeľstvo Hasičského a Záchranného zboru Brezno	Rázusova 18
Okresné riaditeľstvo Policajného zboru SR v Brezne	Mostárenská 13
Obvodné oddelenie Policajného zboru SR v Brezne	Švermova 1
Okresný súd Brezno	Kuzmányho 4
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	Rázusova 40
DSS LUNA	Fraňa Kráľa 23
Špecializované zariadenie KOTVA	Predné Halny 39
Nemocnica s poliklinikou Brezno, n.o.	Banisko 1

¹⁷ 156 <http://atlas.sazp.sk/vtacieuzemia/>

Mestský úrad - rozpočtové organizácie zriadené mestom (ZŠ s MŠ, ZUŠ, CVČ) - príspevková organizácia Technické služby Brezno	Nám. gen. M. R. Štefánika 1 Rázusova 15
Lesy mesta Brezno, s.r.o. – obchodná spoločnosť so 100 %-tnou majetkovou účasťou mesta	Nám. gen. M: R. Štefánika 20

Zdroj: internet

Pozn.: MsÚ Brezno je aj sídlom spoločného obecného úradu pre oblasť stavebníctva pre 14 obcí

12.2.2 Služby

Ponuka služieb je v Brezne rozložená nerovnomerne, na sídliskách je počet a skladba služieb menšia ako v centrálnej mestskej zóne. Základnú vybavenosť mesta tvoria predovšetkým obchody s potravinami a malé zariadenia pohostinstva, ktoré sa nachádzajú vo všetkých obytných územiach mesta, v kapacitách väčšinou zodpovedajúcich kumulácii bývajúceho obyvateľstva. Nedostatok pestrejšej ponuky vybavenosti je predovšetkým mimo centrálnej mestskej zóny.

Vyššia občianska vybavenosť, zameraná na administratívu, obchod, služby, ubytovanie a stravovanie je sústredená predovšetkým v priestoroch centrálnej mestskej zóny, odtiaľ sa ďalej kumuluje k centráram jednotlivých obytných súborov. Sortiment a kapacity zariadení v centre mesta sú dostatočné potrebám obyvateľov mesta a jeho záujmového územia.

V Brezne sú pre občanov k dispozícii nasledujúce služby:

- COOP Jednota Brezno, SD
- nákupné strediská a supermarkety (Point, Kaufland, Lidl, Tesco, Billa, CBA), množstvo predajní s potravinárskym, nepotravinárskym a zmiešaným sortimentom, viacero stravovacích a ubytovacích zariadení, čerpacích staníc, predajní a servisov vozidiel.
- 2 mestské tržnice (mesto, sídlisko Mazorníkovovo)
- 4 kostoly,
- pošty (Boženy Němcovej, MPČL),
- súkromné domy smútku („Haluška“, „IRIS“),
- mestské priestory poslednej rozlúčky so zosnulým občanom mesta Brezna,
- cintoríny,
- sobášna sieň na Mestskom úrade Brezno.

Mesto Brezno je vlastníkom viacerých objektov občianskej vybavenosti:

- Mestská tržnica,
- verejné WC,
- cintoríny,
- Mestský dom kultúry
- administratívne budovy MsÚ,
- školské, kultúrne a športové objekty
- mestský park

12.2.3 Bývanie

Zoznam nájomných bytov vo vlastníctve mesta Brezna ku dňu 31.10.2015				
Fučíkova č. 1	24			
MPČĽ 2165/2	23			
Predné Háľny č.3,7	4			
Lichardova č. 4	2			
Cintorínska č. 9	1			
SNP č. 11	4			
Osada Hlavina	18			
Nálepkova č. 1194/11	39			
Fraňa Kráľa č. 1 služobný	1			
Švermova č. 7 služobný	1			
Pionierska č. 2 služobný	2			
Pionierska č. 4 služobný	1			
Spolu vo vlastníctve Mesta Brezna:	120			
Nepredané byty v spoločenstvách				
Malinovského č. 15,28	1			
Fučíkova č. 17	1			
Krčulova č. 7	1			
Fraňa Kráľa č.3,5	12			
Fraňa Kráľa č. 11,13	8			
9. mája č. 24,26,31	3			
Rázusova č. 53,55	1			
Spolu byty v spoločenstvách:	27			
Spolu všetkých:	147			

Poznámka:

MPČĽ 2165/2 - 23 bytov z toho: 3 byty jednoizbové, 16 bytov dvojizbových, 4 byty trojizbové

Nálepkova 1194/11 - 39 bytov z toho: 34 bytov jednoizbových, 1 byt jednoizbový bezbarierový, 4 byty dvojizbové

12.2.4 Priority

V ďalšom období je potrebné:

1. Spracovať nový UPN mesta ako základný strategický dokument rozvoja mesta
2. Priebežne zisťovať a vyhodnocovať požiadavky občanov na riešenie bytovej otázky (množstvo, veľkosť a štandard bytov).
3. Realizovať výstavbu 100 - 200 mestských bytov nižšieho štandardu v období 2012 – 2020.
4. Na základe záujmu investorov zabezpečiť: obstaranie územnoplánovacej dokumentácie, koordinovanie aktivít pri zabezpečovaní pozemkov, koordinovanie aktivít pri budovaní technickej infraštruktúry, koordinovanie vybudovania miestnych komunikácií, verejného osvetlenia, vodovodu a kanalizácie.
5. Vykonať energetickú certifikáciu mestských bytových domov.
6. Spracovať dlhodobý plán obnovy mestských bytových domov.
7. Spracovať pasportizáciu detských ihrísk, tiež plán budovania a údržby detských ihrísk (zamerať sa na budovanie ohradených, kvalitne vybavených centrálnych detských ihrísk so zabezpečením údržby a správcovstva).
8. Spracovať Program údržby a kultivácie mestskej zelene, vrátane zelene cintorínov.
9. Rekonštruovať zasadacie priestory MsZ v administratívnej budove MsÚ na Nám. gen.M. R. Štefánika č. 3
10. Zmodernizovať prípravné priestory sobášiacich a členov ZPOZ-u

13 SOCIÁLNE SLUŽBY A OBLASŤ ZDRAVOTNÍCTVA

Mesto Brezna v oblasti poskytovania sociálnych služieb pracuje s piatimi cieľovými skupinami, ktoré zahŕňajú všetky kategórie obyvateľstva:

1. seniori
2. ťažko zdravotne postihnutí
3. rodina, deti a mládež
4. občania bez prístrešia
5. marginalizovaná rómska komunita.

Medzi služby poskytované všetkým cieľovým skupinám patrí najmä sociálne poradenstvo, ktoré poskytujú sociálni pracovníci odboru starostlivosti o obyvateľa Mestského úradu v Brezne, ďalej poradenské služby Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. S dôrazom na marginalizovanú rómsku komunitu sociálne poradenstvo poskytujú terénni sociálni pracovníci a ich asistenti v rámci projektu „Národný projekt – Terénna sociálna práca v meste Brezna“, v oblasti zdravia zdravotný asistent organizácie „Zdravé komunity“. Rodiny s deťmi využívajú aj služby Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Brezne.

Sociálne služby krízovej intervencie sú poskytované občanom bez prístrešia v Nízkoprahovom dennom centre „Lúč“ ambulantnou formou a pobytovou v útulku „Nádej“. Obetiam domáceho násillia sú poskytované sociálne služby v Zariadení núdzového bývania „Náruč“, ktoré je určené pre matky s deťmi a v Komunitnom centre „Plamienok boli tieto služby poskytované (nielen) marginalizovanej rómskej komunite, avšak toto bolo v apríli 2015 zničené požiarom.

Sociálnou službou na podporu rodiny s deťmi je pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života, ktorá bola od r. 2008 po prijatí zákona č. 448/2008 Z.z. využívaná minimálne.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku využíva najmä cieľová skupina ŤZP a seniori a jedná sa predovšetkým o opatrovateľskú službu a požičovňu pomôcok.

Podporné služby ako odľahčovacia služba, sociálne služby v Dennom centre „Prameň“, pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností sú taktiež určené predovšetkým seniorom a ŤZP.

Mesto Brezna taktiež vykonáva osobitného príjemcu prídavku na dieťa, rodičovský príspevok a dávku v hmotnej núdzi. Dôvodom na určenie osobitného príjemcu na prídavok na dieťa je predovšetkým zanedbávanie povinnej školskej dochádzky, ale aj nestarostlivosť zo strany rodičov o dieťa a uloženie niektorého z výchovných opatrení. V prípade dávky hmotnej núdzi je dôvodom nevyužitie dávky na účel, na ktorý je určená a nehospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami. Cieľom je samozrejme aj s ďalšou systematickou prácou s rodinou efektívne využitie štátnych sociálnych dávok a dávky v hmotnej núdzi, zlepšenie záškoláctva a zabezpečenie potrieb maloletých detí.

V súlade so zákonom č. 417/2013 o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov mesto poskytuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi pri splnení podmienok stanovených týmto zákonom.

V súlade so zákonom č.305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, mesto poskytuje súčinnosť pri predchádzaní vzniku porúch psychického, fyzického a sociálneho vývinu dieťaťa, predchádzaniu vzniku krízových situácií v rodine s cieľom dosiahnuť sanáciu rodinného prostredia a predísť vyňatiu dieťaťa z biologickej rodiny. V zmysle tohto zákona poskytuje mesto príspevok na sanáciu rodiny, príspevok na dopravu rodičov za dieťaťom do detského domova a príspevok na tvorbu úspor. Podmienky poskytovania príspevkov sú upravené vo VZN.

Mesto Brezno poskytuje aj sociálne služby nad rámec zákona o sociálnych službách s cieľom maximálne rozšíriť paletu služieb a napomôcť zvýšeniu kvality života jeho obyvateľov. V roku 2010 bola zriadená služba sociálneho taxíka, ktorá je určená všetkým obyvateľom mesta Brezno najmä za účelom uľahčenia prepravy do zdravotníckych zariadení, avšak seniori, ŤZP a rodiny s deťmi ju môžu využívať na bežnú prepravu po meste. Využitelnosť tejto služby zo strany občanov nestačila pokryť dopyt, preto bola v r. 2014 rozšírená aj o druhé vozidlo sociálneho taxíka. Služba je poskytovaná dodávateľským spôsobom s finančnou dotáciou mesta Brezno. Pre seniorov je určený poukážkový systém, kde po dodržaní určitých podmienok obdrží senior poukážku v hodnote 14 EUR na rok, ktorú môže využiť v pomerne širokej škále služieb a lekární. Pre seniorov, ktorí využívajú stravovanie v školských jedálňach mesta je pri problémoch s mobilitou zabezpečený dovoz obedov do domácnosti. Pre neprispôsobivých občanov bez prístrešia bola zriadená sezónna ohrevovňa, ktorá v zimných mesiacoch (v závislosti od poveternostných podmienok) poskytuje týmto klientom nocľah.

Pomerne výrazný vplyv v sociálnej oblasti má aj tretí sektor, ktorí mobilizuje a zviditeľňuje jednotlivé cieľové skupiny, zapája sa do komunitnej sociálnej práce za účelom integrácie cieľových skupín do života v meste. Definovaním svojich potrieb prostredníctvom komunitného plánovania zástupcovia tretieho sektora a zástupcovia z radov občanov prispievajú k rozšíreniu poskytovania služieb v sociálnej oblasti. V poslednom období došlo k zintenzívneniu spolupráce najmä s cieľovou skupinou ťažko zdravotne postihnutých, ktorí prostredníctvom občianskych združení participujú na príprave rôznych podujatí, zapájajú inštitúcie na území mesta pri debarierizácii prostredia nie len z hľadiska architektonických, ale aj ľudských bariér.

V súlade s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Brezno na roky 2014-2020 s výhľadom do roku 2022 mesto zintenzívnilo pravidelnú informovanosť jednotlivých cieľových skupín elektronickou formou, ale aj prostredníctvom webového sídla mesta Brezna. Taktiež poskytuje poradenstvo a pomoc pri realizácii drobných projektov či získavaní dotácií, čo umožňuje realizáciu najrôznejších aktivít pre všetky cieľové skupiny.

Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať marginalizovanej rómskej komunite, ktorá je definovaná vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie. V meste Brezno žije podľa údajov Atlasu rómskych komunít (2013) 1838 príslušníkov MRK, čo je 8,7 % z celkového počtu obyvateľov. Problémy tejto skupiny obyvateľstva v meste Brezno sú totožné s problémami väčšiny miest Slovenska, kde táto komunita žije. Je to predovšetkým vysoká nezamestnanosť, nízka úroveň vzdelania, bývania, hygieny, osobnej zodpovednosti, problémy so starostlivosťou a výchovou maloletých detí. Za účelom zlepšenia situácie a spolužitia MRK s väčšinovou populáciou mesto Brezno realizovalo množstvo projektov. V súčasnej dobe stále prebieha „Národný projekt TSP v meste Brezno“ a projekt „Komunitná synergie v meste Brezno“ zameraný na zlepšenie zamestnanosti. Ďalej boli realizované aj ďalšie napr. so zameraním na starostlivosť o deti to bol projekt „Služby starostlivosti pre dieťa a rodinu“, s dôrazom na vzdelávanie projekt „Vzdelávanie cesta k integrácii MRK“

Mesto má taktiež spracovanú Lokálnu stratégiu komplexného prístupu marginalizovaných rómskych komunít v meste Brezno, ktorá vytvára pre mesto príležitosť čerpať finančné prostriedky zo

štrukturálnych fondov komplexne a v súlade s hierarchiou potrieb najzraniteľnejšej skupiny obyvateľstva, dispozíciami, podmienkami ako aj ľudským potenciálom, ktorý zúročí doterajšie teoretické a praktické skúsenosti a poznatky v realizácii krokov smerujúcich k podpore procesu ich integrácie

V oblasti zdravotníctva je občanom mesta Brezna a regiónu poskytovaná zdravotná starostlivosť najmä v Nemocnici s poliklinikou v Brezno, ďalej v neštátnych ambulanciách praktických i odborných lekárov sídliaich prevažne v centre mesta. Pohotovostnú službu zabezpečuje Lekárska služba prvej pomoci. Nedostatky vo fungovaní odborných ambulancií sa vedenie nemocnice snaží riešiť a taktiež došlo k zlepšeniu a posilneniu odbornosti v oblasti personálnej aj na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

13.1 LEGISLATÍVA

Zákon č.305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 417/2013 o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách definuje, že sociálna služba je odborná činnosť, obsluhú činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

13.1.1 Sociálne služby podľa druhu

- a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach,
  - nocľaháreň,
  - útulok,
  - domov na pol ceste,
  - nízkoprahové denné centrum,
  - zariadenie núdzového bývania.
- b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi
  - pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladenia rodinného života a pracovného života,
  - poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
  - poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu.
- c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
  - poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,

- poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek.
  - domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“)
  - prepravná služba,
  - sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
  - tlmočnická služba,
  - sprostredkovanie tlmočnickej služby,
  - sprostredkovanie osobnej asistencie,
  - požičiavanie pomôcok.
- d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií
- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
  - krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.
- e) podporné služby
- odľahčovacia služba,
  - pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
  - poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
  - poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
  - poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
  - poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
  - poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

13.1.2 Sociálne služby podľa formy poskytovania

Sociálna služba sa poskytuje rôznou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava:

- ambulantné služby – za nimi klient dochádza jednorázovo alebo opakovane do miesta, kde sa poskytujú,
- terénne služby – sú realizované v prirodzenom prostredí klienta,
- pobytové služby – s celoročným, týždenným a denným pobytom,
- inou formou.

Špeciálnou formou sociálnych služieb je sociálne poradenstvo a prevencia.

13.1.3 Sociálne služby podľa poskytovateľa

Sociálne služby môžu byť poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi. Medzi verejných poskytovateľov sociálnych služieb patria obce, mestá a VÚC.

Rozdelenie kompetencií v oblasti poskytovania sociálnych služieb definuje zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších zmien a doplnkov nasledovne:

a) Obec

- sociálne služby
  - v nocľahárni,
  - v nízkoprahovom dennom centre,
  - v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu,
  - v zariadení pre seniorov,
  - v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- opatrovateľská služba,

- prepravná služba,
- odľahčovací služba.

b) VUC

- sociálne služby
  - v útulku,
  - v domove na pol ceste,
  - v zariadení núdzového bývania,
  - v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
  - v zariadení podporovaného bývania,
  - v rehabilitačnom stredisku,
  - v domove sociálnych služieb,
  - v špecializovanom zariadení a v integračnom centre,
- tlmočnicke služby.

13.2 SIEŤ SOCIÁLNYCH ZARIADENÍ

V meste Brezno má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti viacero zariadení sociálnych služieb, ktoré patria priamo do organizačnej štruktúry mestského úradu. Na území mesta je aj zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti VUC. Viacero zariadení zriadených verejnými a neverejnými poskytovateľmi sa nachádza v okrese Brezno. V Brezne pôsobí v sociálnej oblasti viacero subjektov verejnej správy, podnikateľských subjektov a mimovládnych organizácií. Existencia kvalitne vybudovanej siete sociálnych zariadení a podpora činnosti subjektov zameraných na rôzne sociálne skupiny je predpokladom pre skvalitnenie života obyvateľov.

Zoznam sociálnych služieb v Brezne		
Inštitucionálne sociálne služby		
Typ zariadenia	Názov, adresa, zriaďovateľ	Kapacita, zameranie, cieľová skupina, rozsah, forma
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb	DD a DSS LUNA, ul. Fr. Kráľa 23, Brezno Zriaďovateľ: BBSK	Zariadenie pre seniorov Kapacita: 60 klientov Forma: celoročná pobytová forma Cieľová skupina: fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek DSS Cieľová skupina: fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a fyzické osoby, do dovŕšenia dôchodkového veku
	DD a DSS „Luna“ – stredisko Kotva	Špecializované zariadenie Kapacita: 20 klientov – muži Cieľová skupina: fyzické osoby so schizofréniou odkázané na pomoc inej fyzickej osoby (muži) Forma celoročná pobytová Denný stacionár Forma ambulantná Kapacita: 2

Zariadenie núdzového bývania	ZNB „Náruč“, ul. B. Němcovej 25, Brezno	Kapacita: 12 klientov Forma: celoročná pobytová forma Cieľová skupina: osoby ohrozené správaním iných fyzických osôb , alebo ak sa stali obeťou správania iných fyzických osôb
	Útulok „Nádej“, Mládežnícka ul. 4, Brezno	Kapacita: 24 klientov Forma: celoročná, pobytová Cieľová skupina: osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb
	Nízkoprahové denné centrum „Lúč“, Mládežnícka 4, Brezno	Kapacita: bez obmedzenia Forma: ambulantná Cieľová skupina: osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, osoby pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok, alebo návykových škodlivých činností, alebo pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.
Nízkoprahové denné centrum		
Denné centrum	Denné centrum „Prameň“, Rázusova 2, Brezno	Kapacita: bez obmedzenia Forma: ambulantná Cieľová skupina: fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzická osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodič s dieťaťom, alebo starý rodič s vnúčatami
Komunitné centrum	Centrum pre komunitnú prácu, Chalupkova 22, Brezno	Kapacita: bez obmedzenia Forma: ambulantná Cieľová skupina: osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby
Materské centrá	MC „Slniečko“	Kapacita: 8 Cieľová skupina: matky na materskej dovolenke a deti predškolskom veku
	Súkromné detské zariadenie „Margarétka“	Kapacita? Cieľová skupina: deti v predškolskom veku
	Centrum pre rodinu „Misericordia“	Kapacita Cieľová skupina: deti od 0-6 rokov

Terénne sociálne služby		
Opatrovateľská služba v teréne	MsÚ – odbor starostlivosti o obyvateľa Zriaďovateľ: Mesto Brezno	Kapacita: cca 110 klientov Zameranie: poskytovanie pomoci pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách, nevyhnutných životných úkonov a prác v domácnosti Rozsah: neurčitý čas Forma: terénna Cieľová skupina: fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
	SENIORKA n. o., Námestie SNP ,35/48, Zvolen (poskytovanie soc. služby na území mesta Brezno)	Kapacita: x Zameranie: opatrovateľská služba Rozsah: neurčitý čas Forma: terénna Cieľová skupina: fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
	ADOS – Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti, Nám. M.R.Štefánika 11, Brezno, Zriaďovateľ: ÍSIS s.r.o.	Kapacita: x Zameranie: ošetrovanie v prípade choroby v domácom prostredí
Preprava osôb	Sociálny taxík Prevádzkovatelia: Slovenský Červený kríž Srnkapharm s.r.o. Podporované mestom Brezno	Kapacita: cca 5000 klientov/ rok Zameranie: preprava do zdravotníckych zariadení, ZSS a kúpeľov Cieľová skupina: seniori, ŤZP, osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, matky s deťmi do 18 rokov veku
Požičiavanie pomôcok	Požičovňa pomôcok, ul. B. Němcovej 25, Brezno	Zameranie: požičiavanie kompenzačných pomôcok Cieľová skupina: ŤZP, osoby s nepriaznivým zdravotným stavom
Spoločné stravovanie	Jedáleň ZŠ s MŠ Pionierska 2, Brezno Zriaďovateľ: Mesto Brezno	Kapacita: x Zameranie: poskytovanie stravovania pre dôchodcov
	Jedáleň ZŠ s MŠ Pionierska 4 Brezno Zriaďovateľ: Mesto Brezno	Kapacita: x Zameranie: poskytovanie stravovania pre dôchodcov
	Jedáleň ZŠ s MŠ MPČĽ 35, Brezno Zriaďovateľ: Mesto Brezno	Kapacita: x Zameranie: poskytovanie stravovania pre dôchodcov

Sociálne poradenstvo a prevencia		
Poradenstvo	Centrum pedagogicko - psychologického poradenstva a prevencie v Brezne, Hradby 9, Brezno Zriaďovateľ: Krajský školský úrad v Banskej Bystrici	Kapacita: x Zameranie: poskytuje klientom komplexnú psychologickú, špeciálno - pedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť, najmä v oblasti optimalizácie ich osobnostného, vzdelávacieho a profesijného vývinu, starostlivosti o rozvoj nadania, eliminovania porúch psychického vývinu a porúch správania Cieľová skupina: deti a mládež až po ukončenie prípravy na povolanie
	UPSVR – referát poradensko-psychologických služieb, Rázusova 40, Brezno	Komplexné psychologické poradenstvo a prevencia
	Centrum právnej pomoci – vysunuté pracovisko, Mestský úrad Brezno, Nám. gen M.R.Štefánika 2, Brezno	Zameranie: právne poradenstvo Cieľová skupina: nízkoпрíjmové skupiny obyvateľstva

Zdroj: MsÚ Brezno, BBSK

13.3 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

Tabuľka č. 31 STEPE analýza vonkajšieho prostredia sociálnych služieb a zdravotníctva

Sociálne faktory	Technologické faktory
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok pracovných príležitostí ▪ nárast sociálnopatologických javov ▪ nízka bezpečnosť občanov ▪ nedostatočná ponuka aktivít pre deti a mládež ▪ predsudky v zamestnávaní niektorých cieľových skupín (MRK občania bez prístrešia) ▪ starnutie obyvateľstva ▪ chudoba 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budovanie zariadení sociálnych služieb najmä ambulantného charakteru ▪ obnova a rekonštrukcia existujúcich zariadení ▪ revitalizácia areálu nemocnice ▪ obnova zdravotníckej techniky a vybavenia nemocnice
Ekonomické faktory	Politické faktory
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nezamestnanosť ▪ zadlženosť rodín ▪ rastúci počet nízkoпрíjmových skupín obyvateľstva ▪ multizdrojové využívanie financovania sociálnych služieb ▪ čerpanie finančných prostriedkov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rastúca byrokracia ▪ náročná administratíva pri realizácii projektov ▪ meniac sa legislatíva ▪ vystáhovalecť mladých ľudí

z eurofondov ▪ nízka finančná gramotnosť obyvateľstva	
Ekologické faktory	
▪ rekonštrukcia zariadení sociálnych služieb vzhľadom na ich energetickú náročnosť ▪ zlepšenie čistoty prostredia v ohrozených lokalitách ▪ narábanie s odpadom a jeho separácia najmä v ohrozených lokalitách	

13.3.1 participujúce združenia a organizácie

Názov a subjektu	Zriaďovateľ	Adresa a kontakt	Zameranie činností	Cieľové skupiny
	alebo forma subjektu			
Zariadenie núdzového bývania	Mesto Brezno	Ul. Boženy, Nemcovej 25, Brezno janka.lemberkova@brezno.sk 048/6306 240,6187409	Dočasné ubytovanie osamelých rodičov s deťmi a tehotných žien počas trvania ich krízovej situácie	Rodina a deti
Centrum voľného času	Mesto Brezno	Školská 7 cvcbrezno@cvcbrezno.edu.sk 048/6116600- 01	Záujmová činnosť pre deti a mládež	Rodina a deti
Materské centrum „Slniečko“	Nezisková organizácia	MPČL 20, Brezno monika.medvedova@azet.sk 915876080	Poskytovanie všeobecne prospešných služieb rodinám s deťmi a ženám - matkám	Rodina a deti
VYDRA – Vidiecka rozvojová aktivita	Občianske združenie	Hlavná 56, Čierny Balog vydra@vydra.sk 048/6190944	Globálna výchova obyvateľov, najmä detí a mládeže	
Súkromné detské zariadenie „Margarétka“	Súkromné detské zariadenie	Školská 41 Brezno e.vlckova@margaretka-sdz.sk 0905908846 6187532	Starostlivosť o deti od 6 mes.do 6 rokov	Rodina a deti
UPSVR, Odd. sociálno právnej ochrany a sociálnej kurately	Štátna správa	Rázusova 40, Brezno martina.boselova@upsvr.gov.sk 048/2442553	Výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately detí a mládeže	Rodina a deti
UPSVR, Odd. sociálno právnej ochrany a sociálnej kurately	Štátna správa	Rázusova 40, Brezno miriam.ocelova@uprvr.gov.sk 048/2442606	Psychologické poradenstvo	Rodina a deti
UPSVR, Odbor sociálnych vecí a rodiny a Odbor	Štátna správa	Rázusova 40, Brezno jana.gazdikova@upsvr.gov.sk	Poskytovanie poradenstva,	

služieb zamestnanosti		anna.kvoriakova@upsvr.gov.sk	vyplácanie sociálnych dávok, sprostredkovanie zamestnania, zvýšenie starostlivosti o prac. uplatnenie, aktívne opatrenia trhu práce.	
		048/2442500 a 048/2442100		
UPSVR, odd. peňažných príspevkov na kompenzáciu, odd. posudkových činností	Štátna správa	Rázusova 40, Brezno dasa.paucikova@upsvr.gov.sk , anna.kvoriakova@upsvr.gov.sk 048/2442640 a 048/2442100	Poradenstvo a peňažné príspevky na kompenzácie	
Sociálno právna poradňa	Mesto Brezno	Nám. M.R. Štefánika 2 a ul. B. Nemcovej 25, Brezno 6306240, 6187409 janka.lembarkova@brezno.sk	Sociálno právne poradenstvo	
Rada pre poradenstvo v sociálnej práci	Nezisková organizácia	Ul. ČSA č. 5, Brezno rada.brezno@gmail.sk 903053200	Poradenstvo pre občianov v nepriaznivých sociálnych situáciách, zvyšovanie úrovne soc. služieb, vzdelávanie v soc. sfére	
Súkromná pedagogická a sociálna akadémia EBG	Európske vzdelávacie centrum pre povolanie a spoločnosť	Školská 5 Brezno 048/6111992 www.spsa.sk	Vzdelávanie v odboroch: vychovávateľsko-opatrovateľská činnosti, učiteľstvo pre MŠ, sociálno- výchovný pracovník a sociálno právna činnosť	
Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a	Štátna správa	Hradby č. 9, Brezno cp PPP.brezno@mail.t-com.sk	Poradenské služby pre deti s poruchami správania,	

(rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou)		048/6111080, 048/6116399	učenia, individuálne vzdelávacie plány, psychotesty	
		www.pppbrezno.szm.sk		
		Pionierska 4, Brezno		
ZŠ s MŠ Karola Rapoša	Mesto Brezno	zsraposa@szm.sk	Príprava detí – nultý ročník	
		048/6117013		
ZŠ s MŠ	Mesto Brezno	Pionierska 2, Brezno	Výchova a vzdelávanie	
		048/6197802		
		kubinvla@gmail.com		
ZŠ s MŠ	Mesto Brezno	MPČL 35, Brezno	Výchova a vzdelávanie	
		048/6123821		
		zsmpcl@gmail.com		
Špeciálna ZŠ	Okresný úrad Banská Bystrica odbor školstva	Mládežnícka 3, Brezno	Výchova a vzdelávanie	
		szs.brezno@gmail.com		
		048/6111253		
Základná umelecká škola	Mesto Brezno	Krčulova 21, Brezno	Vzdelávanie v umeleckých odboroch	
		zusbr@stonline.sk		
		048/6113313		
		-		
Mestský športový klub	Mesto Brezno	ŠLN 34, Brezno	Individuálne a skup. činnosti súvisiace s telesnou vých., športom a turisticko-rekreačnými aktivitami	
		miroslav.baran.msk@brezno.sk		
		048/6116310		
Mestské kultúrne stredisko	Mesto Brezno	Švermova 7, Brezno	Organizovanie celomestských kultúrno spoločenských podujatí	
		julius.obernauer.msks@brezno.sk		
		048/6111534		
Školský klub pri ZŠ sMŠ	Mesto Brezno	Karola Rapoša Pionierska 4, Brezno	Príprava na vyučovanie a záujmové činnosti	
		zsraposa@szm.sk		

		048/6117013 - 14		
Školský klub pri ZŠ s MŠ	Mesto Brezno	Pionierska 2, Brezno 048/6197801-02 zskolap2@gmail.com	Príprava na vyučovanie a záujmové činnosti	
Školský klub pri ZŠ s MŠ	Mesto Brezno	MPČL 35, Brezno zsmpl@gmail.com 048/6122223	Príprava na vyučovanie a záujmové činnosti	
Mestská polícia Brezno	Mesto Brezno	Štúrova 1, Brezno jam.fedor@brezno.sk 048/6113284 , 048/6306296	Zabezpečovanie verejného poriadku v meste, spolupráca s ďalšími subjektami pri preventívnych programoch vo vzťahu k deťom a mládeži	
Obvodné oddelenie PZ Brezno	Štátna správa	Švermova 1, Brezno jan.vojtko@minv.sk , ladislav.majer@minv.sk , marek.kirdaj@bminv.sk 048/6113333	Zabezpečovanie verejného poriadku v meste, práca ôpolicajných špecialistov v komunitách, spolupráca s ďalšími subjektami pri preventívnych programoch vo vzťahu k deťom a mládeži	
Hnutie kresťanskýchspoločenstiev detí Brezno - eRko	Občianske združenie	M.R.Štefánika 33, Brezno fara.brezno@stonline.sk 048/6112112 www.erko.sk	Práca s deťmi a mládežou	
DOMKA – stredisko Brezno,	Združenie saleziánskej mládeže	Brezenská 2, Brezno Katarína Libíčová 918 209 404 www.domka.sk	Práca s deťmi a mládežou	

Slovenský skauting – 102. zbor Huga Bomburu Brezno	Občianske združenie	Brezenská 2, Brezno	Práca s deťmi a mládežou	
		Ing. Michal Krnáč		
		korešp.adresa: Padličkovo 26, Brezno		
		910 443 226		
Klub Pathfinder – oddiel Cherokee	Občianske združenie	ČSA 26, Brezno	Práca s deťmi a mládežou	
		Pavol Macák		
		0907873 388, 048/6115317,		
Útulok NÁDEJ, NDC Lúč, Sezónna ohrevovňa	Mesto Brezno	Mládežnícka 4, Brezno	Poskytovanie dočasného prechodného ubytovania pre bezdomovcov na území mesta.	
		petra.nepsinska@brezno.sk , utulok.nadej@slovanet.sk		
		048/6122489, 048/6306240, www.utulok.nadej.sk		
Centrum pre komunitnú prácu	Mesto Brezno	Chalupkova 22	Poskytovania sociálneho poradenstva a vytvorenie priestoru na voľnočasové aktivity	
		petra.nepsinska@brezno.sk		
		048/6306240		
A – Klub HRON	Občianske združenie	Krčulova 12, Brezno	Prevenencia a následná starostlivosť občanom v súvislosti s problémami vznikajúcimi pri užívaní psychotropných látok.	
		903215789		
Partnerstvo sociálnej inklúzie okresu Brezno	Občianske združenie	Školská 5, Brezno	Realizácia a koordinácia projektov a programov na podporu zamestnanosti, sociálnej inklúzie a regionálneho rozvoja	
		psibrezno@gmail.com		
		www.psibrezno.webnode.sk		
Slovenská katolícka charita	Rímsko-katolícka cirkev, farnosť	M.R. Štefánika 32, Brezno	Pomoc ľuďom,	

Brezno	Brezno	pupavka.stulajterova@gmail.com 908925633	podomová služba	
DD a DSS Luna - stredisko KOTVA (rozpočtová organizácia)	BBSK	Háľny č. 39 Brezno dsskotva@stonline.sk 048/6114296	Pobytové služby pre dospelých mužov s mentálnym postihnutím a poruchami správania, denný stacionár pre dospelých	
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb LUNA	BBSK	Ul. F. Kráľa 23, Brezno ddluna@stonline.sk 048/6115677	Pobytové sociálne služby pre zdravotne postihnutých s mentálnymi a duševnými poruchami	
Slovenský zväz zdravotne postihnutých	Občianske združenie	Fučíkova 8, Brezno - 908 231 981	Poradenské a preventčné aktivity pre ŤZP a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom	
Občianske združenie zdravotne postihnutých Brezno	Občianske združenie	Alena Lučatíncová, Švermova 14, Brezno valeria.o@centrum.sk 908 363 455	Poradenské a preventčné aktivity pre ŤZP a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom	
Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska	Občianske združenie	pancikova@unss.sk Milena Pančíková 908904094	Poradenské a preventčné aktivity pre ŤZP a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom	
BLINDMEN	Občianske združenie	ŠLN 26, Brezno info@oz-blindmen.eu 048/6113759	Podpora a rozvoj aktivít nevidiacich a slabozrakých obyvateľov	

Denné centrum "Prameň"	Mesto Brezno	Rázusova 2, Brezno	Vytvára podmienky na	
		katarina.kokavcova@brezno.sk	kultúrnu a záujmovú	
		048/6114056	činnosť pre dôchodcov a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom	
Odbor starostlivosti o obyvateľa MsÚ	Mesto Brezno	Námestie M. R. Štefánika 2, Brezno	Opatrovateľská služba	
		janka.zubakova@brezno.sk		
		048/6306243		
Základná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska	Jednota dôchodcov Slovenska	Ul. F. Kráľa 23, Brezno	Združenie fungujúce v súlade so zákonom o združovaní	
		Vladimír Strmeň		
		907 385 938		
Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska	Jednota dôchodcov Slovenska	Clementisova 6, Brezno	Združenie fungujúce v súlade so zákonom o združovaní	
		Tibor Gilla		
		6117269		
Miestny spolok SČK	Slovenský červený kríž	Brezno	Oblasť darcovstva krvi, poskytovanie PP, služby pre mesto, kurzy PP, dobrovoľná OSL	
		Parobeková Mária		
		902186898		
Centrum pre rodinu MISERICORDIA	nezisková organizácia	Nálepková 7, Brezno	starostlivosť o deti od 6 týždňov do troch rokov	
-		misericordia@misericordia.sk		
		918 190 544		

14 ZAMESTNANOSŤ, PODNIKANIE A CESTOVNÝ RUCH

Pôvod mesta Brezna je spojený s banským podnikaním. Obyvateľov mesta celé storočia živila ťažba drahých kovov a železnej rudy. V 18. storočí banská výroba pre nedostatočnú efektívnosť postupne zanikala a perspektívou a základným zdrojom obživy pre obyvateľov do nasledujúcich storočí sa stala remeselná výroba organizovaná v cechových združeniach a poľnohospodárska výroba. Až do začiatku 20. storočia sa mesto ekonomicko-sociálnym zložením obyvateľstva radilo k agrárnym a maloživnostníckym mestám s početnou skupinou kovorobotníctva, pracujúcou v okolitých železiarskych prevádzkach v Hronci, Piesku a Podbrezovej. Časť obyvateľstva sa orientovala na prácu v drevospracujúcom priemysle. K výraznej zmene charakteru mesta došlo po druhej svetovej vojne v súvislosti s rozvojom strojárnej výroby a založením podniku Mostáreň Brezno. Počas nasledujúcich 50-tich rokov Mostáreň vďaka svojmu výrobnému programu zahŕňajúcemu produkciu stavebných žeriavov a mostných konštrukcií zamestnávala takmer pätinu obyvateľov mesta a Brezno sa stalo aj vďaka nej priemyselným centrom Horehronia. Po novembri 1989 došlo k postupnému rozpadu socialistického ekonomického trhu, dochádzalo k zmene výrobných programov, bolo nutné hľadať nových odberateľov, čoraz častejšie dochádzalo k zanikaniu podnikov a hromadnému prepúšťaniu zamestnancov. Mostáreň Brezno sa najskôr transformovala na akciovú spoločnosť s polovičným počtom zamestnancov a postupne sa rozpadala na menšie výrobné organizácie, ktoré tiež postupne rušili svoje prevádzky. V súčasnosti je už status mesta ako centra strojárneho priemyslu minulosťou. Z Mostárne Brezno zostal len napoly spustený areál s viacerými menšími spoločnosťami, a ďalšie strojárne podniky v blízkom okolí - Strojárne Piesok, Zlievareň Hronec, Strojsmalt Pohorelá, Sigma Závadka - prešli transformáciou, ktorá smerovala k ich utlmeniu, prípadne zániku.

14.1 ZAMESTNANOSŤ

Z bývalých pôvodných veľkých podnikov v okolí Brezna zostali už len Železiarne Podbrezová, ktoré zamestnávajú okolo 3230 pracovníkov, avšak nemôžu poskytnúť zamestnanie všetkým ekonomicky aktívnym obyvateľom regiónu. Medzi najväčších zamestnávateľov, nachádzajúcich sa v meste v súčasnosti patria: Nemocnica s poliklinikou (cca 560 zamestnancov), COOP Jednota Brezno (cca 368 zamestnancov) a Harmanec Kuvert v Brezne-Bujakove (cca 170 zamestnancov), Hronstav 01, s.r.o. (cca 55 zamestnancov), v blízkom okolí sú to BOHUŠ, s.r.o. v Závadke nad Hronom (cca 90 zamestnancov), KOBOK spol.s.r.o Piesok (cca 50 živnostníkov), ZLH plus, a.s. Hronec (cca 230 zamestnancov + 40 živnostníkov), MYWOOD Polomka Timber, s.r.o (cca 140 zamestnancov), Technos Hronec (cca 65 zamestnancov + 20-30 živnostníkov). K ďalším zamestnávateľom, ale s menším počtom zamestnancov patria: K-SUPRA, s.r.o., Pipeco Slovakia, s.r.o., Brezno industry, s.r.o., Stavebné bytové družstvo Brezno, VONSCH spol. s r.o., SAD, s.r.o., Papierník, MÝVAL, s.r.o., PD Ďumbier, obchodné reťazce TESCO, Kaufland, Lidl a Billa, Lesy mesta Brezna, školstvo, štátna a verejná správa, samospráva. V celom okrese Brezno je viac ako tisíc podnikov, pričom v najväčšom počte (287) sú zastúpené podniky zamerané na veľkoobchod, maloobchod a opravu motorových vozidiel a motocyklov, potom nasledujú podniky so zameraním na priemysel (124) a na treťom mieste sú podniky zaoberajúce sa poľnohospodárskou výrobou, lesníctvom a rybolovom (119). Väčšina týchto podnikov má počet zamestnancov 25 a menej.

Tabuľka č. 32 Členenie podnikov v okrese Brezno podľa ekonomických činností (rok 2014)

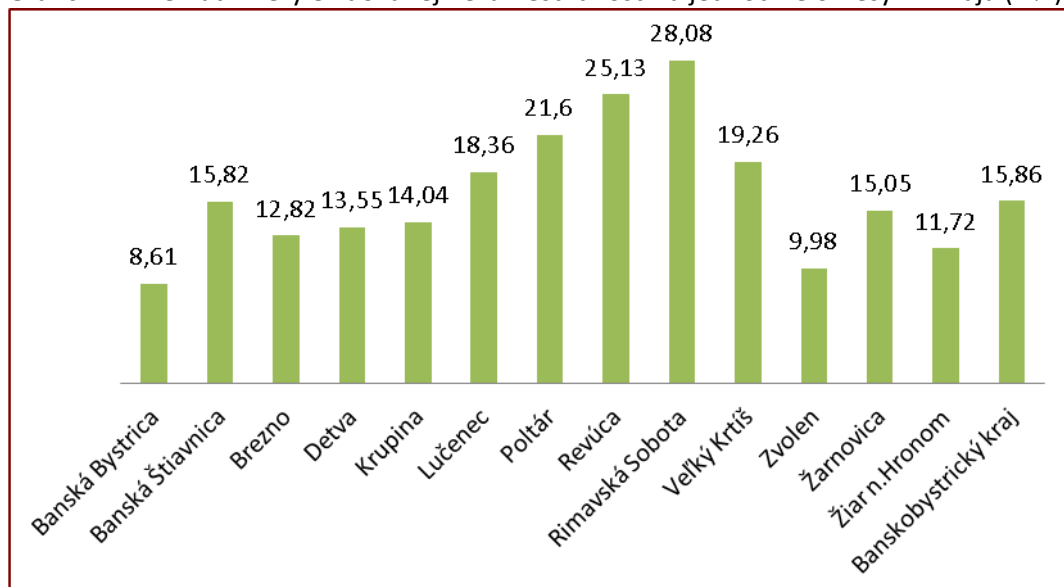
Ekonomická činnosť	Počet podnikov
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	287
Priemysel spolu	124
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	119
Priemyselná výroba	117
Odborné, vedecké a technické činnosti	110
Stavebníctvo	107
Doprava a skladovanie	65
Ubytovacie a stravovacie služby	60
Administratívne a podporné služby	54
Informácie a komunikácia	47
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	43
Činnosti v oblasti nehnuteľností	41
Umenie, zábava a rekreácia	20
Ostatné činnosti	14
Vzdelávanie	8
Finančné a poisťovacie činnosti	4
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3
Ťažba a dobývanie	1

Zdroj: Štatistický úrad SR

Existujúce podniky v okrese Brezno nie sú schopné zamestnať všetkých ekonomicky aktívnych ľudí v regióne, čo je jednou z hlavných príčin nárastu nezamestnanosti v okrese Brezno. Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla k 31.07.2015 v okrese Brezno 12,82 %. V porovnaní s inými okresmi Banskobystrického kraja je relatívne nízka, nižšia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti za celý kraj, ktorá predstavuje 15,86 %.

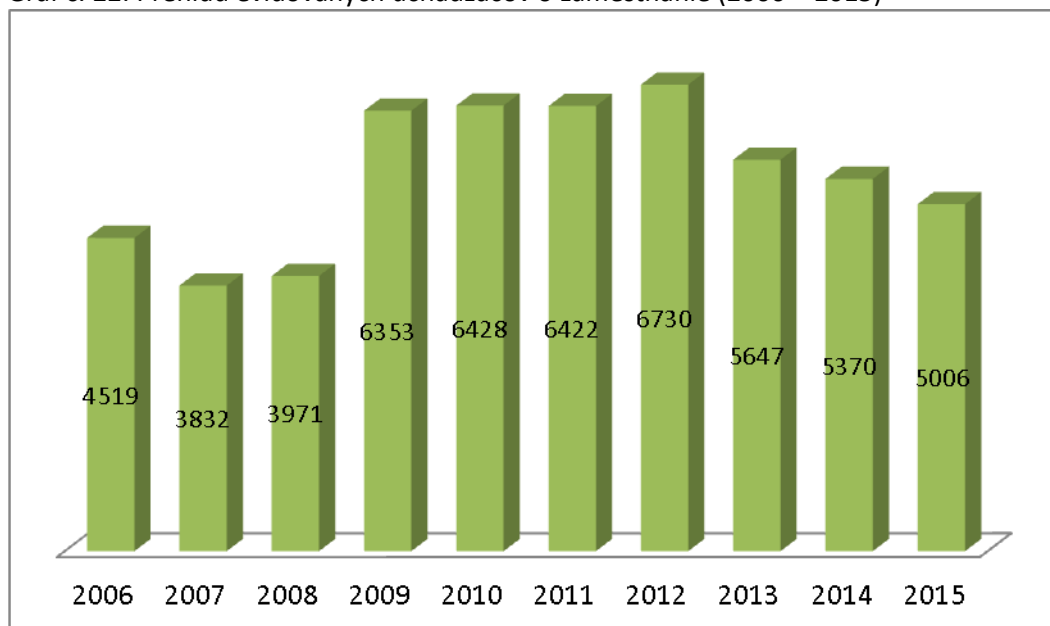
Graf č. 21: Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti za jednotlivé okresy BB kraja (v %)

Zdroj: Štatistický úrad SR

V žiadnom prípade sa ale nemožno uspokojiť s týmto konštatovaním, lebo v reálnych číslach je to 5006 ľudí bez práce (údaj aktuálny k 31.07.2015). Pri zvýšenej miere nezamestnanosti ekonomika prichádza o statky a služby, ktoré by mohli vyrobiť v danom období nezamestnaní ľudia, znižuje sa kúpyschopnosť nezamestnaných ľudí, čo zase ovplyvňuje podnikateľskú činnosť subjektov, ktoré sú ekonomicky aktívne. Nezamestnanosť sa netýka len ekonomicky vyčísliteľných strát, ale spôsobuje aj množstvo negatívnych sociálnych dôsledkov v podobe poklesu životnej úrovne nezamestnaného a jeho rodiny, stresov a obáv z následného vývoja, alkoholizmu a v neposlednom rade aj rastúcej kriminality. K 31.07.2015 evidoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne 5006 uchádzačov o zamestnanie. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je od r. 2013 zaznamenaný mierny pokles počtu nezamestnaných. (Údaje za rok 2015 sú len k 31.07.2015, môžu sa do konca roka zmeniť.)

Graf č. 22: Prehľad evidovaných uchádzačov o zamestnanie (2006 – 2015)

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (stav za roky 2006-2014 je k 31.12., za rok 2015 je k 31.07.)

Mierne zníženie miery nezamestnanosti môže byť okrem iného spôsobené aj skutočnosťou, že veľa ľudí odchádza za prácou do iných krajov Slovenska a veľmi veľa – najmä mladých ľudí, odchádza pracovať do zahraničia. Prioritou mesta musí byť prostredníctvom svojich kompetencií vyvíjať takú politiku, ktorá bude podporovať aktivity zamerané na zlepšenie podmienok na trhu práce v meste a na vytvorenie podmienok na rozvoj podnikania, aby ľudia z mesta neodchádzali, ale naopak, aby mesto svojimi možnosťami bolo lákadlom pre možných investorov. Špecifickou skupinou sú mladí nezamestnaní, ktorým sa po ukončení štúdia nepodarilo získať prácu kvôli nedostatku voľných pracovných miest. Nezamestnanosť môže pre nich znamenať viac negatívnych dôsledkov ako pre iné vekové kategórie: nevytvoria si potrebné pracovné návyky (zvyknú si na rolu nezamestnaného a na peňažnú podporu); hrozí riziko asociálneho správania (spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností, vylúčením so spoločnosťou). Keď porovnáme počty uchádzačov podľa vekových kategórií, tak najväčšiu skupinu tvoria nezamestnaní práve vo veku od 20 do 24 rokov. Sú to mladí ľudia po ukončení školy, ktorí si v meste nevedia nájsť prácu.

Tabuľka č. 33 Členenie uchádzačov o zamestnanie podľa veku (údaje platné k 31.07.2015)

UoZ spolu	v tom												
	menej ako 25 rokov			25 – 54 rokov							55 rokov a viac		
	spolu	v tom		spolu	v tom						spolu	v tom	
		do 20 r.	20-24 r.		25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	50-54 r.		55-59 r.	60 a viac
5006	843	168	675	3424	629	537	536	591	541	590	739	659	80

Zdroj: ŠÚ SR

S nedostatkom pracovných príležitostí v regióne súvisí nie len zlá finančná situácia nezamestnaných, ale aj nižšie príjmy zamestnaných v porovnaní s inými krajinami. Dopyt po práci, ktorý výrazne prevyšuje ponuku práce, tlačí úroveň nominálnej mzdy dole. Ľudia v snahe zamestnať sa, pracujú za nižšie mzdy ako zamestnanci na podobných pozíciách v regiónoch, kde je práce dostatok. Podľa údajov Štatistického úradu SR, bola v okrese Brezno v r. 2014 priemerná nominálna mzda zamestnanca 800,00 EUR mesačne, pričom u mužov to bolo 880,00 EUR a u žien len 721,00 EUR. Táto suma nedosahuje ani priemer Banskobystrického kraja, pričom priemerná nominálna mzda zamestnanca v rámci Banskobystrického kraja bola v r. 2014 len 837,00 EUR, čo robí náš kraj v porovnaní s inými krajinami Slovenska tretím najhoršie zarábajúcim krajom, nižšie nominálne mzdy má už len Prešovský a Nitriansky kraj.

Tabuľka č. 34 Porovnanie priemernej mzdy v jednotlivých krajinách SR (rok 2014)

Kraj	Mzdy a náhrady mzdy (tis. Eur)	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)
Bratislavský kraj	4 987 904	1 286
Trnavský kraj	1 435 160	892
Trenčiansky kraj	1 524 388	863
Nitriansky kraj	1 558 953	829
Žilinský kraj	1 670 953	875
Banskobystrický kraj	1 380 361	837
Prešovský kraj	1 298 221	767
Košický kraj	1 818 089	908

14.2 PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

Mesto nemá priame kompetencie v oblasti opatrení na trhu práce. V rámci svojich kompetencií sa môže snažiť vytvoriť podmienky pre zlepšenie podnikateľského prostredia a rozvoj podnikania v meste. Jednou z ciest riešenia nezamestnanosti a zvýšenia reálnych príjmov obyvateľov je podpora existujúcich domácich podnikov a vytváranie priaznivých podmienok pre zakladanie nových živností. Podľa údajov štatistického úradu SR bolo v okrese Brezno v r. 2014 celkovo 4420 fyzických osôb – podnikateľov, ktorí boli podľa právnych foriem rozčlenení nasledovne: živnostníci – 4033, slobodné povolania – 207 a samostatne hospodáriaci roľníci – 180. Z celkového počtu živností sa takmer polovica týka priemyselnej činnosti, veľké zastúpenie má aj stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod.

Tabuľka č. 35: Živnostníci v okrese Brezno podľa vybraných ekonomických činností (rok 2014)

Ekonomická činnosť	Počet živnostníkov
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	833
Priemysel spolu	884
Priemyselná výroba	882
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	2
Stavebníctvo	691
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	614
Doprava a skladovanie	123
Ubytovacie a stravovacie služby	173
Informácie a komunikácia	63
Finančné a poisťovacie činnosti	41
Činnosti v oblasti nehnuteľností	14
Odborné, vedecké a technické činnosti	275
Administratívne a podporné služby	103
Vzdelávanie	29
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	14
Umenie, zábava a rekreácia	21
Ostatné činnosti	155
Spolu	4033

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podľa údajov Okresného úradu Brezno, odbor živnostenského podnikania, bol ku koncu roku 2014 celkový počet podnikateľských subjektov v okrese, teda fyzických aj právnických osôb spolu 5700. V porovnaní s údajmi za predchádzajúce roky má celkový počet podnikateľských subjektov od r. 2011

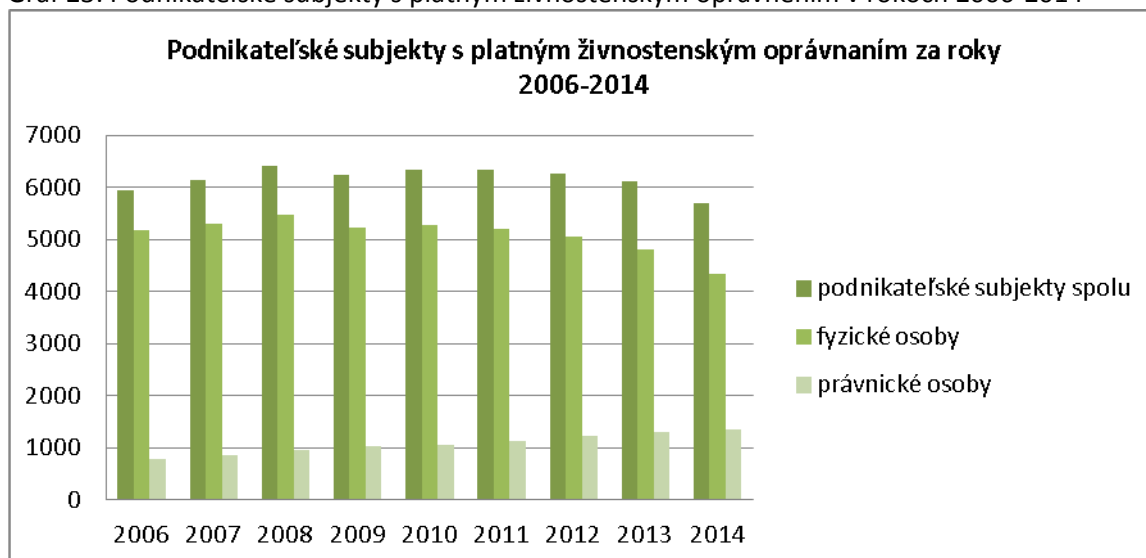
mierne klesajúcu tendenciu, pričom počet fyzických osôb s platným živnostenským oprávnením sa znižuje a počet právnických osôb zaznamenal mierny nárast.

Tabuľka č. 36: Podnikateľské subjekty s platným živnostenským oprávnením v rokoch 2006-2014

Rok	Podnikateľské subjekty s platným živnostenským oprávnením		
	Fyzické osoby (FO)	Právnické osoby (PO)	Celkový počet podnikateľských subjektov
2006	5169	784	5953
2007	5296	859	6155
2008	5465	950	6415
2009	5222	1020	6242
2010	5289	1064	6353
2011	5208	1134	6342
2012	5054	1216	6270
2013	4801	1311	6112
2014	4343	1357	5700

Zdroj: údaje o činnosti odboru živnostenského prostredia, poskytnuté Okresným úradom Brezno

Graf 23: Podnikateľské subjekty s platným živnostenským oprávnením v rokoch 2006-2014

Zdroj: údaje o činnosti odboru živnostenského prostredia, poskytnuté Okresným úradom Brezno

Jednou z príčin straty záujmu o podnikanie je zhoršenie podmienok podnikania priamo v meste. Presun autobusovej zastávky do okrajovej juhozápadnej časti mesta ku železničnej stanici a výstavba štyroch veľkých supermarketov pri vstupe do mesta od Banskej Bystrice (Kaufland a Lidl na Banisku, Tesco na západe a Billa v blízkosti autobusovej a železničnej stanice) spôsobil vyľudnenie námestia. Ľudia, ktorí pricestujú do mesta autobusom alebo vlakom, si spravujú nákupy vo veľkých nákupných centrách a veľa z nich priamo do centra mesta ani nepríde. Dobudovaním obchvatu na južnej strane mesta sa môže situácia ešte zhoršiť – v meste sa nezastavia ani tí, ktorí cez Brezno len prechádzajú. Táto situácia má zlý dopad na prevádzky na námestí – malé obchodíky, kaviarničky a reštaurácie.

Mesto má krásne zrekonštruované námestie s veľkým parkom – príjemné miesto na posedenie a oddych. Každý turista si však rozmyslí, či si sadne na lavičku v parku, ktorý je celé dni obsadený neprispôsobivými občanmi. A nie len turista – ani domáci obyvatelia mesta nemajú vypestovanú tradíciu ísť len tak do mesta, poprechádzať sa po námestí, sadnúť si na lavičku v parku, prečítať si tam knihu, porozprávať sa, dať si v cukrárni koláč, prípadne ísť na kávu.

14.3 CESTOVNÝ RUCH

Jednou z reálnych možností podpory rozvoja podnikania v meste je rozvoj cestovného ruchu. Breznianska kotlina svojou polohou predstavuje východiskové miesto do národných parkov Nízke Tatry a Muránska planina, ako aj do chránenej krajinej oblasti Biosférickej rezervácie Poľana. Z maloplošných chránených území sú tu náleziská Breznianska Skalka, Horné lazy a Rohozníanska jelšina. Medzi svetové unikáty patrí historická železničná trať Brezno -Tisovec so šesťkilometrovým ozubnicovým úsekom Pohronská Polhora – Bánovo a to nie len z historického hľadiska, ale aj pre prírodné krásy, ktorými prechádza. Po južnej línii katastrálneho územia vedie líniový letný aj zimný náučný chodník Čierny Balog – Hronec, v blízkej obci Čierny Balog sa nachádza Lesnícky skanzen Vydrovo s prírodovedným, ochranárskym a historickým zameraním a neďaleko Dobročský prales. Na trase Čierny Balog – Hronec - Chvatimech vedie Čiernohronska železnica z r. 1909, ktorá je po rekonštrukcii prístupná verejnosti. V meste pri evanjelickom kostole začína zelenou značkou značený turistický chodník, ktorý prechádza dolinou Drakšiar popod svahy prírodnej rezervácie Breznianska Skalka, pokračuje chrbtom Zapače s lyžiarskymi vlekmí a končí v Bystrej. Na Dieloch z neho odbočuje oranžovo značený turistický chodník do Mýta Pod Ďumbierom. Čiastočnými limitami rozvoja cestovného ruchu na území mesta a regiónu je veľkoplošná ochrana prírody a vodných zdrojov a tiež vyhlásenie historického jadra mesta za pamiatkovú zónu.

14.3.1 Cestovný ruch v zime

Všetky spomenuté miesta sú východiskom do známych športových stredísk, ktoré sú zamerané hlavne na zimné športy – lyžiarske strediská na Mýte, Táľoch, Čiernom Balog, v Hronci, Čertovici, bežecké trate v biatlonovom areáli v Osrblí a na Pohanskom.

- **Lyžiarske stredisko Chopok Juh** - je súčasťou najväčšieho lyžiarskeho strediska na Slovensku – Jasná Nízke Tatry. Rozpätie nadmorskej výšky v stredisku je 1080 – 2024 m n.m. a celkové prevýšenie predstavuje 944 metrov. Nachádza sa v Nízkych Tatrách na južných svahoch Chopka, 22 km od mesta Brezno. V stredisku sa nachádza 8 zjazdoviek s celkovou dĺžkou 10 km. Rôznorodosť terénov ponúka dobrú lyžovačku ako začiatočníkom tak aj skúseným lyžiarom. Trate obsluhuje 6 vlekov, sedačková a kabínková lanovka. Chopok-Juh je súčasťou siete stredísk a dá sa tu zakúpiť skipass, ktorý platí vo viacerých strediskách Vysokých Tatier. Samozrejmosťou sú lyžiarska škôlka a škola a bežecké trate v okolí areálu.
- **Lyžiarske stredisko Tále Ski** – s kapacitou 6 vlekov. Na lyžiarov tu čakajú precízne udržiavané trate pre náročných i menej náročných lyžiarov, snowboardcrossová dráha a svah vyhradený pre začiatočníkov.
- **Ski centrum Mýto** - výnimočný charakter svahov zabezpečil lyžiarskemu stredisku homologizáciu pre FIS preteky a ponúka podmienky pre kvalitnú lyžovačku nielen pre náročných, aktívnych lyžiarov, ale aj menej zdatných a začiatočníkov. Svahy sú obsluhované modernou štvorsedačkou a tromi vlekmí, nechýba lyžiarska škola pre deti.
- **Ski centrum Čertovica** - areál ponúka tri lyžiarske vleky obsluhujúce prevažne stredne ťažké až ťažké zjazdové trate a atraktívne off piste terény. K dispozícii je tiež krátky lyžiarsky vlek pre začiatočníkov. Celková dĺžka zjazdoviek je 5,5 km. Stredisko vyhovuje obzvlášť rodinám a skupinkám priateľov, v ktorom môže každý lyžovať svojím tempom a pritom sú stále spolu.

- **Lyžiarske stredisko STIV Čertovica** - dvojica lyžiarskych vlekov situovaná na južnej strane dvojvrcholu Rovenky – Lajštroch. Veľký vlek ponúka možnosť lyžovania či snowboardingu na dvoch zjazdovkách strednej obtiažnosti. Malý vlek s k tomu prislúchajúcou zjazdovkou ľahkej obtiažnosti je určený deťom a začiatočníkom.
- **Ski Čierny Balog** - ponúka stredne ťažké zjazdové trate vhodné pre rodiny s deťmi ako aj pokročilejších športovcov a nádherný výhľad na pohorie Nízkyh Tatier z vrcholovej stanice vleku. Zjazdové trate obsluhujú tri lyžiarske vleky.
- **Skicentrum Telgárt** - SKI centrum Telgárt sa nachádza v údolí medzi Nízkymi Tatrami, Slovenským rajom a Slovenským Rudohorím pri obci Telgárt. Lyžiarsky areál strediska je vhodný pre začiatočníkov, pokročilých aj náročných lyžiarov, má tri zjazdovky.
- **Lyžiarske stredisko Polomka Bučník** - upravované zjazdovky v dĺžke približne 2 km. Kombinácia ľahkých a stredne obtiažnych zjazdoviek poslúži nielen začiatočníkom ale ponúka možnosti pre vylepšovania lyžiarskej techniky. Pre rodičov s deťmi je v areáli strediska detský vlek a lyžiarska škôlka. Z kopca Bučník je taktiež pekný výhľad na dolinu Hrona i na južné časti Nízkyh Tatier.
- **Lyžiarske stredisko Krpačovo** - v areáli strediska sa nachádzajú 3 vleky vrátane detského, s celkovou prepravnou kapacitou 1800 osôb za hodinu. Vhodná kombinácia terénov rôznych obtiažností umožňuje využitie strediska začiatočníkmi ako aj skúsenými lyžiarmi.
- **Biatlonový areál v Osrblí** - vlastní licenciu A kategórie. Patrí medzi špičkové svetové štadióny. Jeho súčasťou je kvalitná strelnica a množstvo krásnych bežeckých tratí. Priaznivci zimných športov ako sú biatlon či bežecké lyžovanie si v ňom nájdu množstvo príležitostí na zrealizovanie svojich športových aktivít. V lete je k dispozícii asfaltová dráha vhodná na kolieskové lyže i korčule.
- **Bežecké trate na Pohanskom** - ľahký okruh cca 4 km, trate ďalej pokračujú smerom k vrcholovej stanici Ski centra Mýto a späť. Na trati je viacero menších okruhových rôznych náročností. Celková dĺžka tratí je 17 km. Trate sú upravované aj na voľný štýl. Trate sú v prevádzke v prípade dostatočného množstva prírodného snehu.

Široký priestor na zimné športy predstavuje aj novovybudovaná Aréna v Brezne, ktorá poskytuje svoje priestory pre ľadové športy – hokej, korčuľovanie, krasokorčuľovanie. Súčasne je možné ju využívať aj na halové športy a na rôzne kultúrne podujatia.

14.3.2 Cestovný ruch v lete

Región dáva možnosti aj na letné športové využitie – celá Breznianska kotlina poskytuje široké možnosti na letnú turistiku a bicyklovanie s traťami s rôznym výškovým profilom, pre voľbu terénov od nenáročnejších, až po náročné cyklotrasy so značným prevýšením. Milovníkov golfu do regiónu pritiahne 18-jamkové majstrovské golfové ihrisko Gray Bear na Táloch, vybudované Železiarňami Podbrezová ako prvé na Slovensku v r.2002 , ako aj 9 jamkové golfové ihrisko pre začiatočníkov Little Bear vybudované v r. 2014. Rieka Hron poskytuje možnosti pre vodácke športy. Veľkým nedostatkom mesta Brezna a jeho blízkeho okolia je absencia vhodných vodných plôch na kúpanie. Priamo v meste funguje len krytá plaváreň na Mazorníkove, s dĺžkou bazéna 25 m, otvorené kúpalisko mesto nemá. Jediné otvorené kúpalisko je v Podbrezovej, ktoré však bolo v lete 2015 bolo uzatvorené pre rekonštrukčné práce na prípojke odpadného tepla zo závodu k vyhrievaniu vody kúpaliska, ako aj vyhrievaniu trávniku vo futbalovej ZELPO ARÉNE. V roku 2016 bude kúpalisko opäť otvorené. Milovníci vodných športov majú k dispozícii prírodný bazén na Táloch, ktorý je napúšťaný studenou vodou z horského potoka, alebo jazero na Krpačove, ktoré je vhodné skôr na člnkovanie. Situáciu zachraňujú wellnesshotely na Bystrej a Táloch, čo však nie je postačujúce.

Na území regiónu Horehronie sa nachádzajú dve jaskyne – Bystrianska jaskyňa a Jaskyňa mŕtvych netopierov, ktorá dostala pomenovanie podľa nálezov netopierových kostičiek, ktorých vek sa odhaduje na 6000 rokov. Obe sú sprístupnené verejnosti, Jaskyňa mŕtvych netopierov si však vyžaduje

špeciálny výstroj. Obsahuje vo svojich útrobach množstvo chodieb v doposiaľ známych 14 poschodiach a dvoch paralelných vetvách. Najväčší podzemný priestor – Bystrický dóm sa nachádza na 7 poschodí v hĺbke 180 m. Je treťou najhlbšou (-310 m) a so svojou dĺžkou 9 km treťou najdlhšou jaskyňou na Slovensku.

14.3.3 Cestovný ruch spojený s tradičnými podujatiami

Lákadlom pre turistov sú aj tradičné kultúrne podujatia v Brezne. Asi najznámejším je Ondrejský jarmok, konaný priamo na námestí. Trhové právo udelil mestu Matej Korvín už v roku 1488. Odvtedy sa každý rok v neskorú jeseň koná v Brezne tradičný Ondrejský jarmok, na ktorom ponúkajú svoje produkty ľudoví výrobcovia, konajú sa tu vystúpenia folklórnych súborov aj tradičná domáca zabíjačka. Atmosféru dotvára ponuka tradičných jedál. V roku 2014 sa uskutočnil tento tradičný jarmok už 526-ty krát. Ďalšou významnou akciou je Breznianske kultúrne leto so svojimi sprievodnými akciami – jarmokom ľudových výrobkov, živou hudbou na námestí, letným kinom v parku a rokom 2015 začala aj tradícia nedeľných divadielok pre najmenších v mestskom parku. Ďalšími podujatiami, ktoré už majú v meste svoju tradíciu, sú: Ďumbierfest – multimediálny festival horských filmov, stavenie mája na námestí, turistický pochod Výstup na Ďumbier, ktorý sa 10.05.2015 konal už 44-tý krát, Bomburova šablňa – medzinárodná súťaž a výstava kresleného humoru a satiry, každoročný Splav netradičných plavidiel – splavovanie Hrona z Brezna do Valaskej na netradičných, doma vyrobených plavidlách, Beh nočným Breznom, inšpiratívny divadelný festival s medzinárodnou účasťou Divadelná Chalupka, Dni partnerských miest - kultúrno-spoločenské podujatia ako prejav priateľstva medzi partnerskými mestami z Francúzska, Poľska, Česka, Srbska a Rumunska, Horehronské jazzové dni, Míľa pre mamu – zábavné rodinné popoludnie a množstvo tradičných adventných a vianočných podujatí. Z podujatí organizovaných okolitými obcami sú medzinárodne známe najmä: Horehronské dni spevu a tanca na Heľpe, Festival dychových hudieb vo Valaskej, Majstrovstvá Pohorelej a sveta v kosení, Deň stromu a Country za stodolou v Čiernom Balogu – Vydrove, Folklórny festival na Bielych Handľoch v Braväcove, Western riding rodeo na Polomke, Jarmo na Sihle, Zabíjačka na zbojníckom dvore na Zbojskej.

14.3.4 Cestovný ruch spojený s historickými pamiatkami

S cestovným ruchom sú bytostne prepojené najmä ubytovacie a stravovacie zariadenia. Ich prevádzkovanie a prosperovanie sú podstatne závislé od množstva turistov, ktorí navštívia mesto a naopak, aktivita cestovného ruchu je okrem prírodných krás a atrakcií podmienená aj kvalitou služieb v ubytovaní, či stravovaní. Ubytovacie zariadenia v meste majú veľkú konkurenciu v hoteloch a penziónoch postavených priamo pri lyžiarskych strediskách a v obciach, kde tieto strediská sú. Aby prilákali turistu a potencionálneho klienta do Brezna, musia ponúknuť v prvom rade kvalitné služby, príjemné prostredie a ochotný personál. Mesto Brezno eviduje v súčasnosti na svojom území 14 ubytovacích zariadení:

- **Hotel Ďumbier** s renovovaným interiérom priamo v centre Brezna ponúka cenovo prijateľné ubytovanie, príjemné posedenie v reštaurácii a v kaviarni, ako aj konferenčné priestory. Každá izba je vybavená vlastnou kúpeľňou. Izby hotela sú rozdelené do štyroch cenových kategórií – od turistickej až po komfortne zariadené apartmánové izby s kuchynkou. Vo verejných priestoroch hotela je bezplatné WIFI pripojenie na internet. Súčasťou budovy hotela je najväčšia kaviareň v meste, z ktorej je krásny výhľad na námestie Brezna. Hotel Ďumbier má vlastné bezplatné parkovisko. Cena za lôžko je už od 10,00 EUR na osobu a noc, kapacita 60 lôžok.
- **Hotel Rohozná** - hotel v prímestskej časti mesta Brezno v krásnom prostredí pod Nízkymi Tatrami na okraji Muránskej planiny, vhodný pre skupinové autobusové zájazdy, pre

individuálnu turistiku, kongresovú turistiku či ubytovanie počas pracovných ciest. Cena za lôžko je od 16,00 EUR na osobu a noc, kapacita 28 + 10 lôžok.

- **Chata M.R.Štefánika** – chata pod Ďumbierom, príjemná a útulná chata na hrebeni Nízkych Tatier v nadmorskej výške 1740 m.n.m., poskytujúca ubytovanie, stravovanie a veľa pekných zážitkov. Cena za lôžko je od 20,00 EUR na osobu a noc, kapacita 61 lôžok.
- **Turistická ubytovňa Brezno** - Ubytovňa sa nachádza neďaleko centra mesta a ponúka trojlôžkové izby so spoločným sociálnym zariadením a sprchami. Svojim vybavením je ubytovňa určená hlavne pre robotníkov, školské výlety, lyžiarske zájazdy a turistov. Cena za lôžko je od 10,00 EUR na osobu a noc, kapacita 51 + 5 lôžok.
- **Turistická ubytovňa na Zimnom štadióne** - turistická ubytovňa s celoročnou prevádzkou, poskytuje ubytovanie vo dvoch a štvorlôžkových izbách. V objekte ubytovne prevádzkovateľ zabezpečuje kompletne služby (strava, sauna, plaváreň). Cena za lôžko je od 7,26 EUR na osobu a noc, kapacita 26 lôžok.
- **Apartmány SALMO** - apartmány a Reštaurácia Salmo v priestoroch zrekonštruovaného kaštieľa sa nachádzajú v okrajovej časti mesta Brezno – časť Bujakovo. Hostia sa môžu ubytovať v dvoch apartmánoch, pričom každý z nich disponuje kúpeľňou, toaletou a televízorom. Cena za lôžko je od 20,00 EUR na osobu a noc, kapacita 10 lôžok.
- **Ubytovanie v súkromí MARINA** (STAVO-Reall s.r.o.) - nachádza sa priamo v pamiatkovom centre mesta v susedstve Piaristického kláštora. K dispozícii sú dva podkrovné apartmány, jednoizbový a dvojizbový, s vlastnou kuchynkou a sociálnym zariadením. Cena za lôžko je od 10,00 EUR na osobu a noc, kapacita 11 lôžok.
- **Penzión ULÍČKA** - nachádza sa pri hlavnom ťahu cez Brezno, v blízkosti námestia, poskytuje dvojlôžkové izby, s možnosťou prístelky. Cena za lôžko je od 18,50 EUR na osobu a noc, kapacita 8 + 4 lôžok.
- **Chata Euro-Privat Zadné Hálno** - chata je na jednom pozemku s domom majiteľov. Nachádza sa na pokojnom mieste na okraji obce. Pri chate je vonkajšie posedenie s ohniskom. Za poplatok je k dispozícii sauna. Kuchyňa je plne vybavená. V izbách je možnosť prístelky.
- **Sedliacky dvor** – agroturistický kemp poskytujúci príjemnú vidiecku dovolenku na farme. Cena od 3,75 EUR na osobu + plus poplatok za stan/karavan.
- **Ubytovanie Lívia Zadné Hálno** - rekreačný komplex tvorí chata a zrub. Areál sa rozprestiera na 5 ha pozemku popri rieke Hron. Hostom sú k dispozícii štyri samostatné apartmány. K ubytovaniu v ponuke aj wellness (infra sauna, fínska sauna, relaxačné lehátka, relaxačné vyhrievané lehátka, vonkajšia vírivka). Kapacita ubytovania 37 osôb.
- **Apartment House** – ubytovanie v súkromí, neďaleko centra. Kapacita ubytovania 14 osôb.
- **MOZZIP Padličkovo** – ubytovanie v súkromí, v okrajovej časti mesta.
- **Penzión Alžbetka** – ubytovacie zariadenie v centre mesta, ubytovanie v izbách a apartmánoch. Kapacita ubytovania 15 osôb.

- **Boutigue Apartments** – ubytovacie zariadenie v centre mesta, luxusné apartmány, cena ubytovania od 27,50 EUR na osobu a noc. (ubytovanie do nižšie uvedeného prehľadu nie je zahrnuté, v daných rokoch ešte nebolo zriadené)

Tabuľka č. 37: Prehľad o počte prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v meste Brezno za rok 2012-2014

Ubytovacie zariadenie	počet prenocovaní v roku 2012	počet prenocovaní v roku 2013	počet prenocovaní v roku 2014
Hotel Ďumbier	-	1777	3322
Hotel Rohozná	580	1044	877
Turistická ubytovňa Brezno (Jesenského ul.)	1438	1267	1323
Turistická ubytovňa Zimný štadión	4113	3801	4256
Apartmány Salmo	9	59	43
Ubytovanie v súkromí MARINA	829	878	1172
Penzión ULÍČKA	195	327	233
Chata Euro Privat Zadné Háľny	364	464	144
Ubytovanie Livia Zadné Háľny	555	425	225
Sedliacky dvor	406	456	203
Apartment House – ubytovanie v súkromí	151	174	204
MOZIPP Padličkovo	375	332	178
Penzión Alžbetka	501	614	468
Chata PD Cabaj Čápor	246	187	278
Spolu	9762	11805	12926

Zdroj: Mestský úrad Brezno

Údaje sú prevzaté z evidencie oddelenia daní a poplatkov Mestského úradu Brezno. Z prehľadu je zrejmé, že počet prenocovaní v meste má stúpajúcu tendenciu, na základe čoho možno konštatovať, že záujem turistov o mesto stúpa a častejšie navštívia mesto s úmyslom pobudnúť v ňom dlhšiu dobu.

14.3.5 Spolupráca mesta s organizáciami cestovného ruchu

Mesto Brezno je členom Klastra Horehronie - združenia cestovného ruchu, založeného v roku 2011 ako organizácia destinačného manažmentu. Jeho úlohou v regióne je rozvoj cestovného ruchu, vytváranie produktov pre návštevníkov, propagácia regiónu na Slovensku a v zahraničí, spájanie podnikateľských subjektov pôsobiach v cestovnom ruchu a vytváranie synergie medzi podnikateľskou sférou a verejnou správou. Klaster Horehronie tvoria podnikateľské a iné subjekty, ktorých činnosť súvisí s cestovným ruchom (Tále, a.s., Tatry mountain resorts, a.s., Hotely a penzióny, a.s. – hotel Bystrá, Hotel Partizán, s.r.o., Ski centrum Mýto, a.s., Black Forest, s.r.o. - Ski centrum Čierny Balog, Čiernohronska železnica, Salaš Zbojská, s.r.o., Nízke Tatry Juh – ZCR), obce Braväcovo, Čierny Balog, Mýto pod Ďumbierom a mesto Brezno. V roku 2012 sa stal Klaster Horehronie iniciátorom a zakladateľom oblastnej organizácie cestovného ruchu Nízke Tatry Juh, ktorá funguje na základe zákona č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu. Prostredníctvom účelových dotácií

Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR tak organizácia môže realizovať väčšinu svojich aktivít, ktorými sú napr.:

- prevádzkovanie dopravy - skibus, tourbus, cyklobus, na objednávku pre skupiny, firmy a školy;
- prevádzkovanie spoločného skipasu „Horehronie Skipas“;
- prevádzkovanie požičovne bicyklov a elektrobicyklov;
- prevádzkovanie systému kvality ubytovacích a stravovacích zariadení;
- koordinácia a realizácia investičných projektov zameraných na tvorbu infraštruktúry v cestovnom ruchu (cyklotrasy, cyklocesty, chodníky).

Klaster propaguje doma i v zahraničí celý región, avšak propagácia samotného mesta Brezno je dosť slabá.

Mesto má od r. 1995 svoju vlastnú Turisticko-informačnú kanceláriu, ktorá je súčasťou Mestského úradu. V roku 1997 bola po splnení daných kritérií prijatá za člena Asociácie informačných centier Slovenska. Kancelária má regionálnu pôsobnosť a poskytuje informácie o Brezne a regióne Horehronie pre turistov a návštevníkov, aktuálne informácie o významných podujatiach a zaujímavostiach v regióne, propagačný a informačný materiál o meste a regióne, tipy na výlety a vychádzky. TIK súčasne zabezpečuje vydávanie mesačníka – "Kam v Brezne" , Horehronského kalendára podujatí a vlastných propagačných materiálov o meste a regióne, zaradenie propagačných materiálov týkajúcich sa cestovného ruchu do siete ponuky TIKu, predpredaj vstupeniek na kultúrne a športové podujatia, výlep plagátov v informačných tabuliach TIKu, organizovanie podujatí na podporu rozvoja CR, propagáciu podujatí na web-stránkach a sociálnej sieti, sprievodcovskú činnosť v meste, propagáciu a prezentáciu mesta a regiónu a priestorový informačný systém. Kancelária TIK-u sídli v obchodných priestoroch hneď vedľa budovy Mestského úradu a vo svojich priestoroch ponúka suveníry a spomienkové predmety, cestovnú literatúru, mapy a pohľadnice, turistickú známku Brezno a kartu Horehronca.

14.3.6 Podnikateľské prostredie

Mesto Brezno má 5 partnerských miest v zahraničí. Tieto partnerstvá vznikli na základe aktivít mesta a rôznych združení pôsobiacich v meste, alebo na základe aktivít a projektov realizovaných týmito združeniami. Spoločné aktivity medzi mestami sú významné z hľadiska zviditeľňovania kultúrnych telies a športovcov, či rôznych občianskych združení. Mestá navzájom porovnávajú svoju činnosť, legislatívu, fungovanie samosprávy. Mesto Brezno a celý región Horehronia, ale aj povedomie o Slovensku sú prostredníctvom partnerských miest posúvané ďalej, na všetky európske strany, pretože partnerské mestá Brezna majú zase svojich ďalších partnerov. Partnerstvo s družobnými mestami mimo Slovenska výrazne prispieva k dialógu medzi rôznymi kultúrami a poskytuje občanom príležitosti spolupodieľania sa na stále viac vzájomne prepojenom európskom spoločenstve za aktívnej podpory kultúrnej a jazykovej rozmanitosti. V rámci družby s týmito mestami je využívaný program Európa pre občanov, v rámci ktorého boli realizované štyri (?) projekty s rôznymi tematickými zameraniami. Partneri zo zahraničia sa radi do nášho mesta vracajú a neprichádzajú len na základe oficiálneho pozvania mesta, ale trávajú tu aj dovolenky a vytvárajú vlastné partnerstvá s občianskymi združeniami. Dohody o spolupráci podpísali detský folklórny súbor Šťastné detstvo s českým folklórnym súborom a tiež folklórny súbor Mostár s francúzskym súborom.

- Najčastejší kontakt má Brezno s mestom **Nový Bydžov v Českej republike**. Medzinárodná partnerská zmluva bola podpísaná v roku 2000. Mesto leží 90 km východne od Prahy v Královohradeckom kraji. Je to staré, historické mesto, bývalé sídlo českých kráľovien a tradičných študentských slávností. Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1186. Mesto má 7300 obyvateľov. Priateľské kontakty s Novým Bydžovom začali ešte v 60-tych rokoch

minulého storočia, najväčšiu intenzitu dosiahli v 80-tych rokoch, potom sa na desaťročie prerušili, no v súčasnosti sú mestá znovu v kontakte a raz do roka sa zamestnanci miest stretávajú striedavo v Brezne alebo v Bydžove.

- V 70-tych rokoch minulého storočia nadviazalo mesto Brezno partnerské kontakty s mestom **Meudon vo Francúzsku**. Medzinárodná partnerská zmluva s mestom bola podpísaná 4. mája 1999 pri príležitosti odhalenia pomníka gen. M. R. Štefánika pred meudonskou hvezdárňou, za prítomnosti predsedu vlády SR. Mesto leží juhozápadne od Paríža, smerom na Versailles a dve tretiny jeho územia tvoria lesy. Mesto má 46000 obyvateľov a je obľúbeným výletným miestom Parížanov.
- V roku 2001 bola uzatvorená partnerská zmluva s mestom **Ciechanow v Poľsku**. Je to hlavné mesto severného Mazowska, leží v centrálnej časti v údolí rieky Lydynia a je vzdialené 100km od Varšavy. Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1065. Mesto má 43000 obyvateľov.
- Ďalším partnerským mestom je **Nadlak v Rumunsku**. Je to pohraničné západorumunské mesto, nachádzajúce sa na pravom brehu rieky Maruše. Mesto má 8154 obyvateľov, pričom viac ako 5000 z tohto počtu tvoria Slováci. V roku 2007 zástupcovia mesta Nadlak po prvýkrát oficiálne navštívili mesto Brezno s cieľom nájsť na Slovensku partnera. Dňa 7. júna 2008 bola slávnostne podpísaná medzinárodná dohoda s cieľom vytvorenia partnerských vzťahov v záujme rozvoja spolupráce v rôznych oblastiach spoločenského a hospodárskeho života.
- Mesto **Čačak v Srbskej republike** je partnerským mestom Brezna od 22. februára 2006. Mesto leží v strednej časti Srbskej republiky, asi 145 km južne od hlavného mesta Belehrad. Je správnym centrom Moravického okruhu. Prvé zmienky o slovanskom sídle na území Čačaku sú z rokov 1207-1215, pod súčasným názvom je spomínané až v 15. storočí. Má 73000 obyvateľov.

14.4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Východiskom návrhu stratégie je uskutočnená analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia a následne vypracovaná SWOT analýza. Niektoré problémy týkajúce sa podnikateľskej sféry nie je možné na tejto platforme odstrániť (napr. tie, ktoré vychádzajú z platnej legislatívy štátu). Preto je potrebné zamerať sa na problémy, ktoré je možné riešiť v kompetencii mesta. Mesto realizuje svoju ekonomickú politiku prostredníctvom regulačných opatrení a iných programov vo vzťahu k podnikaniu a vplyvom rozpočtovej politiky a finančného hospodárenia mesta. Svoju politiku realizuje predovšetkým prostredníctvom schvaľovania všeobecne záväzných nariadení, ktoré vychádzajú zo slovenských legislatívnych noriem a zo štatútu mesta Brezna. Ekonomickú činnosť v meste môže ovplyvniť:

- svojim rozhodovaním o zavedení miestnej dane a miestnych poplatkov, vydávaním stanovísk k začatiu podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb a k zámeru ich činnosti, stanovením podmienok podnikania na území mesta, určením predajnej a prevádzkovej doby v živnostenskom podnikaní, správou trhovísk;
- hospodárnym a efektívnym nakladaním s majetkom mesta – využívanie voľných pozemkov a objektov vhodných na podnikanie, správou a údržbou historických pamiatok a stavieb miestneho významu, výstavbou, správou a údržbou miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, cintorínov, kultúrnych, športových a iných mestských zariadení, stanovením výšky nájmu za nájom mestských pozemkov a budov;
- zabezpečovaním verejného poriadku, napr. ustanovením činností, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste, zabezpečením verejnoprospešných služieb - najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, udržiavanie čistoty v meste, podieľaním sa na ochrane a zveľďovaní životného prostredia v meste, zabezpečením správy a údržby verejnej zelene a osvetlenia;

- vydávaním stanovísk k investičnej činnosti v meste, obstarávaním a schvaľovaním územno-právnej dokumentácie sídelných útvarov a zón, vypracovávaním koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života mesta, obstarávaním a schvaľovaním programov rozvoja bývania a spolupôsobením pri utváraní vhodných podmienok na bývanie v meste, vykonávaním vlastnej investičnej činnosti a podnikateľskej činnosti v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov a rozvoja mesta;
- plnením úloh na úseku ochrany spotrebiteľa a vytváraním podmienok na zásobovanie mesta, zabezpečením zásobovania vodou, odvádzaním odpadových vôd, nakladaním s odpadovými vodami zo žúmp, zabezpečením miestnej verejnej dopravy, zachovávaním prírodných hodnôt;
- vytváraním vhodných organizačných, finančných, personálnych a materiálnych podmienok pre svoju činnosť, utváraním podmienok na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport, zabezpečením jednotného informačného systému mesta, utváraním účinného systému kontroly;
- zakladaním, zriaďovaním, rušením a kontrolou rozpočtových a príspevkových organizácií a iných právnických osôb a zariadení, organizáciou miestneho referenda o dôležitých otázkach života a rozvoja mesta, zostavením a schválením rozpočtu mesta a záverečného účtu mesta.

Strategická časť dokumentu rozvoja mesta vychádza z vyššie uvedených kompetencií mesta a určuje hlavné prioritné oblasti a ciele, ktoré chce mesto v nasledujúcich rokoch dosiahnuť. Za najdôležitejšie prioritné oblasti v podnikateľskej sfére sme stanovili: Zamestnanosť, Podnikateľské prostredie, Cestovný ruch

14.4.1 Zamestnanosť

Vízia

Brezno bude mestom, z ktorého nebudú ľudia cestovať za prácou, ale budú pracovať, aby mohli cestovať pre radosť.

Cieľom mesta je podpora aktivít zameraných na zlepšenie podmienok na trhu práce a spolupráca s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii aktívnej politiky trhu práce prostredníctvom programov na zlepšenie prístupu nezamestnaných k pracovným miestam a pri realizácii opatrení na efektívne fungovanie trhu práce. Ide o spoluprácu najmä v oblasti poskytovania informačno-poradenských služieb, realizácii programov vzdelávania a prípravy pre trh práce (rekvalifikácie), resp. podpora duálneho vzdelávania, celoživotného vzdelávania, či využívania možností vyplývajúcich zo štátnych projektov aktívnej politiky trhu práce. Dôležitá bude aj intenzívnejšia spolupráca a komunikácia so SARIO (Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu).

14.4.2 Podnikateľské prostredie

Vízia

Brezno bude mestom s kvalitným, dynamickým a konkurencieschopným podnikateľským prostredím motivujúcim tvorbu hodnôt a pracovných miest

Priaznivé podnikateľské prostredie je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu ekonomiky. Cieľom mesta je vytvorenie kvalitného a dynamického podnikateľského prostredia, v ktorom sa bude dariť existujúcim podnikom a budú vytvorené dobré podmienky pre vznikanie nových podnikov a živností. V rámci svojich kompetencií môže mesto ovplyvniť

podnikateľské prostredie usmerňovaním ekonomickej činnosti v meste (povoľovanie predajných a prevádzkových časov obchodov a služieb, súhlas, resp. záväzné stanovisko k podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb, stanoviská k zámerom ich činnosti a k umiestneniu prevádzky na území mesta, schvaľovanie všeobecne záväzných nariadení mesta týkajúcich sa podnikateľskej činnosti, odstraňovanie administratívnych bariér podnikania), efektívnym využitím a zhodnotením nehnuteľného majetku mesta (pozemky a objekty vhodné na podnikanie, príprava územia pre nových investorov), zlepšením vzájomnej komunikácie a spolupráce podnikateľov a samosprávy (komunikácia mesta s podnikateľským prostredím, vytvorenie dôvery podnikateľov voči samospráve), propagáciou podnikateľských a investičných možností v meste (webová stránka, informačná tabuľa mesta, mestská tlač a regionálne periodiká, propagačné letáky, osobná komunikácia, prezentácia podnikateľských a investičných možností mesta na národnej aj nadnárodnej úrovni, vytvorenie aktuálnej ponuky informácií pre podnikateľov na stránkach mesta).

14.4.3 Cestovný ruch

Vízia

Brezno bude významným, atraktívnym a dynamickým centrom cestovného ruchu s celoročnou ponukou kvalitných produktov

Cieľom mesta je byť vyhľadávanou turistickou destináciou s optimálnym využitím kultúrno-historického, ľudského a prírodného potenciálu. Cestou k dosiahnutiu tohto cieľa je viacjazyčná propagácia mesta a jeho okolia, spolupráca s organizáciami cestovného ruchu a jednotná koncepcia prezentácie mesta vychádzajúca z jeho historických daností, kultúrneho dedičstva a využitia prírodných podmienok, podporovaná kvalitnými službami v cestovnom ruchu. Práve rozvoj cestovného ruchu sa ukazuje ako najväčšia príležitosť pre oživenie podnikateľského prostredia v meste, podpora pre existujúce podniky a dôvod zakladania nových živností. Vďaka prekrásnej prírode a dobrým podmienkam pre zimné športy navštevuje región veľké množstvo turistov, ktorí sa však väčšinou ubytujú v blízkosti lyžiarskych vlekov – v penziónoch na Mýte, Bystrej a Táloch. Mesto musí presvedčiť týchto turistov, že do Brezna sa oplatí prísť a pobudnúť v ňom dlhší čas. Že im mesto má čo dať a ukázať, že je mestom, do ktorého sa oplatí prísť zas. Prioritou je vzbudiť v návštevníkovi záujem o mesto a o jeho príbeh. Brezno má svoje historické osobnosti a svoje vlastné dejiny, ktorých potenciál nevyužíva v plnej miere. Cestou zvýšenia záujmu o mesto môže byť pútavá propagácia jeho histórie - podanie príbehu o Bomburovi. Veľa miest má svojich hrdinov, vymyslených na prítiahnutie záujmu turistov. Náš Bombura je skutočný, naozaj existoval. O kapitánovi mestskej stráže Jakubovi Bomburovi Mikovíny je viac písomných zmienok (Samo Chalupka, Martin Rázus). Návštevníkov môže pritaľhnuť i humorne ladená propagácia špecifickej jedinečnosti Brezna ako Kocúrkova. Mestá zvyknú o sebe hovoriť ako o Kocúrkove – ale jedine Brezno je vďaka Jánovi Chalupkovi tým pravým a skutočným Kocúrkovom – prečo túto jedinečnosť humornou formou nevyužiť? Zavedenie značky kvality predovšetkým v stravovacích a ubytovacích zariadeniach prispeje k zvýšeniu kvality poskytovaných služieb a zároveň zvýši prestíž týchto zariadení, ktorá priláka viac návštevníkov.

ZOZNAM OBRÁZKOV, MÁP, GRAFOV A TABULIEK

- Obrázok 1: Organizačná schéma MsÚ k 30.09.2015
- Obrázok č. 2: Organizačná schéma MsP
- Mapa č. 1 Postavenie Brezna v rámci SR
- Mapa č. 2 Geografická poloha mesta Brezna
- Mapa č. 3 Základné prvky dopravnej infraštruktúry mesta Brezna
- Mapa č.4 Poloha mesta Brezna v období stoličného zriadenia (13. – 19. storočie)
- Mapa č. 5 Poloha Brezna v období župného zriadenia (1867 – 1922)
- Mapa č. 6 Poloha Brezna v období „veľkých krajov“ (1960 – 1990)
- Graf č. 1 Historický vývoj obyvateľov mesta
- Graf č. 2: Strednodobý vývoj obyvateľov mesta za posledných 18 rokov
- Graf č. 3: Strednodobý vývoj štruktúry obyvateľstva podľa pohlavia za posledných 18 rokov
- Graf č. 4: Strednodobý vývoj štruktúry obyvateľstva podľa vekových skupín
- Graf č. 5: Strednodobý vývoj Indexu starnutia obyvateľstva za roky 1997 – 2012
- Graf č. 6: Strednodobý vývoj Indexu ekonomického zaťaženia
- Graf č. 7: Strednodobý vývoj priemerného veku
- Graf č. 8: Veková štruktúra obyvateľstva mesta vývoj od roku 2000 v trojročnej perióde
- Graf č. 9: Celkový pohyb obyvateľstva - strednodobý vývoj
- Graf č. 10: Pohyb obyvateľstva absolútny - strednodobý vývoj
- Graf č. 11: Pohyb obyvateľstva relatívny - porovnanie strednodobého vývoja SR, BB kraj a mesto BR
- Graf č. 12: Vývoj obyvateľstva a prognóza vývoja obyvateľstva mesta do roku 2035
- Graf č. 13: Prognóza vývoja priemerného veku obyvateľstva mesta do roku 2035
- Graf č. 14: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa vzdelania
- Graf č. 15: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa vzdelania muži - ženy
- Graf č. 16: Štruktúra obyvateľstva mesta podľa národnosti SODB 2001 a SODB 2011
- Graf č. 17: Podiel rómskeho obyvateľstva v meste podľa mapingu rómskych osád 2013
- Graf č. 18: Vývoj počtu nezamestnaných v meste Brezno
- Graf č. 19: Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v meste Brezno (odhadovaná), okrese Brezno, banskobystrickom kraji a na Slovensku
- Graf č. 20: Vývoj podielu vybraných skupín nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných
- Graf č. 21: Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti za jednotlivé okresy BB kraja (v %)
- Graf č. 22: Prehľad evidovaných uchádzačov o zamestnanie (2006 – 2015)
- Graf 23: Podnikateľské subjekty s platným živnostenským oprávnením v rokoch 2006-2014

- Tabuľka č.1: Historický vývoj počtu obyvateľov mesta
- Tabuľka č. 2: Strednodobý vývoj počtu obyvateľov k 31.12. kalendárneho roka
- Tabuľka č. 3: Strednodobý vývoj počtu obyvateľov k 31.12. kalendárneho roka
- Tabuľka č. 4: Veková štruktúra obyvateľstva mesta Brezna
- Tabuľka č. 5 Pohyb obyvateľstva mesta Brezna
- Tabuľka č. 6: Počet obyvateľov v mestských častiach
- Tabuľka č. 7: Obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného vzdelania, SODB 2011
- Tabuľka č. 8:Štruktúra trvale bývajúceho obyvateľstva mesta podľa národnosti – SODB 2001 a SODB 2011
- Tabuľka č. 9: Podiel rómskeho obyvateľstva v meste podľa mapingu rómskych osád 2008 a 2013
- Tabuľka č. 10:Vývoj celkovej nezamestnanosti v meste Brezno
- Tabuľka č. 11: Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v meste Brezno (odhadovaná), okrese Brezno, banskobystrickom kraji a na Slovensku
- Tabuľka č. 12: Vývoj nezamestnanosti vybraných sledovaných skupín obyvateľstva v meste
- Tabuľka č. 13: Veková štruktúra obyvateľstva nad 65 rokov k 31.12.2013 a k 31.12.2022
- Tabuľka č. 14: Výpočet počtu osôb potrebujeúcich pomoc pri sebaobsluže podľa miery závislosti pre rok 2013
- Tabuľka č. 15: Výpočet počtu osôb potrebujeúcich pomoc pri sebaobsluže podľa miery závislosti pre rok 2022
- Tabuľka č. 16: Potreby seniorov na poskytovanie služieb a starostlivosti
- Tabuľka č. 17: Orientačné údaje o výskyte potreby sociálnych služieb krízovej intervencie v oblasti dočasného bývania v zariadeniach
- Tabuľka č. 18: Výpočet počtu zdravotne postihnutých – orientačný výskyt na počet obyvateľov mesta Brezno v roku 2013 a v roku 2022
- Tabuľka č. 19 :Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu
- Tabuľka č. 20: Vývoj veľkosti vybraných cieľových skupín v meste
- Tabuľka č. 21 Zoznam inštitúcií zriadených a založených mestom a počet zamestnancov k 31.10.2015
- Tabuľka č. 22: Priestupky, ktoré riešili príslušníci MsP
- Tabuľka č. 23: Priestupky, ktoré riešili príslušníci MsP pri zabezpečovaní verejného poriadku a dodržiavaní VZN
- Tabuľka č. 24: Počet jednotlivých úkonov hliadky MsP vykonaných na základe signálu SRP za rok 2008
- Tabuľka č. 25: Prehľad aktívnych športových oddielov a klubov v meste Brezno k 1. 9. 2015
- Tabuľka č. 26: Prehľad tradičných podujatí a príležitostných podujatí organizovaných v meste
- Tabuľka č. 27: Prehľad aktívnych kultúrnych kolektívov a občianskych združení v meste Brezno k 1. 5. 2015
- Tabuľka č. 28: Prehľad tradičných podujatí organizovaných mestom
- Tabuľka č. 29 Prehľad príležitostných podujatí organizovaných mestom
- Tabuľka č. 30 Kosné plochy v meste
- Tabuľka č. 31 STEPE analýza vonkajšieho prostredia sociálnych služieb a zdravotníctva
- Tabuľka č. 32 Členenie podnikov v okrese Brezno podľa ekonomických činností (rok 2014)
- Tabuľka č. 33 Členenie uchádzačov o zamestnanie podľa veku (údaje platné k 31.07.2015)
- Tabuľka č. 34 Porovnanie priemernej mzdy v jednotlivých krajocho SR (rok 2014)
- Tabuľka č. 35: Živnostníci v okrese Brezno podľa vybraných ekonomických činností (rok 2014)
- Tabuľka č. 36: Podnikateľské subjekty s platným živnostenským oprávnením v rokoch 2006-2014
- Tabuľka č. 37: Prehľad o počte prenocoaní v ubytovacích zariadeniach v meste Brezno za rok 2012-2014